

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi vakuutusyhtiölain, työntekijäin eläkelain 3 §:n ja potilasvahinkolain 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vakuutusyhtiölain, työntekijäin eläkelain ja potilasvahinkolain sopeuttamista Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteessä mainittuihin Euroopan yhteisöjen vakuutusalaa koskeviin direktiiveihin.

Vakuutettavat riskit jaettaisiin vakuutusluokkiin direktiivien säännösten mukaisesti.

Toimilupa vakuutusliikkeen harjoittamiseen myönnettäisiin vakuutusluokittain ja luokkarhymittäin. Vakuutusyhtiöltä vaadittavan peruspääoman markkamääriä korotettaisiin vastaamaan yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä. Lisäksi lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön peruspääomavaatimus korotettaisiin 30 miljoonaan markkaan.

Ulkomaalaisomistusta ja ulkomaalaisten päätösvallan käyttöä vakuutusyhtiössä rajoittavat vakuutusyhtiölain säännökset kumottaisiin. Vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan rajoituksia ehdotetaan lievennettäväksi siten, että vakuutusyhtiö voisi yksin tai yhdessä toisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhdistysten kanssa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta elinkeinoa kuin vakuutusliikettä harjoittavasta yhteisöstä enintään 50 prosenttia nykyisen 20 prosentin asemesta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi lisäksi määräykset riskikeskittymien rajoittamisesta.

Vakuutusyhtiön toimintapääomaa koskevat säännökset ehdotetaan muutettaviksi vastaamaan direktiivien vaatimuksia. Tähän liittyen otettaisiin käyttöön myös vakuutusyhtiön vakavaraisuuden kaksivaiheinen valvontasäännöstö.

Suomalaiselle vakuutusyhtiölle annettaisiin

oikeus harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa Euroopan talousalueen muissa jäsenvaltioissa. Vakuutusyhtiö voisi myös asetuksella säädetyissä tapauksissa luovuttaa vakuutuskantaansa ulkomaiselle vakuutusyhtiölle tai vastaanottaa sitä tällaiselta yhtiöltä.

Esityksessä ehdotetaan poistettaviksi vakuutusyhtiölaissa perustajille, yhtiön johdolle ja tilintarkastajille asetetut kansalaisuusvaatimukset. Vähintään puolella perustajista, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä sekä toimitusjohtajalla olisi kuitenkin oltava asuinpaikka tai kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Vakuutusyhtiön tilintarkastajana voisi toimia vain Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Suomalaiset henkivakuutusyhtiöt saisivat oikeuden myöntää niin kutsuttuja unit-linked tyyppisiä (*sijoitussidonnaisia*) vakuutuksia.

Vakuutusyhtiölle asetettaisiin ilmoitusvelvollisuus tietoonsa tulleista rahanpesutoimintaan viittaavista seikoista.

Työntekijäin eläkelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakisääteistä eläkevakuutusta saisivat harjoittaa ainoastaan tähän toimintaan erikoistuneet vakuutusyhtiöt.

Potilasvahinkolain mukainen vakuutustoiminta ehdotetaan sallittavaksi myös Suomeen sijoittautuneelle ulkomaiselle vakuutusyhtiölle.

Esitys liittyy hallituksen esitykseen laiksi vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esitys liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen ja ehdotetut lait ovat tarkoitettuja tulemaan voimaan samanaikaisesti kuin sopimus. Lakien voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	2. Voimaantulo	32
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	2.1. Vakuutusyhtiölaki	32
1.1. Tavoitteet	3	2.2. Työntekijäin eläkelaki	33
1.2. Keinot	4	2.3. Potilasvahinkolaki	33
1.3. Lakiehdotuksissa huomioon otetut direktiivit	4	LAKITEKSTIT	34
1.4. Ehdotettujen muutosten pääkohdat	7	1. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta	34
2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu	8	2. Laki työntekijäin eläkelain 3 §:n muuttamisesta	47
2.1. Nykyinen tilanne	8	3. Laki potilasvahinkolain 5 §:n muuttamisesta ...	48
2.2. Asian valmistelu	9	LIITE 1	49
2.3. Lausunnonantajat	9	Rinnakkaistekstit	49
3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	9	1. Laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta	49
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	10	2. Laki työntekijäin eläkelain 3 §:n muuttamisesta	80
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11	3. Laki potilasvahinkolain 5 §:n muuttamisesta	81
1. Lakiehdotusten perustelut	11	LIITE 2 Luonnos asetukseksi vakuutusyhtiön toimintapääomaan luettavista eristä	82
1.1. Vakuutusyhtiölaki	11	LIITE 3 Euroopan yhteisön vahvistamat vakuutusluokat	83
1.2. Työntekijäin eläkelaki	31		
1.3. Potilasvahinkolaki	32		

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Euroopan yhteisöissä (EY) on hyväksytty 21 vakuutustoimintaa koskevaa direktiiviä tai niiden muutosta. Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen liitteen IX mukaan 17 EY:n vakuutusdirektiiviä ja komission liikennevakuutusta koskeva päätös tulevat sovellettaviksi ETA:n piirissä ja siten myös Suomessa.

EY:ssä tavoitteena on vapauttaa vakuutuspalvelujen tarjonta koko EY:n alueella siten, että johonkin EY-maahan perustettu vakuutusyhtiö voisi kotimaansa antaman toimiluvan perusteella tarjota vakuutuspalveluja kaikissa EY-maissa joko perustamalla asianomaiseen maahan kiinteän toimipaikan tai tarjoamalla vakuutuspalveluja suoraan kotimaastaan.

ETA-sopimuksen liitteessä IX mainituissa direktiiveissä tämä tavoite on toteutettu vasta suurten vahinkoriskien ja vakuutuksenottajan oma-aloitteisesti toisesta EY:n jäsenvaltiosta hankkimien henkivakuutusten osalta. Muilta osin vakuutuspalvelujen tarjoamiseen vaaditaan vielä kunkin maan kansallisten viranomaisten myöntämä toimilupa.

Tavoitteen toteuttamiseksi myös muilta osin EY:ssä on hyväksytty muuta ensivakuutusliikettä kuin henkivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, sekä direktiivien 73/239/ETY ja 88/357/ETY muuttamisesta annettu kolmas neuvoston direktiivi (92/49/ETY), jäljempänä kolmas vahinkovakuutusdirektiivi sekä kolmas henkivakuutusdirektiivi. Nämä direktiivit eivät kuitenkaan sisälly ETA-sopimuksen liitteeseen IX, eikä ETA-sopimus siten velvoita niiden periaatteiden huomioon ottamiseen Suomen lainsäädännössä.

Suomen vakuutuslainsäädäntö poikkeaa eräissä kohdin ETA-sopimuksen liitteessä mainituista EY:n säännöksistä. Tämän esityksen tavoitteena on muuttaa Suomen lainsäädäntöä siten, että se on sopusoinnussa EY:n vakuutusalaan koskevien ETA-sopimuksen liitteessä IX lueteltujen direktiivien kanssa. Lisäksi esitykseen on otettu eräitä kansallisesta tarpeesta johtuvia muutoksia, joissa erityisesti pyritään

ottamaan huomioon finanssiryhmäkomitean mietinnössään (komiteanmietintö 1991:36) esittämät periaatteet.

Yhdentymisen seurauksena kilpailu vakuutusosalalla todennäköisesti lisääntyy ulkomaisten vakuutusyhtiöiden tullessa Suomen vakuutusmarkkinoille. Toisaalta suomalaisten vakuutusyhtiöiden mahdollisuudet laajentaa toimintaansa eurooppalaisille markkinoille paranevat. Kilpailun mahdollisen lisääntymisen voi olettaa johtavan tehokkuuden lisääntymiseen, kustannussäästöihin, vakuutusturvan tuotekehittelyn parantumiseen ja siten entistä tarkoituksenmukaisempien vakuutusten aikaansaamiseen. Kilpailu vaikuttanee myös myönteisesti vakuutusten hintoihin.

Toisaalta kehityksessä saattaa olla kuluttajan kannalta myös kielteisiä piirteitä. Ulkomaisten yhtiöiden tarjoamat vakuutustuotteet voivat olla luonteeltaan nykyisistä kotimaisista poikkeavia; esimerkiksi tarjoamansa turvan osalta ne voivat olla huomattavasti suomalaisia vakuutustuotteita suppeampia. Tällöin vakuutusten vertailtavuus voi entisestään huonontua. Vakuutuksenottajalla voi olla vaikeuksia saada selvyttä ostamansa vakuutuksen tosiasiallisesta sisällöstä ja erityisesti ulkomaisen yhtiön noudattamasta korvauskäytännöstä. Myös asiointi sellaisen vakuutusyhtiön kanssa, jolla ei ole lainkaan konttoreita Suomessa, saattaa olla hankalaa.

Kotipaikan muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa omaavan vakuutusyhtiön vakavaraisuuden osalta on luotettava yhtiön kotimaan viranomaisten harjoittamaan valvontaan. Suomen vakuutustarkastuksen ja yleensä Suomen viranomaisten mahdollisuudet puuttua ulkomaisen vakuutusyhtiön toimintaan ovat tällöin heikkommat kuin kotimaisten vakuutusyhtiöiden osalta.

Vakuutusten yli rajojen tapahtuva myynti saattaa aiheuttaa vaikeuksia suomalaiselle henkivakuutustoiminnalle muun muassa siitä syystä, että ulkomailla henkivakuutuksen nimellä tarjotaan tosiasiaa sijoitustuotteita, joita suomalaiset henkivakuutusyhtiöt eivät tämän hetken määräysten mukaan voi myydä. Tasa-vertaisen kilpailuaseman takaaminen kotimaisille yhtiöille edellyttää, että niille annetaan mahdollisuus laajentaa tuotevalikoimaansa vastaavasti. Esityksessä ehdotetaankin, että myös suomalaiset henkivakuutusyhtiöt voisivat

antaa niin kutsuttuja unit linked-tyyppisiä henkivakuutuksia. Näistä vakuutuksista käytettäisiin Suomessa nimitystä sijoitussidonnainen vakuutus.

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden mahdollisuuksia vastata ulkomaiseen kilpailuun Suomessa voidaan pitää suhteellisen hyvinä. Suomalaisten yhtiöiden kilpailuetuja ovat markkinoiden tuntemus, laaja konttoriverkosto ja kieliedut. Suurimmat suomalaiset yhtiöt ovat keskieurooppalaisten yhtiöiden keskikokoon verrattuna suhteellisen suuria ja niillä on Suomen markkinoilla vahva ja vakiintunut asema. Liikekuluvertailujen perusteella arvioiden erityisesti suomalaiset vahinkovakuutusyhtiöt ovat kilpailukykyisiä. Suurimmat eurooppalaiset vakuutusyhtiöt ovat kuitenkin selvästi suomalaisia vakuutusyhtiöitä suurempia ja siten niillä on myöskin enemmän voimavaroja käytettäväksi muun muassa yritysostoihin. On luultavaa, että ulkomaiset vakuutusyhtiöt eivät lähde luomaan Suomeen erityisesti kuluttajavakuutuksissa tarvittavaa jakeluverkkoa, vaan todennäköisempää on sen hankkiminen joko ostamalla tai yhteistyösopimuksella ja ehkä myös vakuutuksenvälitystoiminnan nykyistä laajempi viriäminen.

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden mahdollisuuksia vallata markkinoita EY-alueella on pidettävä melko vähäisinä. Yhtenä syynä on se, että vakuutustuotteet ovat useimmissa maissa hyvin samankaltaisia. On vaikea tarjota sellaisia erityisetuja, jotka saisivat väestön valitsemaan suomalaisen vakuutusyhtiön omien tai tunnettujen ulkomaisten vakuutusyhtiöiden asemesta. Myös markkinoiden tuntemus saat- taan suomalaisilla yhtiöillä olla ainakin toistaiseksi riittämätön.

1.2. Keinot

Suomen vakuutuslainsäädäntö on ETA-sopimuksen voimaantulon johdosta muutettava vastaamaan ETA-sopimuksen liitteessä IX mainittuja EY:n säännöksiä. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea vakuutusyhtiölain (1062/79) ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain (635/89) muuttamista. Lisäksi on tehtävä muutoksia muun muassa työntekijäin eläkelakiin (395/61), potilasvahinkolakiin (585/86), vakuutusyhdistyslakiin (1250/87) sekä liikennevakuutuslakiin (279/59). Muutoksia tarvitaan muun muassa vakuutus-

yhtiön perustamista, toimiluvan myöntämistä, vakuutusyhtiön toimintapääomaa sekä eri maiden valvontaviranomaisten yhteistyötä koskeviin säännöksiin.

Ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetun lain muuttamisesta, vakuutusyhdistyslain muuttamisesta sekä liikennevakuutuslain muuttamisesta annetaan erilliset hallituksen esitykset. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi laki vakuutuspalveluiden vapaasta tarjonnasta (HE 286/1992 vp) sekä laki vakuutuksenvälittäjistä (HE 323/1992 vp).

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden harjoittama lakisääteinen tapaturmavakuutus jää lakisääteiseen sosiaaliturvaan kuuluvana vakuutuksena vahinkovakuutusdirektiivien soveltamisalan ulkopuolelle.

Lakisääteinen sosiaalivakuutus kuuluu EY:n henkivakuutusta koskevien direktiivien soveltamisalaan, jos kyseessä on yksityisten vakuutusyhtiöiden omalla vastuullaan hoitama toiminta. ETA-sopimuksessa on kuitenkin sovittu, että lakisääteinen eläkevakuutus, jota suomalaiset yksityiset vakuutusyhtiöt hoitavat omalla vastuullaan, jää Suomen sisäisessä lainsäädännössä säänneltäväksi.

Edellä kerrotusta seuraa, että lakisääteistä eläkevakuutus- ja tapaturmavakuutusliikettä saa ETA-sopimuksen solmimisesta huolimatta edelleenkin harjoittaa ainoastaan Suomesta toimiluvan saanut kotimainen vakuutusyhtiö. Lakisääteisten eläke- ja tapaturmavakuutusten myynti muista Euroopan talousalueeseen kuuluvista maista käsin ei siis olisi mahdollista. Työeläkelaitoksia koskevaa lainsäädäntöä ei myöskään tarvitse sopeuttaa direktiivien määräyksiin.

Vakuutusyhtiöiden ulkomaista omistusta koskevien rajoitusten purkamisesta kuitenkin seuraa, että myös ulkomaiset henkilöt voivat perustaa Suomeen vakuutusyhtiön, joka harjoittaa lakisääteistä tapaturma- tai eläkevakuutusliikettä.

Koska lakisääteinen eläkevakuutusliike rajoitetaan ETA-sopimuksessa direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle, on tarkoituksenmukaista, että mainittu vakuutusliike eriytetään muuta vakuutusliikettä harjoittavista yhtiöistä omiin vakuutusyhtiöihin.

1.3. Lakiehdotuksissa huomioon otetut direktiivit

ETA-sopimuksen liitteessä IX vakuutusdi-

rektiivit on jaoteltu niiden luonteen mukaan vahinkovakuutus-, liikennevakuutus- ja henkivakuutusdirektiiveihin sekä muihin vakuutus toimintaa koskeviin direktiiveihin. Vahinkovakuutusta koskee ETA-sopimuksen liitteessä IX kymmenen EY:n direktiiviä tai niiden muutosta. Tärkeimmät näistä ovat ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi (73/239/ETY) ja toinen vahinkovakuutusdirektiivi (88/357/ETY).

1) *Ensimmäinen neuvoston direktiivi, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1973, muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta*, jäljempänä ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi

Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin tarkoituksena on muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutuksen aloittamisen ja harjoittamisen helpottaminen yhdenmukaistamalla EY:n jäsenvaltioiden lainsäädäntöä.

Direktiiviä sovelletaan sellaisiin ensivakuutusliikettä harjoittaviin vakuutusyrityksiin, joilla on toimipaikka jäsenvaltiossa tai jotka aikovat perustaa toimipaikan jäsenvaltioon. Direktiivi ei kuitenkaan koske henki- tai eläkevakuutusta eikä lakisääteiseen sosiaaliturvaan kuuluvaa vakuutusta, kuten lakisääteistä tapaturmavakuutusta.

Direktiivin II osaston säännöksiä sovelletaan sellaisiin vakuutusyrityksiin, joiden sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee EY:n alueella. Ensimmäiseen vahinkovakuutusdirektiiviin sisältyvät säännökset muun muassa toimiluvan myöntämisen ja peruuttamisen edellytyksistä, vakuutusyhtiöltä vaadittavasta toimintapääomasta ja edustuston tai sivukonttorin perustamisesta.

Vakuutusyrityksen vakavaraisuuden valvonta kuuluu sen koko toiminnan osalta sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, jossa yrityksen pääkonttori sijaitsee. Vakuutusyrityksen on muodostettava riittävä vakuutustekninen vastuuvélka jokaisessa jäsenvaltiossa, jossa sillä on toimintaa. Tämä vastuuvélka on katettava yhtäläisin ja toisiaan vastaavin varoin. Lisäksi vakuutusyhtiöllä on oltava koko sen liiketoimintaan nähden riittävä toimintapääoma (solvency margin). Vastuuvélkaa koskevien säännösten sisältö jää direktiivin mukaan kunkin maan sisäisessä lainsäädännössä päätettäväksi, mutta jäsenvaltioiden on yhtenäistettävä toimintapääomaa koskevat säännöksensä direktiivin mukaisiksi.

Suomalaisten vahinkovakuutusyhtiöiden toimintapääomaa koskevien säännösten muuttaminen vastaamaan direktiivien säännöksiä johtaa noin 50—100 % nykyistä korkeampiin toimintapääomien vähimmäismääriin. Suomalaisille vakuutusyhtiöille vakuutusyhtiölain 11 luvun 2 §:ssä (solvenssitestit) asetetut vähimmäisvakavaraisuusvaatimukset kuitenkin ylittävät EY:n direktiivien toimintapääomavaatimukset. Suomalaiset vahinkovakuutusyhtiöt pystyvät siis yleisesti ottaen täyttämään direktiivien vaatimukset. Vaikeuksia voi olla lähinnä niillä yhtiöillä, joilla vakuutusyhtiölain 11 luvun 2 §:n vaatimukset täyttyvät tasoitusmäärän avulla, sillä tasoitusmäärää ei lueta direktiivien mukaiseen toimintapääomaan.

2) *Toinen neuvoston direktiivi, annettu 22 päivänä heinäkuuta 1988, muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä, sekä direktiivin 73/239/ETY muuttamisesta*; jäljempänä toinen vahinkovakuutusdirektiivi

Toiseen vahinkovakuutusdirektiiviin sisältyvät säännökset vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta sekä lainvalinnasta eli säännökset siitä, minkä valtion lakia sovelletaan vahinkovakuutussopimukseen, jolla on liittymisiä useampaan kuin yhteen valtioon. Lisäksi toiseen vahinkovakuutusdirektiiviin sisältyvät säännökset vakuutuskannan siirroista EY:n valtioiden välillä.

Toisen vahinkovakuutusdirektiivin mukaan vakuutusyritys, jolla on sääntömääräinen kotipaikka EY:n alueella, voi aloittaa vakuutuspalvelujen vapaan tarjonnan niin sanottujen suurten riskien osalta tehtyään siitä ilmoituksen sekä kotivaltionsa että riskin sijaintivaltion eli toimintavaltion viranomaisille. Muiden riskien osalta vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa ei voida aloittaa ennen kuin toimintavaltion viranomainen on antanut siihen erikseen luvan.

Muita vahinkovakuutusta koskevia direktiivejä ovat:

3) *neuvoston direktiivi, annettu 25 päivänä helmikuuta 1964, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusten poistamisesta jälleenvakuutuksen ja edelleenvakuutuksen osalta (64/225/ETY)*, jäljempänä jälleenvakuutusdirektiivi,

4) *neuvoston direktiivi, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1973, muun ensivakuutusliikkeen*

kuin henkivakuutusliikkeen sijoittautumisvapauden rajoitusten poistamisesta (73/240/ETY),

5) neuvoston direktiivi, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1976, muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun direktiivin 73/239/ETY muuttamisesta (76/580/ETY),

6) neuvoston direktiivi, annettu 30 päivänä toukokuuta 1978, yhteisön rinnakkaisvakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (78/473/ETY), jäljempänä rinnakkaisvakuutusdirektiivi,

7) neuvoston direktiivi, annettu 10 päivänä joulukuuta 1984, muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun ensimmäisen direktiivin (73/239/ETY) muuttamisesta erityisesti matkailijoille annetun avun osalta (84/641/ETY), jäljempänä matka-apudirektiivi

8) neuvoston direktiivi, annettu 22 päivänä kesäkuuta 1987, muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun ensimmäisen direktiivin 73/239/ETY muuttamisesta luotto- ja takausvakuutuksen osalta (87/343/ETY), jäljempänä luottovakuutusdirektiivi,

9) neuvoston direktiivi, annettu 22 päivänä kesäkuuta 1987, oikeusturvavakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (87/344/ETY), jäljempänä oikeusturvavakuutusdirektiivi

10) neuvoston direktiivi, annettu 8 päivänä marraskuuta 1990, muuta ensivakuutusta kuin henkivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettujen direktiivin 73/239/ETY ja direktiivin 88/357/ETY muuttamisesta erityisesti moottoriajoneuvojen vastuuvakuutuksen osalta (90/618/ETY).

Nämä direktiivit on otettu huomioon tässä esityksessä.

ETA-sopimuksen liitteessä IX henkivakuutusta koskee kaksi direktiiviä.

1) Ensimmäinen neuvoston direktiivi, annettu 5 päivänä maaliskuuta 1979, henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten

ten määräysten yhteensovittamisesta (79/267/ETY), jäljempänä ensimmäinen henkivakuutusdirektiivi

Ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin tarkoituksena on henkivakuutusliikkeen aloittamisen ja harjoittamisen helpottamiseksi yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden säännöksiä vakuutusliikkeen valvonnasta.

Direktiiviä sovelletaan paitsi henkivakuutukseen myös eläkevakuutukseen ja henkivakuutusyritysten myöntämiin muihin henkilövakuutuksiin kuten vapaaehtoiseen sairaus- tai tapaturmavakuutukseen. Lisäksi direktiiviä sovelletaan eräin edellytyksin myös tonttineihin, niin sanottuihin kapitalisaatiosopimuksiin ja eläke-rahastojen hoitamiseen. Lakisääteistä sosiaalivakuutusta direktiivi koskee vain siltä osin kuin yksityiset vakuutusyritykset hoitavat sitä omalla vastuullaan.

Henkivakuutusdirektiivin säännökset ovat muuten suurelta osin samanlaisia kuin ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin säännöksetkin.

Direktiivissä kielletään sellaisen vakuutusyhtiön perustaminen, joka harjoittaa sekä henkettä vahinkovakuutusta.

EY:n alueella henkivakuutuksen vähimmäistoimintapääomia koskevat vaatimukset ovat korkeammat kuin Suomessa. Direktiivin säännösten toteuttaminen merkitsee pääomavaatimusten moninkertaistumista. Suomalaisilla henkivakuutusyhtiöllä ei kuitenkaan yleensä ole vaikeuksia pääomavaatimusten täyttämiseksi muun muassa siksi, että toimintapääoman käsite on EY:n direktiiveissä laajempi kuin Suomen nykyisessä lainsäädännössä. Direktiivin toimintapääomaa koskevia säännöksiä ei sellaisenaan ehdoteta sovellettavaksi lakisääteistä eläkevakuutustoimintaa harjoittaviin vakuutusyhtiöihin, vaan lajin erityisluonteesta johtuvat muutokset ehdotetaan lisättäväksi vakuutusyhtiölain henkivakuutusyhtiöiden toimintapääomaa koskeviin säännöksiin.

2) Toinen neuvoston direktiivi, annettu 8 päivänä marraskuuta 1990, henkivakuutuksen ensivakuutusliikettä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta, säännöksistä, joilla helpotetaan palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä sekä direktiivin 79/267/ETY muuttamisesta (90/619/ETY), jäljempänä toinen henkivakuutusdirektiivi

Toisessa henkivakuutusdirektiivissä käsitellään rajojen yli tapahtuvaa henkivakuutuspal-

velujen vapaata tarjontaa, lainvalintasäännöksiä sekä vakuutuskannan siirtoja EY-valtioiden välillä.

Henkivakuutusten yli rajojen tapahtuva myynti on direktiivissä jaettu niin sanottuun aktiiviseen ja passiiviseen tarjontaan. Tarjonta luetaan passiiviseksi silloin, kun vakuutus sopimus on solmittu vakuutuksenottajan aloitteesta. Jokaisella EY-valtiolla on oikeus määrätä, että aktiivinen tarjonta on mahdollista vain toimiluvan saaneille vakuutusyhtiöille. Aktiivisen tarjonnan osalta toimintaa valvoo toimintamaan viranomaisen soveltaen toimintamaan normistoa muun muassa vakuutusteknisen vastuuvakan laskemisesta, kattamisesta ja katteen sijainnista. Passiivisen tarjonnan osalta valvontaviranomainen ja sovellettavat normit määräytyvät sen maan mukaan, josta yhtiö tarjoaa vakuutuksia.

Vahinko- ja henkivakuutusdirektiiveissä käsitellään myös sellaista kolmansien maiden vakuutusyhtiöiden EY:n alueella harjoittamaa toimintaa, joka tapahtuu EY:n alueelle perustetun tytäryhtiön kautta tai ostamalla osuuksia EY:n alueella jo sijaitsevista vakuutusyhtiöistä. Se olisi mahdollista vain niille ulkomaisille yhtiöille, joiden kotimaassa noudatetaan EY:n suhteen vastavuoroisuusperiaatetta.

Tässä esityksessä on myös otettu huomioon 10 päivänä kesäkuuta 1991 annettu Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käytön estämisestä (91/308/ETY), jonka säännökset koskevat sekä pankkeja että henkivakuutusyhtiöitä.

1.4. Ehdotettujen muutosten pääkohdat

Vakuutustoimintaa koskevien direktiivien tarkoituksena on pyrkiä tarjoamaan jäsenvaltioiden kansalaisille ja yrityksille tasavertaiset mahdollisuudet harjoittaa vakuutustoimintaa jäsenmaissa. Siksi muutostarve kohdistuu ensi sijassa sellaisiin lainsäädännöksiin, jotka asettavat esteitä tämän periaatteen toteuttamiselle.

Vakuutusyhtiön perustajaa, hallituksen ja hallintoneuvoston jäsentä, toimitusjohtajaa ja tilintarkastajaa koskevat kansalaisuusvaatimukset ehdotetaan poistettavaksi. Toimitusjohtajalla sekä vähintään puolella perustajista ja hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenistä sekä yhdellä tilintarkastajasta olisi oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella. Maallikkotilintar-

kastajien käyttö kiellettäisiin ja hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle asetettaisiin eräitä pätevyysvaatimuksia.

ETA-sopimukseen liittymättömänä muutoksena vakuutusyhtiön johdon valintaa ja toimikautta koskevat säännökset muutettaisiin vastaamaan osakeyhtiölain (734/78) säännöksiä ja lakiin lisättäisiin luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön johdon erillisyyttä koskeva säännös.

Rajoitukset, jotka koskevat ulkomaalaisen oikeutta omistaa vakuutusyhtiön osakkeita ja takuusuuksia sekä käyttää päätösvaltaa vakuutusyhtiössä, poistetaan.

Toimiluvan myöntämistä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi muun muassa siten, että toimiluvasta ilmenisivät ne vahinkoja henkivakuutusdirektiivien liitteiden mukaiset vakuutusluokat, joihin kuuluvaa toimintaa vakuutusyhtiöllä olisi oikeus harjoittaa.

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön peruspääoma ehdotetaan korotettavaksi 30 miljoonaa markkaan. Korotus on katsottu tarpeelliseksi sen varmistamiseksi, että perustettavalla yhtiöllä olisi riittävästi varoja tarvittavien perustamiskustannusten (esimerkiksi tietokonejärjestelmien hankkimisen) kattamiseen. Muuta vakuutusliikettä harjoittavien vakuutusyhtiöiden peruspääomaa koskevia vaatimuksia korotetaan vastaamaan yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä.

Direktiivit edellyttävät, että vakuutusyhtiöiden toimintapääomaa koskevat säännökset yhdenmukaistetaan. Esityksessä ehdotetaan myös otettavaksi käyttöön direktiivien edellyttämä vakuutusyhtiön vakavaraisuuden kaksivaiheinen valvontasäännöstö.

Vakuutusyhtiöille asetettu kielto ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavan osakeyhtiön osakepääomasta tai äänivaltaista enemmän kuin 20 prosenttia esitetään muutettavaksi siten, ettei vakuutusyhtiöllä yksin tai yhdessä toisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhdistysten kanssa ilman eri lupaa saisi olla osake- tai äänimääräenemmistöä muuta kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä. Tämän lisäksi niin sanotun solvenssitestin perusteella rajoitettaisiin riskien keskittymistä vakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnassa.

Niin sanottua laadullista omistajakontrollia koskevia säännöksiä muutetaan siten, että myös välillisesti hankitusta riittävän suuresta omistuksesta vakuutusyhtiössä on tehtävä laissa säädetty ilmoitus. Sosiaali- ja terveysminis-

teriölle annetaan oikeus kieltää omistajalta, jonka omistus osakkeiden tai takuusuusien hankinnan jälkeen vaarantaa vakuutetut edut, oikeus äänivallan käyttöön vakuutusyhtiössä.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriölle annetaan oikeus saada jokaiselta, jonka omistus vakuutusyhtiössä ylittää 10 prosenttia vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuusuusien tuotamasta äänimäärästä, vakuutusyhtiön vakavaraisuuden kannalta tarpeellisia tietoja.

Suomalaiselle vakuutusyhtiölle on annettava oikeus harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa Euroopan talousalueen muissa jäsenvaltioissa. Vakuutusyhtiön on myös voitava luovuttaa vakuutuskantansa ulkomaiselle vakuutusyhtiölle ja ottaa vastaan vakuutuskantaa ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä. Tarkemmat säännökset vakuutuskannan luovuttamisesta ja vastaanottamisesta on tarkoitus antaa asetuksella.

Vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta ja kotimaan valvonnan periaatteesta, jonka mukaan vakuutusyhtiön koko liiketoiminnan vakavaraisuuden valvonta kuuluu pääasiassa sen jäsenvaltion valvontaviranomaiselle, jossa yrityksen pääkonttori sijaitsee, seuraa, että eri maiden vakuutusvalvontaviranomaisten on oltava yhteistyössä keskenään valvontaan liittyvissä asioissa. Vakuutusyhtiölain tietojen salassapitoa koskevia säännöksiä on sen johdosta muutettava.

Lisäksi vakuutusyhtiölakiin on syytä ottaa sijoitussidonnaista vakuutusta koskevia erityissäännöksiä. Niiden lähtökohdaksi ehdotetaan otettavaksi yleinen kansainvälinen käytäntö, jonka mukaan sama vakuutusyhtiö voisi, toisin kuin Ruotsin lainsäädännön mukaan, myöntää sekä sijoitussidonnaisia vakuutuksia että perinteisiä henki- ja eläkevakuutuksia, koska se mahdollistaa uuden vakuutustuotteen joustavamman käyttöönoton ja on kustannuksiltaan edullisempi.

Koska sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin saatetaan liittyä perinteisestä vakuutussäästämisestä poikkeavia sijoitusriskejä, ehdotetaan, että sijoitussidonnaisten vakuutusten ja muiden vakuutusten kannat eriytetään toisistaan, jotta varmistettaisiin, etteivät toiseen vakuutuskantaan sisältyvät sijoitusriskit vaaranna toisen kannan vakuutusten käsittämiä etuja. Sijoitussidonnaisen vakuutustoiminnan käynnistäminen edellyttää yleensä toimiluvan laajentamista ja siihen liittyen toimintasuunnitelman laatimis-

ta. Tässä yhteydessä sosiaali- ja terveysministeriö voi varmistaa, ettei laajennus vaaranna aikaisemmin myönnettyjen vakuutusten käsittämiä etuja, esimerkiksi että vakuutusmuodon tarvitsema vakavaraisuuspääoma asetetaan lähinnä vakuutusyhtiön omistajien toimesta. Sellainen vakuutusyhtiö, jolla on jo vakuutusyhtiölain muutoksen tullessa voimaan toimilupa henkivakuutusliikkeen harjoittamiseen, voi kuitenkin eräin edellytyksin tämän toimiluvan perusteella aloittaa myös sijoitussidonnaisen vakuutusliikkeen harjoittamisen.

Lisäksi työntekijäin eläkelakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että lakisääteistä työeläkevakuutusliikettä harjoittavien vakuutusyhtiöiden olisi keskityttävä pelkästään tähän toimintaan.

Potilasvahinkolain toimilupasäännöksiä olisi muutettava siten, että myös ulkomaisilla vakuutusyhtiöillä, joilla on toimilupa vastuuvakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa, olisi oikeus harjoittaa potilasvakuutusta.

2. Nykyinen tilanne ja asian valmistelu

2.1. Nykyinen tilanne

Vakuutusyhtiölaki sisältää säännöksiä vakuutusyhtiön perustamisesta, toimiluvasta, hallinnosta ja osakkaiden oikeuksista, tilintarkastuksesta, tilinpidosta, vakuutusyhtiöiden valvonnasta sekä henkivakuutuksesta ja muusta pitkäaikaisesta vakuutuksesta. Vakuutusyhtiölaki koskee sekä vakuutusosakeyhtiöitä että keskinäisiä vakuutusyhtiöitä.

Vakuutusyhtiön voi perustaa ainoastaan Suomessa asuva Suomen kansalainen taikka suomalainen yhteisö tai säätiö. Myös oikeus olla vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä ja toimitusjohtajana on rajoitettu Suomessa asuvaan Suomen kansalaiseen. Ulkomaalaiset saavat omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia enintään kaksi viidesosaa yhtiön osake- tai takuupääomasta. Ulkomaalaisten omistuksessa olevien osakkeiden ja takuusuusien nojalla saadaan äänestää yhtiökokouksessa enintään yhdellä neljäsosalla siitä äänimäärästä, jota muiden osakkeiden tai takuusuusien nojalla voidaan yhtiökokouksessa käyttää.

Vakuutusyhtiöllä on oltava yhtiöjärjestys, jossa tarkemmin määrätään yhtiön toimialasta,

hallinnosta, osakkaista ja näiden osallistumisesta hallintoon. Osakeyhtiölain säännökset koskevat vakuutusyhtiöitä, ellei vakuutusyhtiölaissa ole toisin säädetty.

Vakuutusyhtiölain lisäksi on myös joukko lakeja, jotka koskevat yksittäisiä vakuutuslajeja. Tällaisia ovat työtekijäin eläkelaki ja muut lakisääteisiä eläkkeitä sääntelevät lait, tapaturmavakuutuslaki (608/48), potilasvahinkolaki ja liikennevakuutuslaki.

Vakuutusyhtiölain mukaan vakuutusliikettä saa harjoittaa ainoastaan vakuutusyhtiö, mikäli muualla laissa ei toisin säädetä. Tässä tarkoitettuja muita lakeja ovat muun muassa laki ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa sekä vakuutusyhdistyslaki. Toiminnan rajausta koskee paitsi vakuutusliikkeelle vieraan toiminnan harjoittamista myös huomattavan osuuden omistamista (yli 20 %) tai vastaavan määräämisvallan omaamista muussa liikkeessä tai toiminnassa. Sallittua sen sijaan on vakuutusliikkeeseen liittyvä ja sen kannalta tarkoituksenmukainen toiminta. Niin ikään vakuutusyhtiö saa omistaa asunto- ja kiinteistöyrityksiä. Henki- ja eläkevakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta kuin henkilövakuutusta ja henkilövakuutuksen jälleenvakuutusta.

Vakuutuslainsäädännön keskeinen tavoite on turvata, että edunsaajat ja vakuutuksenottajat saavat heille kuuluvat korvaukset. Tämä niin sanottu turvaavuusperiaate on läpikäynnä piirteinä kaikissa vakuutusyhtiölain tärkeimmissä säännöksissä, jotka koskevat muun muassa toimilupavaatimuksia, vakuutusmaksujen ja vastuuvelan laskentaperusteita, toimintapäätösmääräyksiä, vakavaraisuuden testausta, sijoitusten valvontaa ja vakuutettujen etuuksien turvaamista vakuutusyhtiön selvitystilassa.

Vakuutustoiminnassa noudatettava kohtuusperiaate edellyttää, että erityisesti laskuperusteita vahvistettaessa turvaavuusnäkökohdan lisäksi on otettava huomioon myös kohtuullisuus. Maksut eivät saa olla turvaavuuteen vedoten vakuutettuun riskiin verrattuna kohtuuttomalla tasolla.

Vakuutusyhtiölain nojalla vakuutustoimintaa valvoo sosiaali- ja terveysministeriö. Ministeriön vakuutusosasto vahvistaa lakisääteisten vakuutusten, henki- ja eläkevakuutuksen ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi otetun muun vakuutuksen maksuperusteet sekä kaikkea vakuutustoimintaa koskevat vastuuvelan laskentaperusteet. Julkisuusperiaatteen mukai-

sesti ministeriö julkaisee virallisessa tilastossa yksityiskohtaiset tiedot vakuutusyhtiöiden toiminnasta yhtiöittäin eriteltyinä. Yhtiöiden tulee vuosittain laatia ministeriön antamien ohjeiden mukainen kertomus toiminnastaan.

2.2. Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 7 päivänä tammikuuta 1991 työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää, mitä muutoksia on tehtävä vakuutusyhtiölakiin ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annettuun lakiin sekä muuhun yksityisvakuutusta koskevaan lainsäädäntöön, mikäli Suomen on Euroopan talousalueeseen tähtäävän sopimuksen nojalla sopeutettava lainsäädäntönsä EY:n lainsäädäntöön, ottaen kuitenkin huomioon, että liikennevakuutusta sekä tilinpäätöstä ja kirjanpitoa koskevat säännökset on tarkoitus selvittää erikseen. Nyt annettu esitys perustuu tämän työryhmän tekemiin ehdotuksiin.

2.3. Lausunnonantajat

Vakuutuslainsäädännön ETA-työryhmän muistioista I ja II pyydettiin lausunto kauppa- ja teollisuusministeriöltä, oikeusministeriöltä, sisäasiainministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, Suomen Pankilta, Uudenmaan lääninhallitukselta, Eläketurvakeskukselta, Keskuskauppakamarilta, Kuluttajasiameheltä, Kuluttajien vakuutustoimistolta, Potilasvakuutusyhdistykseltä, Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitolta, Teollisuuden Keskusliitolta ja Työeläkelaitosten Liitolta. Kauppa- ja teollisuusministeriötä lukuunottamatta kaikki pyydettyt tahot antoivat lausunnon asiasta. Esityksessä on mahdollisuuksien mukaan pyritty ottamaan huomioon lausunnoissa esitetyt näkökohdat.

3. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Vakuutusyhtiöiden valvontaa tai vakuutusyhtiölain soveltamista varten ei ehdoteta perustettavaksi uusia viranomaisia eikä toimielimiä. Vakuutustoimintaa valvoisi edelleenkin sosiaali- ja terveysministeriö. Vakuutustoiminnan kansainvälistyminen lisää kuitenkin tarvetta

yhteydenpitoon ETA-valtioiden vakuutustarkastusviranomaisiin. Tästä syntyy jonkin verran lisäkustannuksia.

Kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin hyväksyminen lisää vakuutustarkastuksen tehtäviä niin, että valvontahenkilökuntaa on lisättävä. Henkilötarvetta tulee erityisesti lisäämään siirtymisen vakavaraisuuden etukäteiskontrollista jälkikäteiskontrolliin, kun hinnoittelu ja vastuuvelan arviointi jää väljen puitteiden sisällä yhtiön itsensä päätettäväksi. Yksitysvakuutuksen osalta valvontaan liittyvät kustannukset peritään kuitenkin vakuutustarkastusmaksuina asianomaisilta vakuutuslaitoksilta, joten valtiolle ei aiheudu lisäkustannuksia.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Oikeusministeriössä valmistellaan parhailaan osakeyhtiölain muuttamista. Koska vakuutusyhtiöihin sovelletaan osakeyhtiölakia siltä osin, kuin vakuutusyhtiölaissa ei ole toisin säädetty, osakeyhtiölakiin tehtävät muutokset otetaan huomioon tämän muutosehdotuksen valmistuttua tehtävässä erillisessä vakuutusyhtiölain muutosehdotuksessa.

ETA-sopimuksen liitteessä IX mainitun Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivin toimenpiteistä sijoittautumisvapauden sekä palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi vakuutusasiamiesten ja vakuutuksenvälittäjien (ISIC ryhmästä 360) toiminnassa, sekä erityisesti kyseistä toimintaa koskevista siirtymätoimenpiteistä (77/92/ETY); jäljempänä vakuutusedustajadirektiivi ja EY:n komission vakuutusedustajia koskevan suosituksen (92/48/ETY) nojalla on annettu erillinen hallituksen esitys laeiksi vakuutuksenvälittäjistä ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (HE 323/1992 vp).

Liikennevakuutuslakiin, vakuutusyhdistyslakiin ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toimin-

nasta Suomessa annettuun lakiin direktiivien johdosta tehtävistä muutoksista sekä vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetaan erilliset hallituksen esitykset. Lainvalintasäännöksistä on annettu hallituksen esitys laiksi eräisiin kansainvälisluonteisiin vakuutussopimuksiin sovellettavasta laista Euroopan talousalueella (HE 235/1992 vp).

EY:ssä on hyväksytty neuvoston direktiivi vakuutusyhtyrysten tilinpäätöksistä ja konserniti-linpäätöksistä (91/674/ETY), jonka toteuttaminen aiheuttaa muutoksia myös Suomen lainsäädäntöön ja sosiaali- ja terveysministeriön antamiin vakuutusyhtiöiden kirjanpitolain määräyksiin. Direktiivin mukainen tilinpäätös tulisi ilmeisesti tehtäväksi viimeistään vuodelta 1995, joten hallituksen esityksen laeiksi kirjanpitolain, osakeyhtiölain 11 ja 12 luvun sekä osuuskuntalain muuttamisesta (HE 111/1992 vp) nojalla muutettavan kirjanpitolain soveltamista vakuutuslalle ei voida pitää tätä ennen tarkoituksenmukaisena.

Valmisteilla on myös direktiivi, jotka koskee vakuutusyhtiöiden selvitystilaa.

Esityksessä on myös otettu huomioon finanssiryhmäkomitean, rahoituslainsäädännön tarkistamistoimikunnan (komiteanmietintö 1992:13) ja tilintarkastusjärjestelmän kehittämistoimikunnan (komiteanmietintö 1992:14) mietinnöissä ehdotetut muutokset.

Kolmas henkivakuutusdirektiivi ja kolmas vahinkovakuutusdirektiivi merkitsevät aikanaan huomattavia muutoksia vakuutustoimintaa koskeviin säännöksiin. Direktiivien tavoitteena on siirtyä EY:n sisällä yhden, kotimaan myöntämän toimiluvan ja kotimaan valvonnan periaatteeseen. Mahdollisuus tarjota vakuutuksia ilman kansallisten viranomaisten myöntämiä toimilupia laajenee koskemaan kaikkia vakuutuksia riskin suuruudesta riippumatta. Myös valvontaviranomaisten suorittama vakuutusmaksujen, -ehtojen ja vastuuvelan laskennan perusteiden vahvistaminen poistuu. Vastuuvelan katetta koskevat määräykset on yhdenmukaistettava ja eri sijoitustyypeille asetetaan enimmäisrajoituksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Vakuutusyhtiölaki

1 luku. Yleisiä säännöksiä

3 §. Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 8 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan vakuutusyhtiön on rajoitettava liiketoimintansa vakuutusliikkeeseen ja siitä suoranaisesti johtuvaan toimintaan ryhtymättä mihinkään muuhun kaupalliseen liiketoimintaan. Tätä säännöstä vastaa voimassa olevan vakuutusyhtiölain 1 luvun 3 §:n 1 momentin ensimmäinen virke, jonka mukaan vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä. Tämän momentin sisältöä ei ehdoteta tältä osin muutettavaksi.

Ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 13 artiklan 1 kohdan mukaan mikään yritys ei artiklassa erikseen mainittuja poikkeuksia lukuunottamatta saa samanaikaisesti harjoittaa sekä henki- että vahinkovakuutusta. Ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 8 artiklan 1 b kohdasta seuraa, että toimilupa vakuutusliikkeen harjoittamiseen voidaan myöntää vain yrityksille, jotka harjoittavat vain joko vahinkovakuutusta tai henkivakuutusta.

Suomessa henki- ja vahinkovakuutusliikkeen eriyttämistä koskeva säännös sisältyy voimassa olevan 3 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan henkivakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkilövakuutusta ja sen jälleenvakuutusta. Henkilövakuutuksella tarkoitetaan tällöin vakuutuksenottajan tai kolmannen henkilön elämän tai kuoleman varalta otetun vakuutuksen (henkivakuutuksen) lisäksi myös muuta vakuutusta, jonka kohteena on luonnollinen henkilö, kuten esimerkiksi eläkevakuutusta, tapaturmavakuutusta, sairausvakuutusta ja työttömyysvakuutusta. Vakuutusyhtiön katsotaan kuitenkin harjoittavan henkivakuutusliikettä vain, jos sen tuotevalikoimaan kuuluu edellä mainittuja henki- tai eläkevakuutuksia.

Jako henkivakuutusliikkeeseen ja vahinkovakuutusliikkeeseen ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan muutettavaksi ehdotetussa 2 momentissa, jossa määritellään, mitä henkivakuutusyhtiöllä ja vahinkovakuutusyhtiöllä tässä laissa tarkoitetaan. Henkivakuutusyhtiön ja vahinkovakuutusyhtiön määrittäminen on tarpeen,

koska vakuutusyhtiöltä vaadittavan toimintapääoman vähimmäismäärän suuruus riippuu siitä, minkä tyyppistä vakuutustoimintaa vakuutusyhtiö harjoittaa.

Pykälän 2 momentin mukaan henkivakuutusyhtiö voisi harjoittaa vain henkivakuutusta ja sen jälleenvakuutusta ja vahinkovakuutusyhtiö vain vahinkovakuutusta.

Pykälän 3 momentissa määriteltäisiin se, mitä henkivakuutuksella ja vahinkovakuutuksella tässä laissa tarkoitetaan viittaamalla ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin ja ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin liitteinä lueteltuihin henki- ja vahinkovakuutusluokkiin. Jälleenvakuutusta pidettäisiin vahinkovakuutuksena.

Henkivakuutuksen käsitettä ehdotetaan tämän lain osalta laajennettavaksi siten, että henkivakuutuksena pidettäisiin perinteisen henkivakuutuksen lisäksi myös henkivakuutusyhtiön myöntämää muuta henkilövakuutusta, joka kuuluu johonkin ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin liitteessä luetelluista henkivakuutusluokista 1—4 (henkivakuutus, eläkevakuutus, henkivakuutusyhtiön myöntämä muu henkilövakuutus, vakuutus avioliiton tai syntymän varalta, sijoitussidonnainen vakuutus, pyssyvä sairausvakuutus).

Sen sijaan henkivakuutusyhtiölle sallittuun henkivakuutukseen ei luettaisi ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin liitteessä lueteltuihin vakuutusluokkiin 5—9 kuuluvaa toimintaa.

Henkivakuutusluokkien 5—8 mukainen toiminta jäisi lain soveltamisalan ulkopuolelle, koska tällainen toiminta ei vastaa Suomen lainsäädännössä maksuttua vakuutuksen käsitettä. Koska tämä toiminta ei myöskään ole ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla Suomen yksityisvakuutusta valvovien viranomaisten valvonnan alaista eikä sen harjoittamiseen ole myönnetty toimilupaa Suomessa, eivät ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin säännökset velvoita tämän toiminnan sallimiseen.

Henkivakuutusluokka 5 käsittää tontiinit, joilla tarkoitetaan yhdistysten perustamista tavoitteena kerätä jäseniltä vakuutusmaksuina pääomia ja jakaa myöhemmin täten kertyneet varat eloonjääneille tai vainajan edunsaajille.

Henkivakuutusluokkaan 6 kuuluvat vakuutusteknisiin laskelmiin perustuvat kertyneen pääoman takaisinmaksua tarkoittavat sopi-

mukset. Näitä ei pidetä lainsäädäntömme mukaan vakuutuksena, vaan pikemminkin pankkitalletukseen verrattavana sijoituksena, koska tällaiseen sopimukseen ei liity sosiaali- ja terveysministeriön määräyksissä edellytettyä riittävää vakuutuksellista sisältöä.

Henkivakuutusluokka 7 käsittää ryhmäläkerahastojen hoitamisen ja luokkaan 8 kuuluvat vakuutukset määrittellään Ranskan vakuutuslainsäädännössä.

Henkivakuutusluokkaan 9 kuuluu sellainen elinikään liittyvä toiminta, josta säädetään sosiaalivakuutuslainsäädännössä ja jota vakuutusyhtiöt hoitavat omalla vastuullaan. Ainoa Suomessa harjoitettu vakuutuslaji, jonka voidaan katsoa kuuluvan yhdeksänteen henkivakuutusluokkaan, on lakisääteinen työeläkevakuutus. ETA-sopimuksen liitteeseen IX on Suomen osalta kuitenkin lisätty poikkeus, jonka mukaan ensimmäistä henkivakuutusdirektiiviä ei sovelleta Suomen lakisääteiseen eläkevakuutukseen, jolla tarkoitetaan työntekijäin eläkelaisia ja muussa siihen liittyvässä Suomen lainsäädännössä säädettyä eläkevakuutusyhteisöjen harjoittamaa eläkevakuutustoimintaa. Lakisääteistä työeläkevakuutusta koskevaa lainsäädäntöä ei tarvitse siis sopeuttaa direktiivien määräyksiin.

Pykälän 3 momentin säännöksestä johtuen 2 momentissa tarkoitettu henkivakuutusyhtiö ei voisi harjoittaa lakisääteistä eläkevakuutusliikettä ja toisaalta vakuutusyhtiön, joka haluaisi harjoittaa lakisääteistä eläkevakuutusliikettä, tulisi keskittyä pelkästään tähän toimintaan. Tässä esityksessä ehdotetaankin työntekijäin eläkelain 3 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö ei saisi harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin työntekijäin eläkelain ja yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa ja siihen suoranaisesti liittyvää jälleenvakuutusta.

Vahinkovakuutusluokkia olisi yhteensä kahdeksantoista ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin liitteen ja siihen matka-apudirektiivissä tehdyn lisäyksen mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset vakuutusluokista.

Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 18 artiklan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 21 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot saavat säännellä vakuutusyrityksen varojen valintaa vain siltä osin, kuin kysymys on vakuutusteknistä vastuuvetä vastavaroista tai vakavaraisuuden säilyttämisestä. Edellä

mainituista direktiivien säännöksistä johtuen vakuutusyhtiön oikeutta omistaa vieraalla toimialalla olevan yhteisön osakkeita tai muita osuuksia ehdotetaan laajennettavaksi nykyisestä 20 prosentista.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että vakuutusyhtiöllä ei saisi yksin eikä yhdessä toisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhdistysten kanssa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa olla osake-enemmistöä tai enemmistöä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä. Lupa tarvittaisiin myös osake- tai äänimääräenemmistöä vastaavan määräamisvallan hankkimiseen muussa yhteisössä.

Pääsääntönä siis olisi, ettei vakuutusyhtiö tai vakuutusyhtiöt tai vakuutusyhtiöt ja vakuutusyhdistykset yhdessä saisi ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa hankkia sellaista määräämisvaltaa vieraalla toimialalla toimivassa yhteisössä, että niiden voitaisiin katsoa vastoin 1 momentissa mainittua rajoitusta harjoittavan muuta kuin vakuutusliikettä.

Omistusrajoituksen lieventämisen lisäksi entistä 2 momentin säännöstä muutettaisiin siis myös siten, että rajoitusta sovellettaessa laskettaisiin yhteen kaikkien vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten omistukset vieraalla toimialalla toimivassa yhteisössä. Säännöksellä korvattaisiin nykyisen 3 momentin viimeinen virke, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö on voinut määrätä, että omistusrajoitusta sovellettaessa on huomioon otettu myös muiden samaan yhteistoimintaryhmään kuuluvien vakuutusyhtiöiden omistamat osakkeet ja määräamisvalta omistettavassa yhtiössä. Ehdotettavalla muutoksella pyritään siihen, että kaikkia vakuutusyhtiöitä ja vakuutusyhtiöryhmiä kohdeltaisiin mahdollisimman tasapuolisesti.

Nykyisin voimassa olevan lain mukaisesti 4 momentissa ei rajoitettaisi omistusta asunto- tai kiinteistöyhtiöissä, taikka yhteisöissä, joiden toimintaa voidaan pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena. Tältä osin lain sanamuotoa on tulkittu siten, että vakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena on pidetty vain toimintaa, jossa omistetun yhteisön palveluja ei ole markkinoitu ulkopuolisille taholle. Vaikkei lain sanamuotoa ehdotetakaan muutettavaksi, lain tulkintaa lievennettäisiin siten, että lupaa ei vaadittaisi, jos yhteisön toiminta liittyisi selvästi vakuutustoimintaan ja

olisi hyödyllistä myös vakuutustoiminnan kannalta, vaikka yhteisön palveluita tarjottaisiin myös muille kuin omistajayhtiöille tai -yhdistyksille. Täten lupaa ei tarvittaisi esimerkiksi sellaisten yhteisöjen omistukseen, joiden toimiala liittyy vahinkojen tarkastukseen tai torjuntaan.

Pykälän 4 momentin säännöksen johdosta osake-enemmistön tai äänimääräenemmistön hankkiminen luottolaitoksesta säilyisi vakuutusyhtiölle tai -yhtiöille toistaiseksi luvanvaraisena, toisin kuin finanssiryhmäkomitea mietinnössään ehdottaa. Tältä osin omistusrajoituksesta voitaisiin luopua myöhemmin nähtäessä, miten finanssiryhmäkomitean ehdotukset kokonaisuudessaan toteutetaan.

Luottolaitoksella tarkoitetaan tässä esityksessä hallituksen esityksen luotto- ja rahoituslaitoksia ja niiden toimintaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 295/1992 vp) mukaisesti talletuspankkia ja muuta osakeyhtiötä, osuuskuntaa tai hypoteekkiyhdistystä, joka hankkii ammattimaisesti talletuksia ja muita takaisin maksettavia varoja yleisöltä ja tarjoaa omaan lukuun luottoja ja muuta niihin verrattavan rahoitusta. Talletuspankkeja ovat liikepankit, säästöpankit, osuuspankit ja Postipankki Oy.

Entisiä omistuksia vieraalla toimialalla toimivissa yrityksissä ei kuitenkaan ehdoteta purettavaksi, vaan voimaantulosäännöksen mukaan vakuutusyhtiö, vakuutusyhtiöt tai vakuutusyhtiöt ja vakuutusyhdistykset yhdessä saavat edelleen omistaa jo ennen lain voimaantuloa omistamansa osakkeet ja takuusuudet. Ne eivät voisi kuitenkaan kasvattaa osuuttaan ilman sosiaali- ja terveystieteiden lupaa.

Pykälän 5 momentti vastaa asialliselta sisällöltään nykyisen 3 momentin ensimmäistä virkettä, kuitenkin siten, että momentissa ehdotetaan omistuksen suuruutta laskettaessa otettavaksi huomioon myös vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön ja vakuutusyhtiön sivuyhtiön perustamalle tai niiden yhteydessä toimivalle eläkekassalle kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta. Voimassa olevan lain 1 luvun 3 §:n 3 momentin toinen lause yhteistyöryhmistä ehdotetaan 4 momentin muutoksen johdosta kumottavaksi.

3 a §. Vapaaehtoinen eläkevakuutus katsotaan jo ehdotetun 3 §:n 3 momentin perusteella henkivakuutukseksi. Lakisääteisen eläkevakuutuksen ja lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön rinnastamisesta henkivakuutukseen ja henkivakuutusliikettä

harjoittavaan yhtiöön on kuitenkin 13 luvun 1 §:n kumoamisen johdosta tarpeen lausua erikseen. Pykälän tarkoituksena on selvittää entisen käytännön jatkuvan tältä osin.

2 luku. Vakuutusyhtiön perustaminen

1 §. Rooman sopimuksen 52 artikla vapaasta sijoittautumisoikeudesta sekä siihen perustuva muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen sijoittautumisvapauden rajoitusten poistamisesta annettu Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi velvoittavat EY:n jäsenvaltiot poistamaan sellaiset säädökset ja hallinnolliset määräykset, jotka estävät muiden jäsenvaltioiden kansalaisia tai oikeushenkilöitä, joiden kotipaikka on muussa jäsenvaltiossa, perustamasta toimipaikkaa vastaanottavan maahan samoin edellytyksin ja samoin oikeuksin kuin tuon maan kansalaiset ja oikeushenkilöt. Sama velvoitus sijoittautumisen vapauttamiseen ja kansalliseen kohteluun sisältyy ETA-sopimuksen III osan 2 luvun säännöksiin.

Tämän vuoksi on myös Suomen lainsäädännöstä poistettava säädökset, jotka asettaisivat Euroopan talousalueeseen kuuluvien muiden valtioiden kansalaiset tai oikeushenkilöt, joiden kotipaikka on Euroopan talousalueella, erilaiseen asemaan Suomen kansalaisten tai suomalaisten oikeushenkilöiden kanssa.

Tällä perusteella pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että perustajien osalta ehdotetaan yhdenmukaisesti muun yhteisöjä koskevan lainsäädännön muutosehdotusten kanssa (hallituksen esitys laeiksi osakeyhtiölakiin, asunto-osakeyhtiölakiin, avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä annettuun lakiin, osuuskuntalakiin, prokuralakiin, säätiölakiin sekä vesilakiin sisältyvien kansalaisuus- ja asuinpaikkavaatimusten muuttamisesta, HE 236/1992 vp) poistettavaksi kansalaisuusvaatimukset kokonaan. Kansalaisuusvaatimuksia ei siten enää asettaisi myöskään muiden kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisille.

Osalle perustajista ehdotetaan pykälän 2 momentissa asetettavaksi kuitenkin asuinpaikka- tai kotipaikkavaatimus; vähintään puolella perustajista on oltava asuinpaikka tai, jos perustaja on oikeushenkilö, kotipaikka Euroopan talousalueella.

Asuinpaikkavaatimus koskisi yhtä lailla Suomen kuin muidenkin maiden kansalaisia. Jotta

henkilöllä voitaisiin katsoa olevan asuinpaikka Euroopan talousalueella, edellytetään asumiselta tiettyä pysyvyyttä. Jos esimerkiksi Euroopan talousalueen ulkopuolella asuva oleskelee väliaikaisesti vapaa-ajan asunnossaan Euroopan talousalueella, ei hänellä voitaisi katsoa olevan asuinpaikkaa Euroopan talousalueella. Pelkkä tilapäinen oleskelu tietyssä valtiossa esimerkiksi lomanvieton, yksittäisen työtehtävän suorittamisen tai opiskelun yhteydessä ei olisi riittävä perustamaan asuinpaikkaa siellä.

Pykälän 3 momentin mukaan oikeushenkilöllä katsottaisiin olevan kotipaikka Euroopan talousalueella, jos oikeushenkilö olisi perustettu jonkun ETA-valtion lainsäädännön mukaan ja jos oikeushenkilöllä olisi joko sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka jossakin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Ehdotus perustuu ETA-sopimuksen 34 artiklaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön voisi antaa luvan poiketa 2 momentissa säädetystä asuin- tai kotipaikkaa koskevasta vaatimuksesta.

Pykälän 4 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 2 momenttia.

2 §. Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 6 artiklassa säädetään, että jokainen ensivakuutusliikettä harjoittava yritys, joka perustaa pääkonttorinsa valtion alueelle, tarvitsee virallisen toimiluvan. Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 7 artiklan 1 kohdan mukaan toimiluvan tulee olla voimassa valtion koko alueella, jollei luvan hakija pyydä sitä vain osalle valtion alueesta.

Edellä mainittujen artikloiden mukaisesti voidaan vakuutusyhtiön perustaminen säilyttää luvanvaraisena, kuten 1 momentissa ehdotetaan. Toimiluvan myöntäisi edelleen valtioneuvosto.

Kuten jo edellä 1 luvun 3 §:n perusteluissa on todettu, ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi ja ensimmäinen henkivakuutusdirektiivi edellyttävät vakuutettujen riskien jakamista vakuutusluokkiin. Direktiiveissä katsotaan riskien luokittelun olevan välttämätöntä, jotta voitaisiin määrätä toimiluvan salliman toiminnan laajuus ja kyseiselle vakuutusluokalle säädetyn takuumäärän suuruus.

Tästä syystä 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vakuutusyhtiölle myönnettäisiin toimilupa vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin. Jokaisen vakuutusyhtiön toimilu-

paan sisältyisi siis selvitys siitä, mihin direktiivien mukaisiin riskiluokkiin kuuluvaa toimintaa vakuutusyhtiö harjoittaa. Nykyisin toimilupa annetaan vakuutuslajeittain tai niin sanottuna yleistötoimilupana, jolloin se käsittää kaikki vakuutuslajit toimiluvassa mainituin poikkeuksin.

Voimaantulosäännöksiin olisi tämän johdosta lisättävä säännökset siitä, miten jo toimivien vakuutusyhtiöiden toimiluvat muutetaan vastaamaan ehdotettuja vaatimuksia.

Perustettavan vakuutusyhtiön toimilupahakemukseen olisi liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta, kuten nykyisinkin, eli ensimmäisen vahinko- ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 9 artiklassa tarkoitettu toimintasuunnitelma, jonka sisällöstä sosiaali- ja terveysministeriö antaisi tarkemmat määräykset.

Toimintasuunnitelman olisi sisällettävä muun muassa selvitys niiden riskien laadusta, jotka yritys aikoo kattaa, käyttöön otettavat yleiset ja erityiset vakuutusehdot, kuhunkin liiketoiminnan ryhmään sovellettavat maksuperusteet, jälleenvakuutusta koskevat pääperiaatteet, selvitys niistä eristä, joista takuumäärän vähimmäismäärä muodostuu ja selvitys perustamiskustannuksista sekä erilaisia arvioita kolmen ensimmäisen tilivuoden menojen, tulojen, varojen ja vastuiden kehityksestä.

Pykälän 3 momentin mukaan vakuutusyhtiö tarvitsisi toimiluvan myös yhtiön toiminnan laajentamiseen.

Toinen vahinko- ja henkivakuutusdirektiivi edellyttävät, että vakuutusyhtiöt, joiden kotipaikka on jossakin EY:n jäsenvaltiossa, voivat tarjota vakuutuspalveluja muissa EY:n jäsenmaissa koti- tai toimintamaastaan käsin kiinteää toimipaikkaa perustamatta. Tämä mahdollisuus tulee sallia myös suomalaiselle vakuutusyhtiölle.

Tämä ehdotetaan toteutettavaksi siten, että pykälään lisätään uusi toisen vahinkovakuutusdirektiivin 14 artiklan ja toisen henkivakuutusdirektiivin 11 artiklan mukainen 5 momentti, jonka mukaan suomalaisen vakuutusyhtiön on, mikäli se aikoo harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta annetussa lakiehdotuksessa määriteltä vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa muussa valtiossa, ilmoitettava asiasta ennen toiminnan aloittamista sosiaali- ja terveysministeriölle ja liitettävä ilmoitukseen 1 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

4 §. Koska vakuutusyhtiön toimilupa annetaan vakuutusyhtiölain 2 §:n 1 momentin muutosehdotuksen mukaan vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin, ehdotetaan pykälän 1 momentin 3 kohdan sanamuotoa muutettavaksi vastaamaan edellä mainittua muutosehdotusta. Jo toiminnassa olevien vakuutusyhtiöiden olisi muutettava yhtiöjärjestyksensä vastaamaan muutosehdotusta.

5 §. Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 8 artiklan 4 kohdan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 10 artiklan 4 kohdan mukaan toimilupahakemuksen hyväksymistä harkittaessa ei voida ottaa huomioon markkinoiden taloudellisia tarpeita.

Voimassa olevan vakuutusyhtiölain 2 luvun 5 §:ssä säädetään niistä edellytyksistä, joiden täyttyessä toimilupa on annettava. Sen mukaan vakuutusyhtiölle on myönnettävä toimilupa, jos se täyttää pykälässä yhtiön peruspääomalle asetetut vaatimukset ja jos aiotun vakuutusliikkeen ei katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Pykälää ei ehdoteta tältä osin muutettavaksi. Sitä tulkittaisiin entisen käytännön mukaisesti siten, että valtioneuvosto ei toimilupaa myöntäessään voisi sen nojalla harjoittaa direktiivien kieltämää tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Kuten edellä 1 luvun 3 §:n perusteluissa on todettu, lakisääteinen eläkevakuutus jää Suomen sisäisessä lainsäädännössä säänneltäväksi. Toimintansa aloittavan työeläkevakuutusyhtiön toimintaedellytysten varmistamiseksi ehdotetaan 5 §:n 1 momenttia muutettavaksi siten, että vakuutusyhtiön, joka aikoo harjoittaa lakisääteistä eläkevakuutusliikettä, peruspääoma nostetaan 30 miljoonaan markkaan. Käytännössä uuden eläkevakuutusyhtiön perustamiskustannukset, esimerkiksi tarvittavien ATK-ohjelmien hankkimisen johdosta, muodostuvat vielä tätä peruspääomavaatimusta korkeammiksi. Vertailukohtana pidettäisiin luottolaitostoinnasta annetun lakiehdotuksen vaatimusta luottolaitoksen perustamispääomasta.

Samassa yhteydessä myös muun vakuutusliikkeen harjoittamiseen vaadittavan peruspääoman vähimmäismääriä ehdotetaan korotettavaksi yleisessä hintatasossa tapahtunutta kehitystä vastaavasti. Lisäksi vahinkovakuutusliikkeen harjoittamiseen vaadittavan peruspääoman vähimmäismääriä koskevia vaatimuksia muutettaisiin vastaamaan ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin liitteen ja siihen myö-

hemmin tehdyn lisäyksen mukaista jakoa eri vahinkovakuutusluokkiin. Vakuutustoimintaa koskevat direktiivit eivät aseta estettä Suomen peruspäävaatimusten säilyttämiselle EY:n vähimmäissäännöksiä korkeammalla tasolla.

Pykälän 1 momentin säännöstä peruspääoman vähimmäismäärästä ei sovellettaisi ennen uuden lain voimaantuloa rekisteröityyn vakuutusyhtiöön, joten sen ei tarvitsisi korottaa peruspääomaansa vastaamaan korotettuja vaatimuksia. Peruspääomaa ei kuitenkaan saisi yhtiökokouksen päätöksellä alentaa niin kauan kuin se olisi alle ehdotetun vähimmäismäärän. Sen sijaan uuden lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus olisi täydennettävä vastaamaan uuden lain vaatimuksia myös peruspääoman suhteen.

Koska ehdotettuun 2 luvun 2 §:ään jo sisältyvät ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 7 artiklan mukaiset säännökset siitä, että toimilupa voidaan ainoastaan hakijan pyynnöstä rajoittaa koskemaan vakuutusluokan osaa tai osaa Suomen valtion alueesta, voidaan pykälän 3 momentti, jossa säännellään toimiluvan rajoittamisesta, kumota tarpeettomana.

5 a §. Ensimmäisten vahinko- ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 12 artiklan mukaan kaikki toimiluvan epäävät päätökset on täsmällisesti perusteltava ja annettava tiedoksi yrityksille. Jäsenvaltion on säädettävä toimiluvan hakijalle oikeus saattaa epäävä päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Suomen osalta valitusmenettelyssä noudetaan lakia muutoksenhausta hallintoasioissa (154/50), eikä erillisiä muutoksenhakua koskevia säännöksiä tarvitse täten lisätä vakuutusyhtiölakiin. Koska valtioneuvosto ei toimilupaa myöntäessään voisi harjoittaa tarkoituksenmukaisuusharkintaa, valtioneuvoston toimiluvan epäävästä päätöksestä voitaisiin aina valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 12 artiklan mukaan oikeus tuomioistuinkäsittelyyn on säädettävä myös niitä tapauksia varten, joissa toimilupahakemusta ei ole käsitelty kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta.

Tämän vuoksi ehdotetaan 2 lukuun lisättäväksi uusi 5 a §, jonka 1 momentin mukaan valtioneuvoston tulee tehdä päätös toimiluvan myöntämisestä tai epäämisestä kuuden kuu-

kauden kuluessa hakemuksen vireilletulosta ja asian ratkaisemiseksi tarvittavien asiakirjojen ja selvitysten toimittamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan toimiluvan hakijalla olisi oikeus muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain mukaisesti valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos päätöstä ei olisi annettu 1 momentissa annetussa määräajassa. Päätöksen antamisella tarkoitetaan sitä, että päätös on tehty mainitussa määräajassa ja on silloin asianosaisen saatavilla. Sen sijaan ei edellytetä, että päätös olisi sanotussa ajassa annettu asianosaiselle tiedoksi. Valituksen katsottaisiin tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen.

Tästä valitusmahdollisuudesta hakijalle ei annettaisi erikseen tietoa, vaan hänen tehtäväkseen jäisi hankkia viranomaiselta selvitys siitä, milloin hänen hakemuksensa tai sitä täydentävä selvitys olisi saapunut viranomaiselle.

Valituksen voisi tehdä, kunnes hakemukseen olisi annettu päätös. Valtioneuvoston olisi ilmoitettava valituksen vireilletulon jälkeen antamastaan päätöksestä valitusviranomaiselle, joka ottaisi sen huomioon valituskäsittelyssään.

Ehdotettu säännös ei merkitse, etteikö hakemukseen tulisi antaa virkavastuun alaisena päätöstä kuuden kuukauden kuluessa. Jollei päätöstä annettaisi tässä ajassa, hakija voisi myös jäädä odottamaan päätöstään, koska sen antamiseen olisi yhä velvollisuus.

3 luku. Vakuutusyhtiön osakkuus

2 a §. Vaikka kolmas vahinkovakuutusdirektiivi ja kolmas henkivakuutusdirektiivi eivät kuulukaan ETA-sopimuksen liitesäännöstöön, eikä sopimus siten velvoita niihin sisältyvien säännösten siirtämiseen kansalliseen lainsäädäntöön vielä tässä vaiheessa, on tarkoituksenmukaista varautua tulevaan kehitykseen ottamalla näihin direktiiveihin sisältyvät periaatteet osin jo nyt huomioon.

Vakuutusyhtiölakiin lisättiin keväällä 1991 niin sanottua laadullista omistajakontrollia koskevat säännökset. Tässä yhteydessä ehdotetaan näitä säännöksiä täsmennettäväksi eräiltä osin vastaamaan kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin säännöksiä sekä finanssiryhmäkomitean mietinnössään esittämiä ehdotuksia.

Pykälän 1 momentti vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevan 2 a §:n 1 momentin sään-

nöstä. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että myöskin välillinen omistus otettaisiin huomioon laskettaessa luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön omistusta vakuutusyhtiössä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan valvonnan tehostamiseksi, että 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus olisi tehtävä myös, jos omistus vakuutusyhtiössä laskee jonkin 1 momentissa säädetyn omistusrajan alapuolelle.

Pykälän 3 momentti vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevan lain 2 a §:n 3 momenttia. Pykälän soveltamisalaa ehdotetaan kuitenkin laajennettavaksi siten, että myös muussa kuin taloudellisessa konserniin verrattavassa riippuvuussuhteessa olevien yhtiöiden omistukset laskettaisiin yhteen tätä pykälää sovellettaessa. Lisäksi voimassa oleva 3 momentin kolmas virke, jossa viitataan 1 luvun 3 §:n 3 momentissa määriteltyihin yhteistoimintaryhmiin, ehdotetaan 1 luvun 3 §:n muutoksen vuoksi kumottavaksi.

2 b §. Finanssiryhmäkomitea pitää mietintönsä mukaan välttämättömänä, että pankkeja ja vakuutuslaitoksia koskevassa lainsäädännössä varmistetaan, että valvontaviranomainen voi saada kaikilta pankin tai vakuutuslaitoksen kanssa samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä kaikki pankin tai vakuutuslaitoksen valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Tästä johtuen ehdotetaan 2 b §:ää muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriölle annettaisiin oikeus saada jokaiselta, joka omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia määrän, joka ylittää yhden kymmenesosan vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä, vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Valittu omistusraja vastaa kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin qualifying holding-määritelmää, jonka katsotaan antavan omistajalle mahdollisuuden vaikuttaa merkittävästi vakuutusyhtiön johtoon.

Tietoja voitaisiin pykälän perusteella vaatia esimerkiksi konsernin emoyhtiönä toimivalta omistusyhteisöltä (financial holding company), jonka tytäryhtiöt olisivat joko yksinomaan tai pääasiassa vakuutusyhtiöitä.

Tietoja, jotka ovat vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnan kannalta tarpeellisia, olisivat esimerkiksi omistajayhteisön tilinpäätös-

tiedot sekä tiedot yhteisön hallituksen omistettua vakuutusyhtiötä koskevista päätöksistä.

Mikäli omistaja kieltäytyy antamasta sosiaali- ja terveysministeriölle tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja, hän syyllistyy 18 luvun 5 §:n 7 kohdan mukaan vakuutusyhtiörikkomukseen.

2 c §. Pykälän 1 momentti vastaa sisällöltään voimassaolevan lain 2 a §:n 2 momenttia.

Pykälän 2 momentti koskee tilannetta, jossa osakkeet tai takuuosuudet on hankittu sinänsä luvallisesti, mutta sosiaali- ja terveysministeriö hankinnan jälkeen havaitsee omistajan toimien vaarantavan vakuutetut edut. Tällöin ministeriö voi kieltää osuuden omistajalta oikeuden äänivallan käyttöön vakuutusyhtiössä.

Pykälän 3 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 3 luvun 2 b §:ää.

Pykälän säännösten sisältö vastaa kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin periaatteita.

3 a luku. Ulkomaalaisen oikeus omistaa vakuutusyhtiön osakkeita ja takuuosuuksia sekä käyttää päätösvaltaa vakuutusyhtiössä

Ulkomaalaisomistusrajoitusten osalta lähtökohdaksi on otettu Rooman sopimuksen 7 artikla, jonka mukaan kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kielletty, ellei sopimukseen sisältyvissä yksityiskohtaisissa määräyksissä ole muuta todettu. Kansalaisuuteen perustuva diskriminointi koskien oikeutta hankkia ja käyttää omaisuutta toisessa jäsenvaltiossa on vastoin ETA-sopimuksen solmimisen seurauksena noudatettavaksi tulevia EY:n perusperiaatteita neljästä perusvapaudesta (työvoiman vapaa liikkuvuus, liikkeenperustamisvapaus, palvelusten tarjoamisen vapaus ja pääomanliikkeiden vapaus).

Vakuutusyhtiölain 3 a luku, jossa rajoitetaan ulkomaan kansalaisten ja ulkomaalaisten yhtiöiden oikeutta omistaa suomalaisten vakuutusyhtiöiden osakkeita ja takuuosuuksia sekä käyttää päätösvaltaa vakuutusyhtiössä, on ETA-sopimuksen solmimisen myötä kumottava ainakin siltä osin kuin se koskee Euroopan talousalueeseen kuuluvien muiden valtioiden kansalaisia ja niitä yrityksiä, joiden kotipaikka on Euroopan talousalueella.

Vakuutusyhtiölain 3 lukuun lisättyjä merkittävien osake- tai takuuosuusomistusten hank-

kimisen valvontaa (laadullista omistajakontrollia) koskevia säännöksiä ehdotetaan tässä esityksessä tarkennettaviksi. Valvonta kohdistuu samalla tavoin sekä suomalaiseen että ulkomaiseen henkilöön, joka aikoo hankkia vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia, eikä se täten ole edellä selostetun diskriminointikiellon vastainen.

Näiden säännösten johdosta ei voida katsoa olevan tarpeen rajoittaa myöskään muiden kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten tai muualla kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kotipaikan omaavien yhtiöiden omistusta 3 a luvun säännösten nojalla.

Vakuutusyhtiölain 3 a luku ehdotettiin kumottavaksi myös ulkomaalaisomistuskomitean mietinnössä (1991:23). Mietinnön pohjalta laaditussa hallituksen esityksessä ulkomaalaisten yritysostoja ja kiinteistönhankintaa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 120/1992 vp) ehdotetaan, ettei ulkomaalaisten yritysostojen seuranta koskisi suomalaisia vakuutusyhtiöitä, koska laadullinen omistajakontrolli on alaltaan huomattavasti lakiehdotuksen mukaista seurantaa laajempaa, eikä seurantaa ole pidetty tämän vuoksi tarpeellisena. Edellä mainitussa hallituksen esityksessä ehdotetaan myös kumottavaksi laki ulkomaalaisten ja eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta ja osakkeita (219/39), joka on ollut myös vakuutusyhtiölain 3 a luvun taustalakina.

Lain 3 luvun 2 c §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan osakkeiden tai takuuosuuksien hankinta voidaan kieltää, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä, antaa valvontaviranomaisille mahdollisuuden kolmannen vahinko- ja henkivakuutusdirektiivin edellyttämällä tavalla valvoa vakuutusyhtiöiden omistusta ja tarvittaessa estää sellaiset hankinnat, joiden katsottaisiin vaarantavan vakuutusyhtiön terveen ja varovaisen liikkeenjohdon (sound and prudent management).

Voimaantulosäännöksissä säädettäisiin selvyuden vuoksi, että 3 a lukuun perustuvat vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksen määräykset samoin kuin osake- ja takuuosuusluetteloissa, osake- ja takuuosuuskirjoissa, väliaikaistodistuksissa, osakas- ja takuuosuuden omistajista pidettävissä luetteloissa, osakkeeseen tai takuuosuuteen kuuluvissa talongeissa sekä odotusluetteloissa ja liikkeeseenlaskutileillä olevat ulkomaalaisomistuksen sallivat merkinnät tulevat

mitättömiksi lain tullessa voimaan. Kaikista osakkeista ja takuusuusuksista tulisi siten vapaasti luovutettavia.

Ulkomaalaislausekkeiden mitätöityminen ei siten edellyttäisi yhtiöjärjestyksen muutosta ja sen merkintää kaupparekisteriin. Se ei myöskään edellyttäisi uusien osake- tai takuusuuskirjojen antamista.

Samalla ehdotetaan kumottavaksi vakuutusyhtiölain 3 a lukuun viittaavat säännökset eli 18 luvun 4 §:n 6 kohta ja 18 luvun 5 §:n 9 kohta.

7 luku. Yhtiön johto

1 §. ETA-sopimukseen liittymättömänä muutosena ehdotetaan 7 luvun vakuutusyhtiön hallituksen, hallintoneuvoston ja toimitusjohtajan valintaa ja toimikautta koskevia säännöksiä muutettavaksi vastaamaan osakeyhtiölain säännöksiä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi virke, jonka mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että jotkut hallituksen jäsenistä valitaan muutoin kuin yhtiökokouksessa. Muutoin kuin yhtiökokouksessa voidaan kuitenkin valita vähemmän kuin puolet hallituksen jäsenistä. Säännös vastaa osakeyhtiölain 8 luvun 1 §:n 2 momenttia.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan osakeyhtiölain 8 luvun 1 §:n 3 momenttia siten, että hallitus voidaan valita vain määräajaksi. Hallituksen jäsenen toimikausi on määrättävä yhtiöjärjestyksessä ja sen tulee päättyä viimeistään neljäntenä vaalin jälkeisenä tilikautena.

Pykälän 4 momentissa todetaan, että mitä tässä laissa säädetään hallituksen jäsenestä, koskee vastaavasti myös varajäsentä.

2 §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan osakeyhtiölain 8 luvun 3 §:n 2 momenttia siten, ettei yhtiöjärjestyksessä enää voitaisi määrätä, että toimitusjohtajan valitsee yhtiökokous, vaan toimitusjohtajan valinta kuuluisi joko hallitukselle tai hallintoneuvostolle.

3 §. Kuten jo edellä 2 luvun 1 §:n perusteluissa on selvitetty, ETA-sopimuksen voimaantulon myötä sovellettavaksi tulevat EY:n perusperiaatteet kieltävät asettamasta muiden Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisia tai oikeushenkilöitä, joilla on koti-

paikka Euroopan talousalueella, erilaiseen asemaan Suomen kansalaisiin ja kotimaisiin oikeushenkilöihin verrattuna.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaankin muutettavaksi siten, että hallituksen ja hallintoneuvoston jäseniltä sekä toimitusjohtajalta poistetaan kansalaisuusvaatimukset.

Lisäksi voimassa olevan lain asuinpaikkaa koskevaa vaatimusta laajennetaan siten, että vähintään puolella hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenistä sekä toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, ellei sosiaali- ja terveysministeriö kussakin yksittäistapauksessa erikseen myönnä tästä poikkeusta.

Asuinpaikkavaatimusta sovelletaan myös varatoimitusjohtajaan (7 luku 2 § 2 mom.), hallituksen varajäseniin (7 luku 1 § 4 mom.) sekä selvitysmiehiin (15 luku 3 § 3 mom.). Jos yhtiöllä on hallintoneuvosto, sovelletaan siihen 7 luvun 7 §:n 2 momentin perusteella samoja säännöksiä kuin yhtiön hallitukseen. Myös vakuutusyhtiön toiminnan kirjoittajalla, joka ei ole hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja, tulee olla asuinpaikka Euroopan talousalueella (vakuutusyhtiölain 1 luvun 1 §:n 2 momentti, osakeyhtiölain 8 luvun 12 §:n 2 momentti).

Ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 8 artiklan 3 kohta ja toisen vahinkovakuutusdirektiivin 9 artiklan 2 kohta sallivat hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajille asetettavan ammatillista pätevyyttä koskevia vaatimuksia.

Tämän perusteella 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hallituksen jäsenien ja toimitusjohtajan tulisi olla hyvämaineisia ja että heillä on oltava sellainen yleinen vakuutustoiminnan tuntemus kuin vakuutusyhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Vajaavaltainen, konkurssissa oleva tai liiketoimintakieltoon määrätty ei voisi toimia hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenenä eikä toimitusjohtajana.

Hyvämaineisena ei voitaisi pitää henkilöä, jonka aikaisempi toiminta, esimerkiksi se, että hänet olisi tuomittu syylliseksi merkittäviin talousrikoksiin, osoittaisi hänet ilmeisen sopimattomaksi toimimaan vakuutusyhtiön johdossa.

Sen valvonta, että hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja täyttää tämän pykälän 2 momentin vaatimukset, jäisi vakuutusyhtiön vastuulle. Mikäli valvontaviranomainen katsoisi, etteivät edellä mainitut vaatimukset jonkun henkilön

osalta täyttyisi, se voisi käyttää 14 luvussa mainittuja pakkokeinoja asian korjaamiseksi.

3 a §. Ehdotettu pykälä perustuu finanssiryhmäkomitean ehdotuksiin, joiden mukaan samaan konserniin kuuluvan luottolaitoksen ja vakuutusyhtiön toiminnallinen johto ja hallitukset on pidettävä erillään toisistaan. Erityisesti holding-yhtiörakenteessa yhteinen rinnakkaisten tytäryhtiöiden toiminnallinen johto saattaisi johtaa ryhmään kuuluvien yksiköiden etujen vastaisiin päätöksiin. Samanlainen säännös sisältyy myös hallituksen esitykseen luottolaitostoinnasta annettavaksi laiksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että vakuutusyhtiön ja luottolaitoksen kuulussa samaan konserniin, vakuutusyhtiön toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja eivät voi toimia myös luottolaitoksen toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana.

Se mitä luottolaitoksella tarkoitetaan, on selvitetty 1 luvun 3 §:n perusteluissa.

Lisäksi pykälän 2 momentissa rajoitettaisiin vakuutusyhtiön hallituksen jäsenten ja varajäsenten kelpoisuutta siten, että vain vähemmän kuin puolet vakuutusyhtiön hallituksen jäsenistä tai varajäsenistä voi olla samanaikaisesti vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan luottolaitoksen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä, toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana, ellei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä tästä kiellosta poikkeusta.

4 §. Pykälää muutettaisiin ainoastaan siten, että se ei olisi ristiriidassa muutettavaksi ehdotettujen 1 ja 2 §:n kanssa.

Pykälän 3 momentista poistettaisiin maininta siitä, että ministeriön tulisi kutsua yhtiökokous valitsemaan toimitusjohtaja, koska toimitusjohtajan valinta ei enää 2 §:n 1 momentin mukaan kuuluisi yhtiökokoukselle.

Pykälän 4 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön olisi määrättävä toimitsija hoitamaan hallituksen jäsenen sijasta yhtiön asioita, kunnes hallituksen jäsen olisi valittu ja merkitty kaupparekisteriin, jollei hallituksen jäsentä, joka 1 §:n 2 momentin mukaisesti olisi valittava muutoin kuin yhtiökokouksen tai hallintoneuvoston päätöksellä, olisi asetettu yhtiöjärjestyksen mukaisesti eikä hallitus olisi toimikelpoinen. Osakeyhtiölain 8 luvun 2 §:n 3 momentin mukaan tämä tehtävä osakeyhtiössä kuuluu tuomioistuimelle, mutta koska hallituksen riittävästä kokoonpanosta huolehtiminen ja toimitsijan määrääminen puuttuvan jäsenen tilalle on jo voimassa olevan lain mukaan

muutoin kuulunut sosiaali- ja terveysministeriölle, on tarkoituksenmukaista, että toimivalta kuuluisi ministeriölle myös momentissa tarkoitettussa tapauksessa.

Pykälän 5 momentti vastaa sisällöltään voimassa olevan lain pykälän 4 momenttia. Momenttiin sisältyvää viittausta on muutettu vastaamaan pykälän uutta sisältöä.

7 §. Myöskin 7 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan osakeyhtiölain 8 luvun 11 §:n 3 momenttia, jonka mukaan yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että vähemmistö hallintoneuvoston jäsenistä valitaan muutoin kuin yhtiökokouksessa. Lisäksi momenttiin on lisätty osakeyhtiölakia vastaavat viittaukset 1 §:n 3 ja 4 momenttiin ja 4 §:ään.

Voimaantulosäännöksissä ehdotetaan säädettäväksi, että mikäli ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykseen sisältyy tämän lain vastaisia määräyksiä, on niiden sijasta lain voimaantulon jälkeen noudatettava tämän lain säännöksiä. Täten hallituksen jäseniä ja toimitusjohtajaa valittaessa olisi noudatettava tämän lain säännöksiä. Ennen tämän lain voimaantuloa määräämättömäksi ajaksi valittu hallituksen jäsen voisi jäädä toimeensa uuden vaalin toimittamiseen, kuitenkin enintään neljäksi vuodeksi lain voimaantulosta.

Ennen lain voimaantuloa rekisteröityjen vakuutusyhtiöiden tulisi myös ryhtyä toimiin yhtiöjärjestyksen muuttamiseksi tätä lakia vastaavaksi. Yhtiöjärjestyksen muutoksille olisi viimeistään kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus ja ne olisi ilmoitettava rekisteröimistä varten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön hyväksymispäätöksestä.

8 luku. Yhtiökokous

2 §. Vakuutusyhtiölain 3 a luvun kumoamisen yhteydessä kumotaan myös ulkomaalaisille asetetut äänivallan käyttöön vakuutusosakeyhtiön yhtiökokouksessa liittyvät rajoitukset. Tämän vuoksi on tarpeellista kumota vastaavat rajoitukset myös keskinäisen vakuutusyhtiön osalta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaatimus, jonka mukaan vähintään neljän viidesosan yhtiökokouksessa päättämisvaltaa osakkaiden sijasta käyttävistä edustajista tulee olla Suomen kansalaisia, poistetaan. Lisäksi ehdotetaan poistettavaksi rajoitus, jonka mukaan ulkomaalaiset saavat yhtiökokouksessa

äänestää enintään yhdellä neljäsosalla siitä äänimäärästä, jota suomalaiset edustajat voivat kokouksessa käyttää. Muutoin 2 §:n sisältöä ei ehdoteta muutettavan.

12 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että viittaus 11 lukuun korjattaisiin vastaamaan muutosehdotusta. Pykälän asiallinen sisältö säilyisi ennallaan.

9 luku. Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

Tilintarkastusjärjestelmän kehittämistoimikunta ehdottaa mietinnössään tilintarkastusta koskevan yleislain säätämistä, joka kattaisi tilintarkastajien hyväksymisen, hyväksytyjen tilintarkastajien käyttövelvollisuuden, tilintarkastusmenettelyn ja tilintarkastajajärjestelmän. Tämän mietinnön periaatteet ehdotetaan otettavaksi huomioon myös tässä esityksessä.

ETA-sopimuksen myötä Suomi sitoutuu sopeuttamaan lainsäädäntönsä yhtiöoikeudellisten direktiivien, siis myös tilintarkastusta koskevien direktiivien periaatteiden mukaiseksi. EY:n tilintarkastusta koskevien yhtiöoikeudellisten direktiivien lähtökohtana on, että vain hyväksytyt tilintarkastajat ja yhteisöt voivat tarkastaa direktiivien soveltamisalaan kuuluvan tilinpäätöksen. Täten maallikkotilintarkastajan käyttöä ei sallita pienehköjä yrityksiä lukuunottamatta. Samoin ETA-sopimuksen edellä selostetuista yleisistä periaatteista seuraa, että tilintarkastajia koskevat kansalaisuusvaatimukset on poistettava.

2 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeetomana, koska tilintarkastajien kansalaisuutta koskevat vaatimukset ehdotetaan poistettaviksi kokonaan ja lisäksi osa pykälän säännöksistä siirretään muutettavaksi ehdotettuun 3 §:ään.

3 §. Edellä mainitussa toimikunnan mietinnössä ehdotetaan EY:n yhtiöoikeudellisista direktiiveistä johtuen, että säädettäväksi ehdotettuun tilintarkastuslakiin otettaisiin säännökset hyväksytyn tilintarkastajan käyttövelvollisuudesta kirjanpitolaisissa (655/73) tarkoitetuissa kirjanpitovelvollisissa. Laissa määritellyn kokorajan ylittävissä yrityksissä olisi aina käytettävä vain hyväksyttyä tilintarkastajaa. Vastaavasti tietyn kokoisissa yrityksissä olisi käytettävä vähintään yhtä Keskuskauppakamarin hyväksymää tilintarkastajaa. Toimikunnan mielestä vakuutusalan lainsäädäntöä uudistettaessa olisi pyrittävä siihen, että tilintarkastajilta edellytetään samaa kelpoisuutta kuin ehdotuksen mu-

kaan suurimmissa yhteisöissä vakuutusyhtiön liikevaihdosta, taseen loppusummasta tai palveluksessa olevien henkilöiden lukumäärästä riippumatta.

Tämän perusteella ehdotetaan pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten, että vakuutusyhtiön koosta riippumatta sen tilintarkastajana voisi toimia vain Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (KHT-tilintarkastaja) tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja (HTM-tilintarkastaja). Maallikkotilintarkastajien käyttö ei siis enää olisi mahdollista. Kuten nykyisinkin, vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan olisi oltava KHT-tilintarkastaja.

Voimaantulosäännöksiin ehdotetaan lisättäväksi pykälä, jonka mukaan ennen lain voimaantuloa nimitetty tilintarkastaja, joka ei täytä tämän lain vaatimuksia, voisi kuitenkin jäädä toimeensa uuden vaalin toimittamiseen saakka, kuitenkin enintään tammikuun 1 päivään 1997 saakka, jolloin tilintarkastusjärjestelmän kehittämistoimikunnan ehdotuksen mukaan maallikkotilintarkastajien käytön suurissa yrityksissä kieltävä säännös tulisi voimaan.

Pykälän 2 momentin mukaan vähintään yhdellä tilintarkastajalla olisi oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, ellei kyseessä ole 3 momentissa tarkoitettu yhteisö. Asuinpaikka-vaatimus koskee siis pelkästään luonnollisia henkilöitä. Vajaavaltainen, konkurssissa oleva tai liiketoimintakieltoon määrätty henkilö ei voisi toimia tilintarkastajana.

Pykälän 3 momentti vastaa muutoin sisällöltään voimassa olevan 2 §:n 3 momenttia, paitsi että säännöksiä lievennetään siten, että Keskuskauppakamarin hyväksymän tilintarkastusyhteisön lisäksi tilintarkastajaksi voitaisiin valita myös kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tosin yhden tilintarkastajista pitäisi, kuten 1 momentissa todetaan, olla Keskuskauppakamarin hyväksymä.

1 §:n 4 momentti, 4 ja 6 §. Pykäliin on tehty 2 §:n kumoamisesta ja 3 §:n muuttamisesta johdettavat viittausmuutokset.

10 luku. Tilinpäätös

3 §. Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 15 artiklan 2 kohdan mukaan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaan vakuutustekninen vastuuvélka on katettava samansuuruisilla ja toisiaan vastaavilla

varoilla, jotka sijaitsevat siinä valtiossa, jossa toimintaa harjoitetaan.

Tämän vuoksi ehdotetaan pykälää muutettavaksi siten, että pykälän 1 momenttiin lisätään selventävä säännös siitä, että 2 §:ssä tarkoitettu vastuuvetäjä on katettava.

Muuten pykälään ehdotetaan tehtäväksi lähinnä eräitä muun lainsäädännön muutosten johdosta tarpeellisia täsmennyksiä.

Pykälän 2 momentti vastaa asialliselta sisällöltään voimassa olevan lain 3 §:n 1 momenttia.

Koska henkivakuutuksen käsitettä ehdotetaan 1 luvun 3 §:n 3 momentin mukaisesti laajennettavaksi, ehdotetaan 2 momentin johdantokappaletta täsmennettäväksi siten, että se vastaisi sisällöltään aikaisempaa käytäntöä. Henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja vakuutuksia ovat henkivakuutusyhtiön henki- tai eläkevakuutusliikkeen harjoittamisen ohella myöntämät muut henkilövakuutukset.

Lisäksi 2 momentin 2 ja 3 kohdassa esiintyvä sana "pankkilaitos" ehdotetaan korvattavaksi sanalla "talletuspankki", mikä vastaa luottolaitostoiminnasta annetun lakiehdotuksen termiä. Talletuspankkeja ovat liikepankit, säästöpankit, osuuspankit ja Postipankki Oy.

Pykälän 3 momentti vastaa pääosin sisällöltään voimassa olevan lain 2 momenttia. Sitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ulkomaisen jälleenvakuutuksenantaja asetetaan samaan asemaan suomalaisen jälleenvakuutuksenantajan kanssa siinä, missä määrin jälleenvakuutuksenantajan osuus vastuuvetelästä hyväksytään vastuuvetelä katteeksi. Momentti perustuu myös ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 15 artiklan 3 kohtaan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 17 artiklan 3 kohtaan, joiden mukaan jäsenvaltion, joka salui vakuutusteknisen vastuuvetelä kattamisen jälleenvakuutuksenantajilta olevilla saatavilla, on määrättävä sallittu prosenttiosuus.

Pykälän 4 momentti on samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 3 momentti.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriöllä säilyy oikeus antaa tarkempia määräyksiä pykälän soveltamisesta. Ministeriö voi määräyksissään tarkemmin määrittellä esimerkiksi sen, miten vastuuvetelä lasketaan, miten vastuuvetelä vastavat varat arvostetaan ja millaisin varoin vastuuvetelä on katettava, sillä direktiivit jättävät sen säätelemisen kansallisten viranomaisten päätettäväksi.

3 a §. Vakuutusyhtiölain 10 lukuun ehdote-

taan lisättäväksi uusi, niin kutsuttua unit linked -vakuutusta koskeva 3 a §, jonka 1 momentissa tämä vakuutusmuoto määritellään viittaamalla ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin liitteessä mainittuun henkivakuutusluokkaan 3. Tähän luokkaan kuuluvat vakuutukset, joita tarkoitetaan saman liitteen henkivakuutusluokan 1 alakohdissa a ja b (henki- ja eläkevakuutukset), ja joissa vakuutuksiin liittyvät edut on vakuutussopimuksissa sidottu tiettyjen sijoitusten kehitykseen. Tällaisesta vakuutuksesta ehdotetaan tässä laissa käytettäväksi nimitystä sijoitussidonnainen vakuutus.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten ja yhtiön myöntämien muiden vakuutusten erillisyyden turvaamiseksi sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvetelä kate ehdotetaan eriytettäväksi muun vastuuvetelä katteesta. Sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvetelä katteena olevia sijoituksia tulee siis käsitellä itsenäisenä katteen osana erillään muusta sijoitusomaisuudesta.

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen luonteesta johtuen ehdotetaan lisäksi, ettei vakuutusyhtiölain 10 luvun 3 §:n 2 momentissa vastuuvetelä katteesta säädettyä sovelleta sijoitussidonnaisen vakuutukseen.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten arvonehitys määrätty vakuutuksenottajan valitsemien sijoituskohteiden tuoton perusteella. Tämän toteutuminen näiden vakuutusten omin tuotoin edellyttää, että yhtiön sijoitussidonnaisen vakuutuskannan katteena oleva sijoitusomaisuus vastaa riittävän tarkasti arvonehityksen määritteleviä sijoituskohteita. Pykälän 2 momentti antaa ministeriölle mahdollisuuden antaa määräyksiä tästä vastaavuudesta.

Voimaantulosäännöksiin ehdotetaan samalla lisättäväksi säännös, jossa annettaisiin sellaiselle vakuutusyhtiölle, jolla tämän lain voimaan tullessa olisi toimilupa henkivakuutusliikkeen harjoittamiseen, tämän toimiluvan perusteella kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta mahdollisuus aloittaa sijoitussidonnaisen vakuutusliikkeen harjoittaminen. Tämä edellyttäisi kuitenkin, että sosiaali- ja terveysministeriö olisi hyväksynyt yhtiön toimittaman toimintasuunnitelman, ministeriö olisi hakemuksesta vahvistanut vakuutusta koskevat perusteet ja yhtiön hakemuksesta ministeriön vahvistama yhtiöjärjestyksen muutos olisi rekisteröity.

5 §. Käsiteltävänä oleva pykälän muutos ei johdu ETA-sopimuksesta. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevaa lakia muuten paitsi, että keskinäisen vakuutusyhtiön osalta sidot-

tuun omaan pääomaan on lisätty kuuluvaksi myös arvonorotusraho. Ehdotettu muutos johtuu siitä, että arvonorotusraho myös vakuutusosakeyhtiöiden osalta lasketaan sidottuun omaan pääomaan kuuluvaksi. Ei ole perusteita sille, että vakuutusosakeyhtiöiden ja keskinäisten vakuutusyhtiöiden kirjaamiskäytäntö arvonorotusrahojen osalta olisi erilainen.

6 §. Pykälä esitetään kumottavaksi tarpeettomana 11 luvun toimintapääomaa koskevien säännösten muuttumisen ja 14 luvun 5 a §:n ja 15 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella käytönotettavan vakuutusyhtiön vakavaraisuuden kaksipuolaisen valvontasäännösten johdosta. Vakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma ei enää täytä 11 luvun 2 tai 4 §:n vaatimuksia, on viimeistään sosiaali- ja terveysministeriölle esitettävän tervehdyttämissuunnitelman yhteydessä ryhdyttävä kartuttamaan toimintapääomaansa lain vaatimalle tasolle.

7 §. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 11 lukuun korjattaisiin vastaamaan muutosehdotusta ja että pykälästä poistettaisiin viittaus kumottavaksi ehdotettuun 6 §:ään. Pykälän asiallinen sisältö säilyisi ennallaan.

11 luku. Toimintapääoma

Yleistä. Tässä luvussa säädetäisiin vakuutusyhtiön vakavaraisuusvaatimuksista, joita ovat:

— omiksi varoiksi katsottavan niin sanotun toimintapääoman (1 §) vähimmäisvaatimukset (2—5 §);

— taseen mukaisen oman pääoman vähimmäisvaatimus (6 §:n 1 momentti); sekä

— vastuukyvyn vakuutusteknistä järjestämistä koskevat toimintapääomaan, vastuuvälkaan ja sijoitustoimintaan liittyvät vaatimukset (7 §).

Toimintapääoman vähimmäismäärä ja siitä pääsääntöisesti kolmasosan käsittävä takuumäärä muodostaisivat yhdessä tämän lain vakuutusyhtiön valvontaa (14 luku) sekä selvitystilaa ja purkamista (15 luku) koskevien säännösten kanssa kaksipuolaisen omia varoja koskevan säännösten.

Toimintapääoman laskiessa vähimmäismääränsä alapuolelle, olisi vakuutusyhtiön 14 lukuun lisättävän 5 a §:n mukaan viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi yhtiön taloudellisen aseman ter-

vehdyttämissuunnitelma (ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi 20 artikla 2 kohta ja ensimmäinen henkivakuutusdirektiivi 24 artikla 2 kohta).

Toimintapääoman laskiessa takuumäärän alapuolelle, yhtiö olisi lain 15 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei sanottuja vaatimuksia pystyttäisi täyttämään määräajassa. Lisäksi yhtiön olisi välittömästi esitettävä sosiaali- ja terveysministeriölle direktiivien mukainen lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma (ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi 20 artikla 3 kohta, ensimmäinen henkivakuutusdirektiivi 24 artikla 3 kohta).

Omaa pääomaa koskeva vähimmäisvaatimuksen toteutumatta jääminen johtaisi samoihin seuraamuksiin kuin toimintapääoman jääminen pienemmäksi kuin takuumäärä.

Vastuukyvyn vakuutusteknistä järjestämistä koskevat vaatimukset perustuisivat, kuten nykyisinkin, sosiaali- ja terveysministeriön antamiin tarkempiin määräyksiin.

Vaikka ensimmäiset vahinko- ja henkivakuutusdirektiivit eivät koske jälleenvakuutusta, sovellettaisiin näitä vakavaraisuusmääräyksiä myös sellaisiin vakuutusyhtiöihin, jotka harjoittavat ainoastaan jälleenvakuutusta. Pelkkää jälleenvakuutusta harjoittavaa yhtiötä pidettäisiin toimintapääomavaatimuksia määrättäessä vahinkovakuutusyhtiönä.

1 §. Pykälässä säädetäisiin vakuutusyhtiön omista varoista (toimintapääoma). Pykälä perustuu ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artiklan 1 kohtaan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 18 artiklaan. Toimintapääomaan luettavista eristä on niiden vakuutusteknisen luonteen vuoksi ehdotettu säädettäväksi tarkemmin asetuksella.

Asetusluonnos on esityksen liitteenä 2.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö antaisi toimintapääomaa koskevia tarkempia määräyksiä.

Toimintapääoma vastaisi keskeiseltä sisällöltään voimassa olevan lain määrittelyä. Varoina ei enää kuitenkaan jätettäisi huomioon ottamatta yhtiön omistamia toisen vakuutusyhtiön osakkeita ja osuuksia, mistä johtuva saman pääoman mahdollinen käyttö usean vakuutusyhtiön toimintapääomassa esitetään rajoitettavaksi vastuukyvyn vakuutusteknistä järjestämistä koskevissa perusteissa (7 §).

Asetusluonnoksen mukaan henkivakuutusyhtiön hakemuksesta toimintapääomaan olisi

sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella ja tietyin ehdoin luettavissa myös niin sanottuja tulevia ylijäämiä ja vajaata zillmeerausta (kuolettamattomat myyntikulut) koskevia laskennallisuonteisia eriä (1 §:n 9 ja 10 kohta), jotka on mainittu ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 18 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdissa. Sosiaali- ja terveysministeriö antaisi määräykset siitä, miten 9 kohdan ylijäämä sekä 10 kohdan yhtiön liikekustannusperusteet huomioon ottava täysimääräiseksi katsottava zillmeeraus ja siitä toimintapääomaan luettavissa oleva enimmäismäärä määritellään. Siltä osin, kuin hankintamenoja olisi zillmeroinnin sijasta aktivoitu taseeseen, olisi ne vähennettävä 10 kohdan vajaata zillmeerausta pienentävänä eränä.

Muusta kuin varsinaisen omaisuuden hankinnasta johtuvien hankintamenojen, perustamismenojen ja muiden vastaavien pitkävaikutteisten menojen aktivoituja eriä ei voitaisi niin sanottuina aineettomina erinä pitää toimintapääoman luonteen mukaisina erinä, mistä johtuen niitä ei toimintapääomaa määrättäessä olisi luettava yhtiön varoiksi (asetusehdotuksen 1 §:n 2 momentti).

Toimintapääomaan ehdotetaan luettavaksi myös asetusluonnoksen 1 §:n 6 kohdan mukainen lainapääoma, jolla on huonompi etuoikeus kuin vakuutusyhtiön muilla sitoumuksilla. Vaikka tämä erä sisältyy vasta kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin ja kolmanteen henkivakuutusdirektiiviin, mahdollisen lainapääoman huomioonotto on muotoutuvaa kansainvälistä käytäntöä ennakoiden esitetty jo nyt toteutettavaksi. Koska lainapääomassa on piirteitä sekä vieraasta että omasta pääomasta, sen lukeminen toimintapääomaan olisi tehtävissä vain sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella ja sen määräämin ehdoin, jotka etuoikeusjärjestyksen lisäksi koskisivat lainan juoksuaikaa, takaisinmaksua ja ylipäänsä lainaehtoja, mikä vastaa kolmannessa vahinkovakuutusdirektiivissä ja kolmannessa henkivakuutusdirektiivissä omaksuttua käytäntöä.

Tämän lain 10 luvun 2 §:n mukaiseen korvausvastuuseen sisältyvä tasoitusmäärä ja vakuutusmaksuvastuuseen sisältyvä lisäetuja varten tehty tämän lain 13 luvun 3 §:n mukainen varaus eivät EY:ssä omaksutun tulkinnan mukaan vastuovelkaan sisältyvinä olisi miltään osin luettavissa toimintapääomaan. Tasoitusmäärän riittävyys osana vastuovelkaa tulisi,

kuten nykyisin, osoittaa vastuukyvyn järjestämistä koskevaan 7 §:ään perustuen.

2 §. Pykälässä ehdotettu vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä perustuu ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 16 artiklan 2 ja 3 kohtiin.

Pykälän sisältämät tilinpäätöstekniset käsitteet määriteltäisiin tarkemmin ministeriön antamissa määräyksissä.

3 §. Vahinkovakuutusyhtiön takuumäärää koskeva säännös perustuu ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 17 artiklaan. Jälleenvakuutustoiminta ehdotetaan tässä rinnastettavaksi vahinkovakuutusluokkaan 13.

4 §. Pykälässä ehdotettu henkivakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä perustuu ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 19 artiklaan.

Henkivakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäisvaatimukset saataisiin laskemalla yhteen yhtiön harjoittamiin eri vakuutusluokkiin kuuluvista vakuutuksista aiheutuvat toimintapääoman vähimmäisvaatimukset.

Pykälän 1 momentissa mainitut vakuutukset vastaavat Suomessa lähinnä perinteisiä vapaaehtoisia henki- ja eläkevakuutuksia. Näitä vakuutuksia koskevat toimintapääomavaatimukset perustuvat mainitun artiklan a kohtaan.

Työntekijäin ryhmähenkivakuutusta ja muuta ryhmähenkivakuutusta tulisi luonteensa puolesta pitää 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna korkeintaan kolmeksi vuodeksi annettuna vakuutuksena.

Muita kuin edellä mainittuja vakuutuksia koskevat toimintapääomavaatimukset ehdotetaan pykälän 3 momentissa laskettavaksi sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisesti. Näitä vakuutuksia, joita ovat muun muassa henkivakuutusyhtiön harjoittamat lisävakuutukset tapaturman, sairauden ja työkyvyttömyyden varalta, koskevat toimintapääomavaatimukset on esitetty edellä mainitun artiklan b kohdassa ja sijoitussidonnaisen vakuutuksen osalta e kohdassa.

Henkivakuutusyhtiön harjoittamaa jälleenvakuutusta koskevat toimintapääomavaatimukset tulisi liikkeen luonteen mukaan laskea joko 1 momentin mukaisesti tai sosiaali- ja terveysministeriön 3 momentin perusteella annettaviin erillisiin jälleenvakuutusta koskeviin määräyksiin perustuen.

Mainitun artiklan a kohdan käsite "mathematical reserve" on sellainen vakuutustekninen varaus, joka lasketaan korkoa, kuolevuutta ja

muita vastaavia tekijöitä koskevin täsmällisin perustein. Vakuutusmaksuvastuun lisätyinä alkaneiden eläkkeiden (aika- ja elinkorkojen) korvausvastuulla on katsottu vastaavan riittäväällä tarkkuudella tällaista varausta (1 momentin 1 kohta).

Työntekijäin eläkelain mukaisesta vakuutusliikkeestä huomattava osa ja yrittäjäin eläkelain mukainen vakuutus kokonaan on sellaista vakuutusliikettä, joka on näiden lakien mukaisista toimintaa harjoittavien eläkelaitosten — eläkevakuutusyhtiöiden, eläkesäätiöiden ja eläkekassojen — yhteisellä vastuulla. Työntekijäin eläkelaki sisältää myös säännökset, joiden mukaan laitoksen omalla vastuulla olevaa liikettä vastaavan vastuuvelan laskentaperusteiden osoittautuessa riittämättömiksi, niitä koskeva muutos on suoritettavissa niin sanottuna rahastotäydennyksenä, jolloin se kustannetaan yhteisesti. Työkyvyttömyys-, työttömyys-, ja perhe-eläkkeistä yhtiön vastuulla oleva osuus rahastoidaan vasta eläketapahtuman yhteydessä, ja rahasto muodostetaan kyseessä olevan vuoden maksuun sisältyvän riskimaksun luonteisen komponentin tuotolla, jonka komponentin tasoa voidaan vuosittain korjata eläkkeiden alkavuuden osoittautuessa arvioidusta poikkeavaksi.

Työntekijäin eläkelain 12 §:n 4 momentissa säädetään lisäksi eläkelaitosten yhteistakuusta, jonka mukaan tilanteessa, jossa eläkelaitoksen konkurssin johdosta eläke tai sen osa jäisi kokonaan tai osittain turvaamatta, siitä vastaavat eläkelaitokset yhteisesti. Korvauksensaajan asema on siis jo tämän säännöksen nojalla turvattu siinäkin tilanteessa, että se eläkelaitos, jonka vastuulla kyseessä olevan eläkkeen osa normaalitilanteessa olisi, ajautuisi maksukyvyttömäksi.

Lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön sijoitustoiminnan turvaavuudelle on asetettu tiukat vaatimukset. Vaikka näistä huolimatta sijoitustoiminnasta aiheutuisi tappioita, edellä mainittu yhteistakuu turvaa eläkkeensaajien aseman myös tällaisessa tilanteessa.

Näiden säännösten turvaavuutta korostaa se, että työeläketurvan järjestäminen eläkesäätiön tai eläkekassan avulla on katsottu mahdolliseksi ilman mitään toimintapääomaan kohdistuvia vaatimuksia.

Kuten 1 luvun 3 a §:ssä todetaan, pääsääntöisesti se, mitä tässä laissa säädetään henkivakuutusliikettä harjoittavasta vakuutusyhtiöstä,

koskee myös lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavaa vakuutusyhtiötä. Koska kuitenkin lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman tarve asettuu tämän vakuutusliikkeen osalta olennaisesti alemmalle tasolle kuin henkivakuutuksen ja vapaaehtoisen eläkevakuutuksen osalta, ehdotetaan pykälään lisättäväksi 4 momentti, johon on koottu lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärän laskemista koskevat erityissäännökset. Muilta kuin tässä momentissa mainituilta osin noudatetaan lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärää ja takuumäärää laskettaessa sitä, mitä henkivakuutusyhtiön osalta säädetään.

Pykälän 4 momentissa ehdotetaan, että lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä lasketaan muutoin kuten henkivakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä, mutta että työntekijäin eläkelain mukaisen peruseläkevakuutuksen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkelikkeeseen sovelletaan 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa, koska siinä tarkoitettu menettely soveltuu näihin liikkeisiin paremmin kuin 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukainen menettely. Lisäksi ehdotetaan, että lakisääteistä eläkevakuutusta harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärää laskettaessa yrittäjien eläkelain mukainen liike jätettäisiin kokonaan ottamatta huomioon, ja työntekijäin eläkelain mukaisesta liikkeestä otettaisiin huomioon vain 10 prosenttia. Ehdotus vastaa suunnilleen nykyistä vaatimustasoa. Eri rajojen keskinäiset suhteet ja rajojen alittamisesta johtuvat seuraamukset olisivat kuitenkin samat kuin muun vakuutusliikkeen osalta.

Pykälän sisältämät tilinpäätös- ja vakuutustekniset käsitteet määriteltäisiin tarkemmin ministeriön antamissa määräyksissä.

5 §. Henkivakuutusyhtiön takuumäärää koskeva säännös perustuu ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 20 artiklan 1 kohtaan ja 2 kohdan a alakohtaan.

6 §. Tässä pykälässä olisi voimassa olevan lain säännösten mukaisesti asetettu omaa pääomaan koskeva erillinen vähimmäisvaatimus, joka estäisi toimintapääoman koostumisen liiaksi pelkästään arvostuseroista tai muista toimintapääomaan luettavista laskennallisista eristä.

Henkivakuutusyhtiöllä omia pääomia koske-

va vähimmäisvaatimus on johdettavissa ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 20 artiklan 1 kohdasta ja 2 kohdan d alakohdasta.

Oman pääoman olisi ehdotuksen mukaan oltava vähintään puolet vakuutusyhtiön takuumäärästä, joka muodostaa kolmasosan toimintapääoman vähimmäismäärästä. Voimassa olevan lain mukaan oman pääoman on oltava vähintään kolmannes toimintapääoman vähimmäismäärästä.

Koska vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärän on arvioitu nousevan noin 50 % — 100 %, niin muutosehdotus keskimäärin arvioituna hieman pienentäisi vahinkovakuutusyhtiön oman pääoman vaatimusta. Sellaisissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa yhtiön vakuutusliike on niin pientä, että takuumäärä on markkamääräisen vähimmäismääränsä suuruinen, oman pääoman vaatimus saattaisi kasvaa.

Henkivakuutusyhtiön toimintapääomavaatimuksen kasvaessa nykyiseen verrattuna kasvaisi myös henkivakuutusyhtiön omaa pääomaa koskeva vähimmäisvaatimus.

7 §. Tämä pykälä vastaa voimassa olevan lain 11 luvun 2 §:ää. Pykälän sisältöä on ehdotettu selvennettäväksi siten, että vastuukyvyn varmistaminen koskisi nykyajan vaatimuksia vastaten laajasti yhtiön vakavaraisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Pykälä antaisi sosiaali- ja terveysministeriölle valtuudet vaatia vakuutusyhtiötä huolehtimaan vakuutettujen etujen turvaamisesta huomioon ottaen paitsi vastuumeinojen todennäköinen vaihtelu myös sijoitustoimintaan ja jälleenvakuutussuojaan liittyvät riskit. Tältä osin kyseeseen tulisivin muun muassa sen varmistaminen, että sijoitusriskit ja jälleenvakuutussuoja ovat molemmat tarpeelliseksi katsottavassa määrin hajautettuja ja että vakuutusyhtiöllä on riittävä maksuvalmius selviytyä velvoitteistaan.

Ehdotetussa 1 luvun 3 §:n 4 momentissa esitetään vakuutusyhtiön vierasta toimialaa koskevan nykyisen 20 prosentin omistusrajoituksen nostamista 50 prosenttiin. Vieraan toimialan omistuksen laajuuden lisäksi sijoitustoiminnan riskialttiutta tulisi arvioida suhteessa vakuutusyhtiön vakavaraisuutta vaarantavien riskikeskittymien muodostamiseen.

Omistusrajoitusta koskevan ehdotetun muutoksen ohella sosiaali- ja terveysministeriö saataisi tämän pykälän perusteella samanaikaisesti voimaan määräykset sijoitustoiminnan riskikeskittymien rajoittamisesta, joilla pyrittäisiin

varmistautumaan siitä, ettei vakuutusyhtiön varoja keskitettäisi liiaksi mihinkään tiettyyn omaisuuslajiin tai sijoituskohteeseen ja että vakuutusyhtiön maksuvalmius ei sijoitusten johdosta vaarannu. Lähtökohtana pidettäisiin tällöin paitsi kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin ja kolmannen henkivakuutusdirektiivin säännöksiä vastuuvelan katteena olevien varojen sijoittamisesta myös finanssiryhmäkomitean mietinnössään esittämiä ehdotuksia.

8 §. Jos myöhemmin ilmenee tarvetta hintatason tai valuuttakurssien muutoksen seurauksena korottaa tässä luvussa mainittuja markkamääriä, se voitaisiin tehdä lakia muuttamatta asetuksella. Muuttaminen tulisi kyseeseen esimerkiksi silloin, jos direktiiveissä ecuina ilmaistuja määriä EY:n toimesta muutettaisiin.

12 luku. Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

4 ja 5 §. Lain 4 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että viittaus 11 lukuun korjattaisiin vastaamaan muutosehdotusta ja lain 5 §:n 1 momenttia siten, että viittaus 10 lukuun vastaisi muutosehdotusta. Pykälien asiallinen sisältö säilyisi ennallaan.

6 §. Lukuun ehdotetaan ETA-sopimukseen liittymättömänä muutoksena lisättäväksi uusi, finanssiryhmäkomitean mietinnön periaatteita vastaava säännös. Pykälän mukaan vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvaan yhtiöön kohdistuvat sisäistä luotonantoa ja sijoittamista koskevat merkittävät ja periaatteelliset päätökset tulisi tehdä vakuutusyhtiön hallituksessa. Säännöksellä halutaan taata tiedonsaanti ja päätöksenteko vakuutusyhtiön riskeihin vaikuttavista merkittävistä asioista vakuutusyhtiön toiminnasta vastuussa oleville henkilöille.

13 luku. Henkivakuutus ja muu pitkäaikainen vakuutus

1 §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana 1 luvun 3 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotettujen muutosten ja 1 lukuun lisättävän 3 a §:n johdosta.

2 ja 7 §. Koska ehdotetun 1 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan henkivakuutuksen käsitettä laajennettaisiin tarkoittamaan ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin liitteessä lueteltuihin

henkivakuutusluokkiin 1—4 kuuluvaa toimintaa, olisi 13 luvun 2 ja 7 §:ää tarkennettava vastaavasti. Ehdotetun 2 §:n 1 momentin mukaan siinä lueteltuja perusteita ei voitaisi vahvistaa korkeintaan kymmeneksi vuodeksi annettaville henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitetuille lisävakuutuksille, eikä 7 §:n mukaan myöskään korkeintaan kymmeneksi vuodeksi annettaville vahinkovakuutuksille.

Mikäli tällaisille vakuutuksille olisi vahvistettu 13 luvun mukaiset perusteet ennen tämän lain voimaantuloa, niitä olisi edelleen noudatettava ja niitä muutettaessa olisi noudatettava tässä laissa perusteiden muuttamisesta annettuja säännöksiä.

8 §. Vakuutuksenottajan etujen turvaamiseksi on tarkoituksenmukaista, että sosiaali- ja terveysministeriö antaisi määräykset sijoitussidonnaiseen vakuutukseen liittyvästä sijoitustoiminnasta, kuten 1 momentissa ehdotetaan. Määräykset voisivat koskea toisaalta yksittäisiä omaisuuslajeja ja toisaalta niiden muodostamia sijoituskokonaisuuksia.

Sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa vakuutuksenottajalla on yleensä oikeus muuttaa vakuutuksensa arvonkehityksen määrittelevää sijoituskohdetta. Jos yhtiön lukumääräisesti mahdollisesti hyvinkin pieni sijoitussidonnainen vakuutuskanta sisältää yksittäisiä suuria vakuutuksia, saattaisi tällaisesta muutosoikeudesta seurata muihin vakuutuksenottajiin kohdistuvia sijoitustappioita. Tämän vuoksi 2 momentissa esitetään, että muutosoikeus on määriteltävä laskuperusteissa ja kyseinen peruste on laadittava turvaavasti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että vakuutusyhtiön on suurten vakuutusten kohdalla varattava sijoituskohteen muuttamiselle niin pitkä aika, että yhtiö voi realisoida edellisen sijoituksen tässä ajassa, jolloin siitä saatava hinta on uuden sijoituksen perusta.

Vakuutusyhtiölain 13 luvun 2—5 §:ssä on säännöksiä henkivakuutuksen perusteista. Lähtökohtana on, että näitä säännöksiä sovellettaisiin myös sijoitussidonnaiseen vakuutukseen. Sijoitussidonnaisen vakuutuksen muusta henkistä eläkevakuutuksesta poikkeavasta luonteesta johtuen saattaa kuitenkin olla tarkoituksenmukaista, että sijoitussidonnaisten vakuutusten osalta voidaan poiketa edellä mainituista säännöksistä. Tämän vuoksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan, että sosiaali- ja terveysministeriölle annettaisiin oikeus myöntää tällaisia poikkeuksia.

14 luku. Vakuutusyhtiöiden valvonta

4 §. Kolmannen vahinkovakuutus- ja henkivakuutusdirektiivin hyväksymisen myötä vakuutustarkastuksen rooli tulee muuttumaan siten, että perusteiden ja vakuutusehtojen etukäteistarkastuksesta luovuttaessa vakuutusyhtiöiden valvonnassa siirrytään jälkikäteen tapahtuvaan valvontaan. On tarkoituksenmukaista, että lainsäädännössä jo nyt varauduttaisiin tulevaan vakuutustarkastukseen tarvittavan työvoiman vaihteluihin poistamalla voimassa olevaan lakiin sisältyvä erityisiä asiantuntijoita koskeva määrällinen rajoitus.

5 §. Pykälässä säädettäisiin niistä pakotteista, joita sosiaali- ja terveysministeriö voi käyttää vakuutusyhtiötä vastaan. Tarkoituksena on lisätä sosiaali- ja terveysministeriön käytettävissä olevia keinoja erityisesti lievien rikkeiden osalta. Jos vakuutusyhtiö menettelee lain, toimilupansa, yhtiöjärjestyksensä, vakuutusta varten vahvistettujen perusteiden tai sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamien määräysten vastaisesti tai jos sen toiminnan perusteet eivät enää ole lain mukaiset, taikka jos yhtiö on ministeriön varoituksesta huolimatta käyttänyt hyvän vakuutustavan vastaisia menettelytapoja, ministeriön tulee voimassa olevan lain 1 momentin mukaan ensi vaiheessa kehottaa vakuutusyhtiötä korjaamaan asia määräajassa, joka ilman pakottavia syitä ei saa olla kuutta kuukautta pitempi.

Voimassa olevaan lakiin verrattuna uutta on se, että ministeriöllä olisi pykälän 2 momentin mukaan oikeus kieltää edellä mainittuja seikkoja koskevan päätöksen täytäntöönpano tai, jos päätös on jo ehditty panna täytäntöön, vaatia vakuutusyhtiötä ryhtymään toimenpiteisiin oikaisun aikaan saamiseksi.

Jos on epäiltävissä, ettei vakuutusyhtiö noudata ministeriön kehotusta tai kieltoa, voisi ministeriö 3 momentin mukaan asettaa päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakko soveltuu käytettäväksi silloin, kun virheellinen menettely tai laiminlyönti on niin vähäinen, ettei sen vuoksi ole tarvetta käyttää ankarampia pakkokeinoja. Useimmissa tapauksissa riittää jo uhkasakon asettaminen.

Uhkasakon maksettavaksi tuomitsemisesta päättäisi Uudenmaan lääninhallitus, koska yhdenmukaisen käytännön aikaansaamiseksi on tarkoituksenmukaista, että uhkasakkoasioita käsittelee vain yksi lääninhallitus vakuutusyhtiön kotipaikasta riippumatta. Muuten uhkasa-

kon asettamisesta ja tuomitsemisesta on voimassa, mitä siitä uhkasakkolaissa (1113/90) säädetään.

Siinä tapauksessa, että vakuutusyhtiö ei noudattaisi ministeriön antamaa kehotusta tai kieltoa, ministeriö voisi nykyiseen tapaan 4 momentin mukaan kieltää yhtiötä antamasta uusia vakuutuksia, kunnes asia on korjattu.

Toiminnan jatkamista koskevaa kieltoa ei sen sijaan voitaisi tehostaa uhkasakolla. Muutoinkin sanottu kiello ja uhkasakko olisivat siten vaihtoehtoisia, että niistä voitaisiin käyttää vain yhtä kerrallaan.

Ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivin 22 artiklan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 26 artiklan 1 kohdan c alakohdassa edellytetään, että toimivaltainen viranomainen voi peruuttaa myöntämänsä toimiluvan vain, jos kansalliseen lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden laiminlyönti on törkeä. Tämän johdosta ehdotetaan 4 momenttia muutettavaksi vastaamaan direktiivien sisältöä. Toimiluvan voisi peruuttaa ainoastaan valtioneuvosto.

Pykälän 5 momentin säännös siitä, että mikäli yhtiö ei aloita sille myönnetyn toimiluvan mukaista toimintaa kahdentoista kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä tai mikäli yhtiö lopettaa koko toimintansa vähintään kuuden kuukauden ajaksi toimiluvan myöntämisen jälkeen, valtioneuvosto voi rajoittaa toimilupaa tai peruuttaa sen, vastaa sisällöltään kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin ja kolmanteen henkivakuutusdirektiiviin sisältyvää säännöstä. Momentin nojalla halutaan estää se, että toimilupia olisi muillakin kuin toiminnassa olevilla vakuutusyhtiöillä.

Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 22 artiklan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 26 artiklan 1 kohdan a alakohdassa todetaan, että jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi peruuttaa myöntämänsä toimiluvan, jos yritys ei enää täytä edellytyksiä toiminnan aloittamiselle. Tätä vastaava säännös sisältyisi pykälän 6 momenttiin.

Toimiluvan peruuttamisesta tai liiketoiminnan keskeyttämisestä voisi valittaa muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädettyssä järjestyksessä (ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 22 artiklan 3 kohta ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 26 artiklan 3 kohta).

5 a §. Pykälän, 14 luvun 5 §:n ja 15 luvun 1 §:n 2 momentin perusteella ehdotetaan otettavaksi käyttöön ensimmäisen vahinkovakuu-

tusdirektiivin 20 artiklan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 24 artiklan 2 ja 3 kohtien vaatima kaksivaiheinen vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvontasäännöstö.

Jos vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoma laskee ehdotetun 11 luvun 2 §:n mukaisen vähimmäismäärän alapuolelle tai henkivakuutusyhtiön toimintapääoma laskee ehdotetun 11 luvun 4 §:n mukaisen vähimmäismäärän alapuolelle, vakuutusyhtiön tulisi viipymättä esittää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hyväksyttäväksi yrityksen taloudellisen aseman tervehdyttämissuunnitelma, kuten ensimmäinen vahinko- ja henkivakuutusdirektiivi edellyttävät (ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi 20 artikla 2 kohta, ensimmäinen henkivakuutusdirektiivi 24 artikla 2 kohta).

Koska vakuutusyhtiön toimintapääoma ei edellä mainitussa tilanteessa enää täytä vakuutusyhtiölaissa sille asetettuja vaatimuksia, ministeriön tulisi vakuutusyhtiölain 14 luvun 5 §:n 1 momentin mukaisesti kehottaa yhtiötä korjaamaan asia määräajassa, joka ilman pakottavia syitä ei saisi olla kuutta kuukautta pitempi. Ellei vakuutusyhtiö kykenisi asetetussa määräajassa täyttämään edellä mainittuja toimintapääomalle ehdotetussa 11 luvussa asetettuja vaatimuksia, sitä voitaisiin pitää sellaisenaan törkeänä velvoitteiden laiminlyöntinä, jonka perusteella valtioneuvosto voisi peruuttaa yhtiön toimiluvan 14 luvun 5 §:n 4 momentin mukaisesti (ensimmäinen vahinkovakuutusdirektiivi 22 artikla 1 kohdan b alakohhta, ensimmäinen henkivakuutusdirektiivi 26 artikla 1 kohdan c alakohhta).

8 §. Pykälän muutos liittyy tämän luvun 4 §:n 1 momentin muutosehdotukseen, jossa erityisille asiantuntijoille asetettu lukumäärää koskeva rajoitus ehdotetaan poistettavaksi. Koska erityisten asiantuntijoiden nimittämisestä aiheutuvat kustannukset suoritetaan 4 §:n mukaan vakuutusyhtiöiden varoista ministeriön määräämällä tavalla, ehdotetaan pykälän 1 momenttia muutettavaksi siten, että asiantuntijat voisivat antaa lausunnon myös erityisten asiantuntijoiden toimeenottamisesta noudatettavista periaatteista. Muuten 1 momentin asiallinen sisältö säilyisi ennallaan.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin ainoastaan siten, että viittaus 1 momenttiin muutettaisiin vastaamaan muutosehdotusta.

15 luku. Selvitystila ja purkaminen

1 §. Ehdotetun 11 luvun 3 ja 5 §:n 1 momentin mukaan kolmasosa vakuutusyhtiön toimintapääomasta muodostaa takuumäärän. Lisäksi 11 luvun 3 ja 5 §:n 2 momentissa asetetaan takuumäärälle markkamääräinen vähimmäismäärä.

Kun vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoma laskisi 11 luvun 3 §:n mukaisen takuumäärän alapuolelle, henkivakuutusyhtiön toimintapääoma laskisi 11 luvun 5 §:n mukaisen takuumäärän alapuolelle tai kun vakuutusyhtiön oma pääoma ei enää täyttäisi 11 luvun 6 §:n omaa pääomaa koskevaa vähimmäisvaatimusta, vakuutusyhtiön olisi viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 20 artiklan 3 kohdan ja ensimmäisen henkivakuutusdirektiivin 24 artiklan 3 kohdan mukainen lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma, josta kävisivät ilmi ne toimenpiteet, joihin yhtiö aikoo ryhtyä tilanteen korjaamiseksi.

Vakuutusyhtiö olisi pykälän 2 momentin mukaan asetettava selvitystilaan ja purettava, ellei vaatimuksia olisi täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhtiökokoukselle.

Verrattuna voimassa olevaan säännökseen on vakuutusyhtiölle vaatimusten täyttämiseen annettua määräaika lyhennetty kuudesta kuukaudesta kolmeen kuukauteen, koska kaksiportaisen menettelyn johdosta yhtiölle vaatimusten täyttämiseen annettu kokonaisaika kasvaa. Sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi edelleen oikeus pidentää määräaika enintään yhteen vuoteen saakka.

2 ja 20 §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että viittaus 11 lukuun korjataan vastaamaan muutosehdotusta. Pykälän asiallinen sisältö säilyisi ennallaan.

10 §. Koska henkivakuutuksen käsitettä ehdotetaan 1 luvun 3 §:n 3 momentissa laajennettavaksi, ehdotetaan pykälän 1 ja 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että se vastaisi sisällöltään aikaisempaa käytäntöä. Henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja vakuutuksia ovat henkivakuutusyhtiön henki- tai eläkevakuutusliikkeen harjoittamisen ohella myöntämät muut henkilövakuutukset.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi siten, että viittausta 10 lukuun korjataan vastaamaan muutosehdotusta. Erityiseen selvityspesään olisi pykälän 2 momentin

mukaan siirrettävä kaikki luetteloituihin katteeseen kuuluva omaisuus eli perinteisten vakuutusten osalta 10 luvun 3 §:n 2 momentin ja sijoitussidonnaisten vakuutusten osalta 10 luvun 3 a §:n mukainen kate ja niin paljon muuta omaisuutta, että se riittäisi vakuutuksiin perustuviin 1 momentissa määriteltyihin saamisiin ja arvioituihin selvityskuluihin.

14 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jolloin voimassa olevan lain 2 ja 3 momentti siirtyvät momenteiksi 3 ja 4.

Vakuutusyhtiölain selvitystilaa koskevien säännösten pääsisältö säilyisi sijoitussidonnaisten vakuutusten sallimisen jälkeenkin ennallaan.

Tilanteessa, jossa ei ole saatu aikaan päätöstä vakuutuskannan luovuttamisesta tai uuden keskinäisen yhtiön perustamisesta selvitystilaan joutuneen yhtiön liikkeen jatkamiseksi, joudutaan selvityspesän omaisuus muuttamaan rahaksi ja jakamaan niille, joilla vakuutus sopimuksen perusteella on siihen oikeus. Voimassa olevan lain 14 §:n 1 momentin mukaan jako tapahtuu vastuovelkaosuuksien mukaisessa suhteessa.

Perinteiset vakuutukset ja sijoitussidonnaiset vakuutukset eroavat toisistaan siten, että sijoitustoiminnan hyvät ja huonot tulokset realisoituvat sijoitussidonnaisten vakuutusten osalta välittömästi, kun taas perinteisten vakuutusten kohdalla ne realisoituvat vasta sitä mukaa kuin yhtiö jakaa sijoitustoiminnan tulosten perusteella erilaisia lisäetuja vakuutuksille.

Ositettaessa vakuutusyhtiön omaisuutta eri tyyppisten vakuutusten kesken tämä ero on otettava huomioon. Tätä koskeva säännös sisältyisi pykälän 2 momenttiin.

Ositus tapahtuisi ehdotuksen mukaan kahdessa vaiheessa; Ensin tehtäisiin ositus perinteisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten kantojen kesken ja vasta sen jälkeen ositettaisiin kummankin kannan mukainen omaisuus siihen kuuluvien vakuutusten kesken.

Suoritettaessa ositusta erilaisten vakuutus kantojen kesken olisi 2 momentin mukaan noudatettava kohtuuseriaa. Tällä tarkoitettaisiin sitä, että ositusta suoritettaessa on otettava huomioon eri vakuutuskantojen erilainen suhde sijoitustoiminnan tuloksiin. Muun vakuutusteknisen tuloksen suhteen erilaiset kannat olisivat kuitenkin samanlaisessa asemassa.

Ositus perinteisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten kantojen kesken voi

tulla tehtäväksi myös vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä. Lain 16 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön on annettava suostumuksensa luovutukseen, jollei toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisina vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi. Tämän lainkohdan perusteella ministeriö voi valvoa muun muassa, että perinteisten vakuutusten ja sijoitussidonnaisten vakuutusten kantojen välinen ositus tehdään asianmukaisesti noudattaen soveltuvin osin sitä, mitä 15 luvun 14 §:n 2 momentissa säädetään.

16 luku. Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen

5 a §. Toisen vahinkovakuutusdirektiivin 11 artiklassa ja toisen henkivakuutusdirektiivin 6 artiklassa on säännöksiä vakuutuskannan tai sen osan luovuttamisesta vakuutusyhtiöstä toiseen silloin, kun luovutettavalla vakuutuskannalla on liittymiä kahteen tai useampaan jäsenvaltioon. Näissä säännöksissä edellytetään, että jokainen jäsenvaltio oikeuttaa, kansallisen lainsäädäntönsä mukaisin edellytyksin, direktiiveissä luetelluissa tapauksissa alueelleen sijoittuneet vakuutusyritykset luovuttamaan vakuutuskantansa tai sen osan toiselle vakuutusyrityksille.

Mainittujen säännösten nojalla Suomen tulee sallia esimerkiksi sellainen kannanluovutus, jossa suomalainen vakuutusyhtiö luovuttaa Suomeen etabloituneelle ETA:an kuuluvassa valtiossa kotipaikan omaavalle vakuutusyhtiölle vahinkovakuutuskantansa osan, johon sisältyvien vakuutusten kattamat riskit sijaitsevat Suomessa.

Voimassa olevan vakuutusyhtiölain 16 luvun 1, 3 ja 5 §:ssä on säännöksiä vakuutuskannan luovuttamisesta. Vakuutusyhtiö voi sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella luovuttaa vakuutuskantansa toiselle vakuutusyhtiölle. Koska nykyiset vakuutusyhtiölain säännökset koskevat vain kotimaisten vakuutusyhtiöiden välisiä kannanluovutuksia, ehdotetaan 16 lukuun lisättäväksi uusi 5 a §, joka mahdollistaa suomalaisten vakuutusyhtiöiden osalta toisen vahinkovakuutusdirektiivin ja toisen henkiva-

kuutusdirektiivin mukaiset kannanluovutukset. Kannanluovutuksessa, jossa luovuttavana tai vastaanottavana yhtiönä on ulkomainen vakuutusyhtiö, saattavat Suomen lainsäädännön lisäksi tulla noudatettavaksi kyseessä olevan toisen valtion kannanluovutusta koskevat oikeusnormit.

Ehdotuksessa on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että asetuksella säädetään ne tapaukset, joissa suomalainen vakuutusyhtiö voi luovuttaa vakuutuskantaansa ulkomaiselle vakuutusyhtiölle taikka vastaanottaa ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä sen vakuutuskantaa. Ehdotus antaa mahdollisuuden sallia kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyritysten välisiä kannanluovutuksia myös muissa kuin edellä mainituissa direktiiveissä tarkoitetuissa tapauksissa. Mikäli asetuksella niin säädetään, voi vakuutuskantaa luovuttava tai vastaanottava ulkomainen vakuutusyritys sijaita myös ETA:n ulkopuolella.

Ehdotuksen mukaan kotimaisen ja ulkomaisen vakuutusyrityksen väliseen vakuutuskannan luovutukseen on soveltuvin osin noudatettava, mitä vakuutusyhtiölain 16 luvun 1, 3 ja 5 §:ssä säädetään vakuutuskannan tai sen osan luovuttamisesta. Ministeriön on annettava suostumuksensa, jollei vakuutuskannan tai sen osan luovuttaminen loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Ministeriö voisi kuitenkin kussakin yksittäistapauksessa myöntää vakuutusyhtiölle luvan poiketa vakuutusyhtiölain 16 luvussa säädetystä menettelystä, esimerkiksi jos kyseessä olisi muualla kuin Suomessa harjoitetun vakuutusliikkeen vakuutuskanta.

18 luku. Erinäisiä säännöksiä

3 ja 5 §. Pykälä ehdotetaan muutettavaksi ainoastaan siten, että viittauksia 1 luvun 3 §:ään ja 3 luvun 2 a §:ään korjataan vastaamaan muutosehdotusta. Pykälän asiallinen sisältö säilyisi ennallaan.

6 a §. Pykälässä säädettäisiin Suomen viranomaisten sekä Suomen ja muiden valtioiden valvontaviranomaisten välisestä tietojen vaihdosta. Ensimmäisen vahinkovakuutusdirektiivin 13 artiklan ja ensimmäisen henkivakuutus-

direktiivin 15 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on läheisessä yhteistyössä valvottava toimiluvan saaneiden yritysten taloudellista asemaa. Tämän vuoksi sosiaali- ja terveysministeriöllä olisi oltava 6 §:n estämättä oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tätä valvontaa varten tarpeellisia tietoja Euroopan talousalueeseen kuuluvan muun valtion vakuutustoimintaa valvoville viranomaisille. Koska kansainvälisen yhteistyön merkitys muutoinkin on lisääntymässä vakuutusosalalla, tulisi sallia tietojen luovuttaminen myös muiden kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden vakuutustoimintaa valvoville viranomaisille. Luovutus-oikeus olisi kuitenkin vain silloin, kun tiedot myös vastaanottavassa maassa kuuluisivat salassapitovelvollisuuden piiriin.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö voisi luovuttaa salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi sekä muualla laissa edellä mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle.

6 b §. Pykälä perustuu rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annettuun Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiiviin (91/308/ETY), jäljempänä rahanpesudirektiivi. Rahanpesu määritellään direktiivin 1 artiklassa. Rahanpesuna pidetään tahallista omaisuuden muuntamista tai siirtämistä, sen todellisen luonteen, alkuperän, sijainnin, laadun ja liikkeiden tai sitä koskevien oikeuksien salaamista, omaisuuden hankkimista, omistusta ja käyttöä sekä edellä mainituissa toiminnoissa avustamista, kun tiedetään, että omaisuus on saatu rikollisesta toiminnasta tai tällaiseen toimintaan osallistumisesta ja kun tarkoituksena on omaisuuden laittoman alkuperän salaaminen tai kätkeminen. Rahanpesun kriminalisoinnista on annettu erillinen hallituksen esitys rikoslain täydentämisestä huumausainerikoksia koskevilla säännöksillä (HE 180/1992 vp).

Rahanpesudirektiivi koskee ensisijaisesti luotto- ja rahoituslaitoksia. Rahoituslaitoksella tarkoitetaan direktiivin mukaan myös henkivakuutusyhtiötä. Koska rahanpesua voidaan harjoittaa myös muun tyyppisten yritysryhmien kautta, direktiivin mukaan sen säännökset on laajennettava kokonaan tai osittain kattamaan ne ammattiryhmät ja yritykset, joiden toimintaa erityisen todennäköisesti käytetään rahanpesutarkoituksiin. Tästä syystä rahanpesun es-

tämistä koskevien säännösten ehdotetaan koskevan kaikkia vakuutusyhtiöitä.

Salassapitovelvollisuudesta olisi tältä osin luovuttava. Pykälän 1 momentissa velvoitettaisiin vakuutusyhtiö ilmoittamaan sosiaali- ja terveysministeriölle, jos sillä olisi syytä epäillä siltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alkuperää.

Tällainen epäily voi aiheellisesti syntyä, jos vakuutusyhtiöltä pyydetty palvelut poikkeavat selkeästi vakuutustoiminnassa vallitsevasta yleisestä käytännöstä esimerkiksi suuruudeltaan tai ne eivät muutoin sovi yhteen asiakkaan taloudellisen tilanteen tai liiketoimien kanssa. Rahanpesudirektiivin 5 artiklan mukaan rahoituslaitosten on erityisen huolellisesti tutkittava kaikki liiketoimet, jotka niiden mielestä luonteeltaan ovat erityisen todennäköisesti yhteydessä rahanpesuun. Vakuutusyhtiön tulisi siten kussakin tapauksessa pyrkiä käytettävissään olevin keinoin selvittämään, onko kyseessä sellainen liiketoimi, josta tulisi tehdä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus. Sen sijaan vakuutusyhtiöltä ei vaadittaisi rikoslain edellyttämien tai muiden rangaistavaksi säädettyjen tekojen tunnusmerkistön tuntemusta.

Vakuutusyhtiön tulisi ilmoittaa epäilystä ministeriölle rahanpesudirektiivin 7 artiklan mukaisesti ennen liiketoimen loppuun suorittamista, tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen. Tehdystä ilmoituksesta ei saisi kertoa ilmoituksen kohteelle.

Rahanpesun kriminalisoinnista annetun erillisen hallituksen esityksen mukaan myös rahanpesusta ilmoittamatta jättäminen olisi rangaistava teko. Kun vakuutusyhtiö tekisi 1 momentissa tarkoitettua ilmoituksen sosiaali- ja terveysministeriölle, se samalla välttyisi rikoslaissa säädettyiltä ilmoittamatta jättämisen seuraamuksilta.

Vakuutusyhtiön olisi lisäksi pykälän 2 momentin mukaan säilytettävä ja tarvittaessa annettava ministeriölle sen pyynnöstä kaikki käytettävissä olevat tiedot ja asiakirjat, joilla saatetaan olla merkitystä asian selvittämisessä.

Pykälän 3 momentin mukaan ministeriön olisi sille ilmoitettujen tai tarkastustoiminnassa saatujen tietojen nojalla harkittava, onko perusteltua aiheutta epäillä kyseessä olevan rahanpesun. Ministeriöltä voitaisiin edellyttää toisin kuin vakuutusyhtiöltä rikollisen toiminnan tunnusmerkistön tuntemusta. Jos ministeriö perus-

tellusti katsoisi, että kysymyksessä on rikoksesta peräisin olevien varojen peittäminen tai häivyttäminen eli rahanpesu, sen olisi ilmoitettava asiasta edelleen esitutkintaviranomaisille. Rahanpesu on määritelty edellä mainittuun hallituksen esitykseen sisältyvän rikoslain 32 luvun 1 §:n 2 momentin muutoksen mukaisesti.

Jotta esitutkintaviranomaisilla olisi mahdollisuus ryhtyä takavarikkoon tai muihin turvaamistoimiin tutkinnan ajaksi, voisi ministeriö 4 momentin mukaan määrätä liiketoimen keskeytettäväksi enintään 7 päivän ajaksi, jos se on tutkinnallisista syistä tarpeen.

Rahanpesudirektiivin 9 artiklan mukaisesti pykälän 5 momentissa säädettäisiin ministeriön tai vakuutusyhtiön ja niiden henkilöstön vapautumisesta tämän pykälän mukaisista toimista aiheutuvasta taloudellisesta vastuusta. Sen mukaan vakuutusyhtiötä tai ministeriötä ei voitaisi asettaa vastuuseen siitä, että sen tekemä ilmianto osoittautuisi tarkemmissa tutkimuksissa aiheettomaksi tai että asiakas kärsisi taloudellista tappiota asian johdosta. Säännös on tarpeen sen johdosta, että ilmoitusvelvolliset eivät joutuisi taloudelliseen korvausvastuuseen toimista, joihin tämä laki ja rikoslaki heidät toisaalta velvoittaisi.

Koska rahanpesudirektiivi sisältää yksityiskohtaisia säännöksiä muun muassa asiakkaiden tunnistamisvelvollisuudesta, tunnistusten ja muiden asiakirjojen säilyttämisestä ja muista menettelytavoista, joita ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää lakiin, ehdotetaan 6 momentissa, että sosiaali- ja terveysministeriö antaisi rahanpesudirektiivin täytäntöönpanon edellyttämät tarkemmat määräykset.

8 a §. ETA-sopimuksen liitteessä mainitussa vakuutusedustajadirektiivissä säädetään siitä, kuinka kauan ja millaisessa asemassa vakuutusasiamiehen tai vakuutuksenvälittäjän on tullut toimia kotimaassaan, jotta toisen jäsenvaltion on hyväksyttävä hänet toimimaan vastavassa tehtävässä tässä jäsenvaltiossa. Direktiivin 9 artiklassa vaaditaan, että jäsenvaltion on nimettävä viranomainen tai toimielin antamaan vakuutusasiamiehille ja vakuutuksenvälittäjille todistuksia toisessa jäsenvaltiossa harjoitettavaa toimintaa varten. EY:n piirissä ei ole yhtenäisiä säännöksiä vakuutusasiamiesten tai vakuutuksenvälittäjien ammatillisista pätevyysvaatimuksista ja rekisteröinnistä, mutta asiasta on annettu EY:n komission suositus. Näistä kysymyksistä olisi vakuutusasiamiesten osalta

tarkoituksenmukaista ottaa eräitä säännöksiä vakuutusyhtiölakiin.

Tästä syystä lain 18 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 8 a §, jonka mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi määrätä vakuutusyhtiön pitämään erityistä rekisteriä asiamiehistään ja näiden puolesta toimivista henkilöistä. Heitä koskevien todistusten antaminen ehdotetaan järjestettäväksi siten, että ministeriö voisi määrätä vakuutusyhtiöiden keskusjärjestönä toimivan Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry:n hoitamaan kokonaan tai osittain tätä tehtävää edellyttäen, että keskusjärjestö suostuu siihen. Siltä osin, kuin todistusten antamista ei siirrettäisi sanotulle keskusjärjestölle, se kuuluisi ministeriölle vakuutusyhtiöiden toimintaa valvovana viranomaisena.

9 §. Vakuutusyhtiölain voimassa olevan 18 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää vakuutusyhtiölain säännöksiin jälleenvakuutuksen ja ulkomaisen ensivakuutuksen osalta poikkeuksia, jotka johtuvat tällaisen vakuutusliikkeen luonteesta.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ministeriö voisi myöntää tällaisia poikkeuksia myös rinnakkaisvakuutuksen, oikeusturvavakuutuksen ja matkailijoille annetun avun osalta ja antaa edellä mainittuja vakuutusmuotoja koskevia tarkempia määräyksiä. ETA-sopimuksen liitteessä mainitut rinnakkaisvakuutus-, matka-apu- ja oikeusturvavakuutusedirektiivi sisältävät niin yksityiskohtaisia säännöksiä näistä vakuutusmuodoista ja -luokista, että ne olisi tarkoituksenmukaisinta sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön ministeriön määräyksinä. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi kysymykset, jotka koskevat yhteisön rinnakkaisvakuutusliikkeen määrittelemistä ja suomalaisten vakuutusyhtiöiden osallistumista tällaiseen toimintaan, toimiluvan varaiseksi vakuutusluokaksi katsottavan matkailijoille annetun avun määrittelemistä sekä oikeusturvavakuutuksessa asiamiehen valintaa ja muuta vakuutetun henkilön suojaamista.

10 §. Tässä pykälässä annetaan yleinen valtuutus säätää asetuksella poikkeuksia vakuutusyhtiölakiin, kun poikkeukset johtuvat kansainvälisestä kahden- tai monenkeskisistä sopimuksista.

1.2. Työntekijäin eläkelaki

3 §. ETA-sopimuksen rahoituspalveluja kos-

kevan liitteen IX mukaan henkivakuutusdirektiivit eivät koske työntekijäin eläkelaisissa ja muussa siihen liittyvässä Suomen lainsäädännössä säädettyä eläkevakuutusyritysten harjoittamaa eläkevakuutustoimintaa. Tällöin kuitenkin edellytetään, että Suomi antaa muiden ETA-valtioiden kansalaisille ja yhtiöille samalaiset oikeudet perustaa ja omistaa tällaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä kuin Suomen kansalaisille ja suomalaisille yhtiöille. Jotta näitä soveltamismääräyksiä voitaisiin noudattaa selkeällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla, olisi Suomen lainsäädäntöä muutettava siten, että lakisääteistä työeläkevakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden olisi keskityttävä pelkästään tähän toimintaan.

Muutos ehdotetaan toteutettavaksi ottamalla työntekijäin eläkelain 3 §:ään säännös, jonka mukaan tässä pykälässä tarkoitettua erityisen toimiluvan saanut vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin työntekijäin eläkelaisissa ja yrittäjien eläkelaisissa (468/69) tarkoitettua toimintaa ja siihen suoraan liittyvää jälleenvakuutusta. Muutos merkitsisi nyt toiminnassa olevien vakuutusyhtiöiden osalta käytännössä yleensä sitä, että jos vakuutusyhtiö harjoittaa lakisääteisen työeläkevakuutuksen lisäksi esimerkiksi vapaamuotoista ja yksilöllistä eläkevakuutusta tai henkivakuutusta, yhtiön olisi siirtymäkauden kuluessa luovutettava vapaaehtoisesta vakuutusliikkeen vakuutuskantansa toiselle siihen toimiluvan saaneelle vakuutusyhtiölle.

1.3. Potilasvahinkolaki

5 §. Voimassa olevan lain mukaan potilasvakuutuksia voi myöntää vain kotimainen vakuutusyhtiö. Lisäksi vaaditaan, että vakuutusyhtiöllä on toimilupa vastuuvakuutusliikkeen harjoittamiseen. Potilasvakuutus kuuluu lakisääteisiin vakuutuksiin. Kun kysymys on oikeudesta harjoittaa vakuutusliikettä, potilasvakuutus poikkeaa perinteisistä lakisääteisistä vakuutuksista siinä, ettei sitä varten vaadita valtioneuvoston antamaa erityistä toimilupaa. Näiden erityisten toimilupien antaminen lakisääteisen työeläkevakuutuksen, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen harjoittamiseen ei perustu pelkästään oikeudelliseen harkintaan kuten esimerkiksi vastuuvakuutusliikkeen ollessa kysymyksessä, vaan valtioneuvosto voi ottaa huomioon myös tarkoi-

tuksenmukaisuusnäkökohdat eli esimerkiksi sen, onko maassamme jo riittävä määrä asianomaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä. ETA-sopimuksen johdosta on tarkoitus antaa erikseen hallituksen esitys liikennevakuutuslain muuttamisesta muun muassa siten, että toimilupa liikennevakuutuksen harjoittamiseen voitaisiin antaa myös ulkomaisen vakuutusyhtiön Suomeen perustamalle edustustolle ja että toimilupaa ei enää voitaisi evätä tarkoituksenmukaisuussyihin perustuen.

Edellä olevan johdosta ehdotetaan potilasvahinkolain 5 §:ää muutettavaksi siten, että potilasvakuutuksia voisivat myöntää paitsi kotimaiset vakuutusyhtiöt myös vastuuvakuutusliikkeen harjoittamiseen toimiluvan Suomessa saaneet ulkomaiset vakuutusyhtiöt.

2. Voimaantulo

2.1. Vakuutusyhtiölaki

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen kanssa. Voimaantulosta säädetäisiin asetuksella.

Kuten edellä on todettu, jo toiminnassa olevien vakuutusyhtiöiden toimiluvat ja yhtiöjärjestykset on muutettava vastaamaan ehdotettuja säännöksiä. Tämä ehdotetaan tehtäväksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriö veloitetaan merkitsemään pitämäänsä toimiluparekisteriin vakuutusyhtiön entisen toiminnan perusteella, minkä vakuutusluokkien ja luokaryhmien mukaista toimintaa toiminnassa olevat vakuutusyhtiöt saavat rekisteriin merkityn muutoksen jälkeen harjoittaa. Ministeriön olisi ennen toimiluvan muuttamista kuultava vakuutusyhtiötä.

Saatuaan tiedon rekisteriin merkitystä muutoksesta vakuutusyhtiöiden olisi haettava vahvistus sosiaali- ja terveysministeriöltä yhtiöjärjestyksiensä toimialaa koskevia määräyksien muutoksille kahden vuoden kuluessa merkinän tekemisestä.

Muita voimaantulosäännöksiä on selostettu niiden pykälien yhteydessä, joita voimaantulosäännös koskee.

Voimaantulosäännösten yhteyteen ehdotetaan liitettäväksi säännökset 3 a luvun kumoamisen vaikutuksista vakuutusyhtiöiden yhtiöjärjestyksen ulkomaalaisomistuksen salliviin määräyksiin sekä osake- ja takuusuosuusluette-

loihin, osakas- ja takuusuuden omistajista pidettäviin luetteluihin, osake- ja takuusuuskirjoihin, väliaikaistodistuksiin, osakkeeseen tai takuusuuteen kuuluvaan talonkiin, odotusluetteluihin ja liikkeeseenlaskutileille tehtyihin luovutuksen salliviin merkintöihin. Näitä vaikutuksia on selostettu edellä 3 a luvun kumoa-mista koskevilla perusteluissa.

2.2. Työntekijäin eläkelaki

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen kanssa. Voimaantulosta säädetäisiin asetuksella.

Työntekijäin eläkelain 3 §:n muuttamista koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan lakisääteisen työeläkevakuutuksen eriyttäminen pelkästään tätä toimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden hoidettavaksi olisi toteutettava kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Asianomaisen vakuutusyhtiön olisi tämän määräajan loppuun mennessä sekä muutettava yhtiöjärjestyksensä lain vaatimuksen mukaiseksi että haettava muutokselle sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus. Muutos olisi ilmoitettava rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta päätökse-

tä. Jotta säännöksiä voitaisiin soveltaa joustavasti ja kohtuullisesti, ehdotetaan, että ministeriö voisi erityisestä syystä pidentää mainittuja määräaikoja enintään kuudella kuukaudella.

Tehosteena sille, että säännöksiä noudatetaan ja ettei myöskään käyttämättömiä toimilupia pidetä voimassa, olisi voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan työntekijäin eläkelaisissa tarkoitetun erityisen toimiluvan raukeaminen. Voimaantulosäännöksen 4 momentin mukaan esillä olevasta toiminnan rajoituksesta tai erityisen toimiluvan raukeamisesta tehtäisiin viran puolesta merkintä vakuutusyhtiöiden toimiluparekisteriin. Yleisten hallintomenettelyä koskevien periaatteiden mukaisesti asianomaisille vakuutusyhtiöille varattaisiin ennen merkinnän tekemistä tilaisuus tulla kuulluksi.

2.3. Potilasvahinkolaki

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen kanssa. Voimaantulosta säädetäisiin asetuksella.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vakuutusyhtiölain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 2 luvun 5 §:n 3 momentti, 3 a luku, 9 luvun 2 § ja 4 §:n 1 momentin 1 kohta, 10 luvun 6 §, 13 luvun 1 § sekä 18 luvun 4 §:n 6 kohta ja 5 §:n 9 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 5 §:n 3 momentti 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa (318/89), 3 a luku muutettuna 30 päivänä kesäkuuta 1989 ja 17 päivänä toukokuuta 1991 annetuilla laeilla (632/89 ja 837/91), 18 luvun 4 §:n 6 kohta mainitussa 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa ja luvun 5 §:n 9 kohta 24 päivänä elokuuta 1990 annetussa laissa (812/90),

muutetaan 1 luvun 3 §, 2 luvun 1 §, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 4 §:n 1 momentin 3 kohta ja 5 §:n 1 momentti, 3 luvun 2 a ja 2 b §, 7 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti, 2 §, 3 §:n 1 ja 2 momentti, 4 §:n 3 ja 4 momentti ja 7 §:n 2 momentti, 8 luvun 2 § ja 12 §:n 1 momentti, 9 luvun 1 §:n 4 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentin 2 kohta ja 6 §:n 3 momentti, 10 luvun 3 ja 5 § ja 7 §:n 1 momentti, 11 luku, 12 luvun 4 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti, 13 luvun 2 §:n 1 momentin johdantokappale ja 7 §, 14 luvun 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti ja 8 §:n 1 ja 3 momentti, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 10 §:n 1 ja 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti sekä 18 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohta, 5 §:n 6 kohta ja 9 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 § osittain muutettuna 27 päivänä maaliskuuta 1987 annetulla lailla (328/87), 2 luvun 1 § ja 8 luvun 2 § mainitussa 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa, 2 luvun 2 §:n 1 ja 3 momentti ja 5 §:n 1 momentti mainitussa 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa sekä 3 luvun 2 a ja 2 b §, 14 luvun 5 §:n 3 momentti ja 18 luvun 5 §:n 6 kohta 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (632/91), sekä

lisätään 1 lukuun uusi 3 a §, 2 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetulla lailla, uusi 5 momentti sekä lukuun uusi 5 a §, 3 lukuun uusi 2 c §, 7 luvun 1 §:ään uusi 4 momentti, lukuun uusi 3 a § sekä luvun 4 §:ään uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, 10 lukuun uusi 3 a §, 12 lukuun uusi 6 §, 13 lukuun uusi 8 §, 14 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetulla lailla, uusi 4—6 momentti sekä lukuun uusi 5 a §, 15 luvun 14 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momenteiksi, 16 lukuun uusi 5 a § sekä 18 lukuun uusi 6 a, 6 b, 8 a ja 10 § seuraavasti:

1 luku

Yleisiä säännöksiä

3 §

Vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä.

Henkivakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (*henkivakuutusyhtiö*) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkivakuutusta ja sen jälleenvakuutusta. Vahinkovakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (*vahinkovakuutusyhtiö*) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin vahinkovakuutusta.

Henkivakuutuksella tarkoitetaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteessä IX mainitussa, henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta

annetussa Euroopan yhteisöjen neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (79/267/ETY) tarkoitettuihin henkivakuutusluokkiin 1—4 kuuluvaa toimintaa. *Vahinkovakuutuksella* tarkoitetaan ETA-sopimuksen liitteessä IX mainitussa, muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa Euroopan yhteisöjen neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (73/239/ETY) tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin kuuluvaa toimintaa sekä jälleenvakuutusta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vakuutusluokista.

Vakuutusyhtiöllä ei saa yksin eikä yhdessä toisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhdistysten kanssa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa olla muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-

enemmistöä tai enemmistöä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jollei yhtiön toimintaa voida pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena taikka jollei yhtiö ole asunto- tai kiinteistöyhtiö. Mitä edellä säädetään osake-enemmistöstä ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yhteisössä. Jos vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa osakeyhtiössä tai vastaava määräämisvalta sellaisessa muussa yhteisössä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tai yhteisöstä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

Jos vakuutusyhtiö kuuluu vakuutusyhtiön konserniin, otetaan 4 momentissa säädettyä rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa huomioon myös konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistamat osakkeet ja määräämisvalta. Vastaavasti otetaan huomioon vakuutusyhtiön sivuyhtiölle sekä vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön ja vakuutusyhtiön sivuyhtiön perustamalle tai niiden yhteydessä toimivalle eläkesäätiölle tai -kassalle kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta.

3 a §

Mitä tässä laissa säädetään henkivakuutuksesta ja henkivakuutusliikettä harjoittavasta vakuutusyhtiöstä, koskee myös lakisääteistä eläkevakuutusta ja lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavaa vakuutusyhtiötä.

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen

1 §

Vakuutusyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (*perustaja*).

Vähintään puolella perustajista on oltava asuinpaikka tai, jos perustaja on oikeushenkilö, kotipaikka Euroopan talousalueella, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä tästä poikkeusta.

Oikeushenkilöllä on kotipaikka Euroopan talousalueella, kun se on perustettu Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön mukaan ja kun sillä on sääntömääräinen

kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Perustajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

2 §

Perustettavalle vakuutusyhtiölle on haettava valtioneuvostolta toimilupa. Toimilupa annetaan vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin. Toimilupa voidaan hakijan pyynnöstä rajoittaa koskemaan vakuutusluokan osaa tai osaa Suomen valtion alueesta. Hakemukseen on liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta (*toimintasuunnitelma*). Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset toimintasuunnitelmasta.

Vakuutusyhtiön on haettava valtioneuvostolta toimiluvan laajentamista, jos yhtiö aikoo harjoittaa vakuutusliikettä, jota voimassa olevassa toimiluvassa ei ole mainittu. Hakemukseen on liitettävä 1 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

Jos vakuutusyhtiö aikoo harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa muussa valtiossa, on sen ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle ja liitettävä ilmoitukseen 1 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

4 §

Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä on mainittava:

3) yhtiön toiminta-alue ja ne vakuutusluokat ja luokkaryhmät, jotka toiminta on tarkoitettu käsittämään;

5 §

Toimilupa on annettava, jos aiotun vakuutusliikkeen ei katsota vaarantavan vakuutus toiminnan tervettä kehitystä ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (*peruspääoma*) on vähintään seuraava:

1) lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittaessa 30 000 000 markkaa;

2) muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua henkivakuutusliikettä harjoittaessa 14 000 000 markkaa;

3) vahinkovakuutusluokkiin 10—16 kuuluvaa vakuutusliikettä harjoitettaessa 14 000 000 markkaa; sekä

4) muuta vakuutusliikettä harjoitettaessa 7 000 000 markkaa.

5 a §

Valtioneuvoston on kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vireilletulosta ja asian ratkaisemiseksi tarvittavien asiakirjojen ja selvitysten toimittamisesta päätettävä toimiluvan myöntämisestä tai epäämisestä.

Jos päätöstä ei ole annettu 1 momentissa säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Valtioneuvoston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitettua valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

3 luku

Vakuutusyhtiön osakkuus

2 a §

Jokaisen, joka aikoo suoraan tai välillisesti hankkia vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia, on ilmoitettava siitä sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hän omistaisi osakkeita tai takuusuuksia yhteensä määrän, joka saannon johdosta ylittäisi yhden kymmenesosan, yhden viidesosan, yhden kolmasosan tai puolet vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuusuusien tuottamasta äänimäärästä. Ilmoituksessa on annettava tarpeelliset tiedot ilmoituksen tekijästä ja aiotusta saannosta, ilmoituksen tekijän taloudellisesta asemasta ja aikaisemmasta omistuksesta kysymyksessä olevassa vakuutusyhtiössä sekä osakkeita tai takuusuuksia koskevista sopimus- ja rahoitusjärjestelyistä. Ilmoituksen tekijän on ministeriön pyynnöstä annettava tämän vaatimat lisäselvitykset.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös, jos omistettujen vakuutusyhtiön osakkeiden tai takuusuusien määrä laskee jonkin 1 momentissa säädetyin omistusrajan alapuolelle.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ilmoituksen tekijä on osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö taikka keskinäinen vakuutusyhtiö, otetaan 1 momentissa säädetyt omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös tämän yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset samoin kuin näiden yhtiöiden perustaman tai niiden yhteydessä toimivan eläkesäätiön tai -kassan omistukset. Konserniin rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa ne, jotka ovat keskenään konserniin verrattavassa riippuvuussuhteessa.

2 b §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus saada jokaiselta, joka omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia määrän, joka ylittää yhden kymmenesosan vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuusuusien tuottamasta äänimäärästä, vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

2 c §

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 2 a §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus ja tarvittavat selvitykset on annettu ministeriölle, kieltää osakkeiden tai takuusuusien hankinnan, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutus toiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus asettaa omistukselle ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisina vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Jos osakkeiden tai takuusuusien hankinnan jälkeen jonkin 2 a §:n 1 momentissa säädetyin omistusrajan ylittävän omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutetut edut, sosiaali- ja terveysministeriö voi kieltää osakkeiden tai takuusuusien omistajalta oikeuden äänivalan käyttöön vakuutusyhtiössä.

Sillä, joka on vastoin 2 a §:n 1 momentin säännöstä jättänyt tekemättä siinä tarkoitettua ilmoituksen tai hankkinut vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuuksia sosiaali- ja terveysministeriön kiellosta huolimatta, ei ole vakuutusyhtiössä näihin osakkeisiin tai takuusuuksiin perustuvia muita oikeuksia kuin oikeus voittoon. Tällaista saantoa ei saa merkitä vakuutusyhtiön osake- tai takuusuusluetteloon eikä osakasluetteloon tai takuusuuden omistajista pidettävään luetteloon.

7 luku
Yhtiön johto

1 §

Hallituksen valitsee yhtiökokous. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että joku tai jotkut hallituksen jäsenistä, kuitenkin vähemmän kuin puolet, asetetaan muussa järjestyksessä. Hallituksen vaalista, milloin yhtiöllä on hallintoneuvosto, säädetään 7 §:n 3 momentissa.

Hallituksen jäsenen toimikausi on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Toimikauden tulee päättyä viimeistään neljäntenä vaalin jälkeisenä tilikautena, joko uuden vaalin toimittavan yhtiökokouksen tai tilikauden päättyessä.

Mitä tässä laissa säädetään hallituksen jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäseneseen.

2 §

Vakuutusyhtiöllä on oltava toimitusjohtaja. Toimitusjohtajan nimittää hallitus tai, jos yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty, hallintoneuvosto.

Mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta, sovelletaan vastaavasti tämän varamiehen (varatoimitusjohtaja).

3 §

Vähintään puolella hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä tästä poikkeusta. Mitä tässä momentissa säädetään hallituksen jäsenestä, sovelletaan vastaavasti hallintoneuvoston jäseneseen.

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen vakuutustoiminnan tuntemus kuin vakuutusyhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenenä tai toimitusjohtajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakielloon.

3 a §

Vakuutusyhtiön toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja ei saa olla vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan luottolaitoksen toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana.

Enemmistön vakuutusyhtiön hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole 1 momentissa tarkoitetun luottolaitoksen hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä taikka toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä vakuutusyhtiön hallituksen jäsenten tai varajäsenten osalta poikkeusta.

4 §

Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, ministeriön on kutsuttava yhtiökokous tai, jos hallitus on hallintoneuvoston valittava, tämä valitsemaan hallitusta. Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä toimitusjohtajaa, ministeriön on kutsuttava hallitus tai, jos toimitusjohtaja on hallintoneuvoston valittava, tämä valitsemaan toimitusjohtaja. Jollei hallitusta tai toimitusjohtajaa valita taikka tätä viipymättä ilmoiteta kaupparekisteriin, ministeriön on määrättävä yksi tai useampi toimitsija hoitamaan yhtiön asioita, kunnes hallitus tai toimitusjohtaja on valittu ja merkitty rekisteriin.

Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, koska hallituksen jäsentä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on asetettava muussa järjestyksessä kuin yhtiökokouksen tai hallintoneuvoston päätöksellä, ei ole asetettu, on sosiaali- ja terveysministeriön määrättävä yksi tai useampi toimitsija tämän sijaisena hoitamaan yhtiön asioita, kunnes hallituksen jäsen on valittu ja merkitty rekisteriin.

Hakemuksen 3 tai 4 momentissa tarkoitettua tapauksessa saa, jollei ministeriö jo ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin, ministeriölle tehdä hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, osakas, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus ja toimitusjohtaja.

7 §

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että joku tai jotkut hallintoneuvoston jäsenistä, kuitenkin vähemmän kuin puolet, asetetaan muussa järjestyksessä. Mitä 1 §:n 3 ja 4 momentissa ja 4 §:ssä säädetään hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä, sovelletaan vastaavasti hallintoneuvoston jäseniin ja varajäseniin.

8 luku Yhtiökokous

2 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että päättämisvaltaa yhtiökokouksessa käyttävät osakkaiden sijasta heidän keskuudestaan valitsemansa edustajat. Edustajasta on muutoin voimassa, mitä tässä laissa säädetään osakkaasta. Edustajan osallistumisoikeutta ei kuitenkaan saa rajoittaa siten kuin 1 §:n 3 momentissa säädetään.

12 §

Jos osakkeenomistaja osallistumalla osakeyhtiölain 9 luvun 16 §:n vastaiseen yhtiökokouksen päätökseen tai muulla tavoin tahallisesti on väärinkäyttänyt vaikutusvaltaansa vakuutusyhtiössä, tuomioistuim voi, jos siihen on erittäin painavia syitä, toisen osakkeenomistajan kanteesta ja sosiaali- ja terveysministeriötä kuultuaan velvoittaa yhtiön määrääjän kulussa lunastamaan kantajan osakkeet. Lunastamiseen voidaan velvoittaa vain, jos yhtiö lunastamisen jälkeen täyttää 11 luvussa asetetut vaatimukset.

9 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Yhtiökokouksen on nimettävä yksi tilintarkastaja valvontatilintarkastajana huolehtimaan yhtiön kirjanpidon ja hallinnon tehokkaasta valvonnasta tilikauden aikana. Valvontatilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

3 §

Vakuutusyhtiön tilintarkastajana voi olla vain Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Vähintään yhdellä tilintarkastajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella tai tilintarkastajan on oltava 3 momentissa tarkoitettu yhteisö. Tilintarkastajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

Tilintarkastajaksi voidaan valita Keskus-

kauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Keskuskauppakamarin hyväksymään yhteisöön on vastaavasti sovellettava, mitä tässä luvussa säädetään Keskuskauppakamarin hyväksymästä tilintarkastajasta, ja kauppakamarin hyväksymään yhteisöön, mitä säädetään kauppakamarin hyväksymästä tilintarkastajasta. Tilintarkastajaksi valitun yhteisön on ilmoitettava asianomaisen vakuutusyhtiön hallitukselle, kenellä on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Tämän henkilön on Keskuskauppakamarin hyväksymässä yhteisössä oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja ja kauppakamarin hyväksymässä yhteisössä Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Häneen on sovellettava osakeyhtiölain 10 luvun 5 ja 12 §:n säännöksiä.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriön on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja:

2) jos tilintarkastajalla ei ole 3 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai jos hän on osakeyhtiölain 10 luvun 5 §:n 1 tai 2 momentin mukaan esteellinen; tai

6 §

Mitä tilintarkastajasta säädetään 3 §:ssä ja 17 luvun 2 §:ssä sekä osakeyhtiölain 10 luvun 5, 8, 12 ja 13 §:ssä, 15 luvun 2 ja 5—7 §:ssä sekä 16 luvun 4 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

10 luku

Tilinpäätös

3 §

Vakuutusyhtiön on katettava 2 §:ssä tarkoitettu vastuuvetäjä.

Henkivakuutuksen, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta, ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi otetun vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun sekä aika- ja elinkorkojen korvausvastuun katteesta on luetteloitava vä-

hintään 85 prosenttia sanottujen vastuiden yhteismäärästä. Luetteloidun katteen on oltava:

1) obligaatioita ja muita velkasitoumuksia, jotka on antanut tai taannut Suomen valtio, kunta tai kuntainliitto;

2) obligaatioita, jotka kuuluvat suomalaisen hypoteekkiyhdistyksen tai talletuspankin ottamaan obligaatiolainaan;

3) saamistodistuksia, joista vastaa suomalainen talletuspankki;

4) velkasitoumuksia, joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys Suomessa olevaan kiinteään omaisuuteen tai toisen maalla olevaan laitokseen ja vuokraoikeuteen itse maahan, kuitenkin vain ehdolla, että yhtiön saaminen sekä ne saamiset, joilla on sama tai parempi etuoikeus, eivät yhteensä ole suuremmat kuin 70 prosenttia tai, jos on kysymys sellaisen yhteisön omaisuudesta, jossa yhtiöllä on ehdoton määräysvalta, 85 prosenttia siitä arvosta, joka kiinnitettyllä omaisuudella pätevän ammattimiehen arvion perusteella voidaan katsoa olevan;

5) Suomessa olevaa kiinteään omaisuutta; luetteloon otettu omaisuuden arvo sekä ne saamiset, joiden vakuutena on kiinnitys tähän omaisuuteen, eivät kuitenkaan yhteensä saa olla suuremmat kuin 85 prosenttia 4 kohdassa mainituin tavoin määrättävästä omaisuuden arvosta;

6) muita arvopapereita ja sitoumuksia, jotka niiden laatuun ja varmuuteen nähden voidaan rinnastaa 1—4 kohdassa mainittuihin tai joihin ministeriö sallii katteen sijoittamisen; tai

7) velkasitoumuksia, joiden panttivakuutena on yhtiön antamia vakuutuskirjoja enintään niiden takaisinostoarvoon saakka.

Luetteloidun katteen veroisena on pidettävä jälleenvakuutuksenantajan vastuuta tämän pykälän 2 momentin mukaisesta vastuuvέλasta enintään ministeriön hyväksymään määrään sekä maksamattomien vakuutusmaksujen niitä osia, jotka vakuutusmaksuvastuuta laskettaessa on oletettu maksetuiksi.

Luetteloitua katetta koskevat arvopaperit ja sitoumukset on säilytettävä erillään yhtiön muusta omaisuudesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

3 a §

Mitä vastuuvέλan katteesta 3 §:n 2 momentissa säädetään, ei koske henkivakuutusluokassa 3 tarkoitettua tiettyjen sijoitusten kehitykseen sidottua vakuutusta (*sijoitussidonnainen*

vakuutus). Näiden vakuutusten kannan vastuuvέλan kate on eriytettävä muun vastuuvέλan katteesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuvέλan ja sen katteena olevan omaisuuden vastaavuudesta sekä katteen luetteloinnista.

5 §

Vakuutusyhtiön oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat vakuutusosakeyhtiössä osakepääoma, vararahasto ja arvонkorotusrahasto sekä keskinäisessä vakuutusyhtiössä takuupääoma, pohjarahasto ja arvонkorotusrahasto. Muut oman pääoman rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

7 §

Sellaisen keskinäisen vakuutusyhtiön osakailta, jotka yhtiöjärjestyksen mukaan ovat vastuussa yhtiön sitoumuksista, on viipymättä taksoitettava lisämaksu, jos syntyneen tappion tai muun syyn takia vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, jos henkivakuutusyhtiön toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, jos vakuutusyhtiön oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n mukaista vähimmäisvaatimusta tai, jos selvitystai konkurssitilassa olevan yhtiön omaisuus ei riitä velkojen maksamiseen, ja tällöin vähintään niin suuri määrä kuin näiden tarkoitusten saavuttamiseksi tarvitaan. Jos osakkaiden vastuu yhtiöjärjestyksessä on rajoitettu, taksoitus on kuitenkin sovitettava sen mukaan.

11 luku

Toimintapääoma

1 §

Vakuutusyhtiön toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhtiön varojen on niiden luonne huomioon ottaen ja sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti arvioituna katsottava ylittävän vakuutusyhtiön velat.

Toimintapääomaan luettavista eristä säädetään tarkemmin asetuksella.

2 §

Vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä on suurempi 1 ja 2 kohtien mukaan lasketuista määristä:

1) Lasketaan 18 prosenttia viimeksi kuluneen tilikauden vakuutusmaksutulosta. Kun vakuutusmaksutulo on suurempi kuin 60 000 000 markkaa, lisäys sen ylittävältä osalta on kuitenkin 16 prosenttia. Näin saatu tulos kerrotaan luvulla, joka saadaan vertaamalla viimeksi kuluneen tilikauden omalle vastuulle jäävää korvauskulua vastaavaan korvauskuuluun ennen jälleenvakuutuksenantajien osuuden vähentämistä. Käytettävä suhdeluku ei saa olla pienempi kuin 0,5.

2) Lasketaan 26 prosenttia kolmen viimeksi kuluneen tilikauden keskimääräisestä korvauskulusta. Kun keskimääräinen korvauskulu on suurempi kuin 42 000 000 markkaa, lisäys sen ylittävältä osalta on kuitenkin 23 prosenttia. Näin saatu tulos kerrotaan luvulla, joka saadaan kuten edellä 1 kohdan toisessa virkkeessä. Käytettävä suhdeluku ei saa olla pienempi kuin 0,5.

Jos vakuutukset ovat pääasiassa luotto-, myrsky-, raesade- tai hallavakuutuksia, edellä 1 momentin 2 kohdassa mainittu keskimääräinen korvauskulu lasketaan seitsemältä tilikaudelta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset 1 ja 2 momentin soveltamisesta.

Vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoman on aina oltava vähintään 3 §:n 2 momentin mukaisen takuumäärän vähimmäismäärän suuruinen.

3 §

Vahinkovakuutusyhtiön takuumäärän muodostaa yksi kolmasosa 2 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesta toimintapääoman vähimmäismäärästä.

Takuumäärän vähimmäismäärä on:

1) 8 400 000 markkaa, jos jokin vakuutetuista riskeistä kuuluu vahinkovakuutusluokkaan 14 ja jos vakuutusyhtiön kolmen viimeksi kuluneen kunkin tilikauden vakuutusmaksutulo tästä vakuutusluokasta on ollut enemmän kuin 15 000 000 markkaa tai enemmän kuin 4 prosenttia vakuutusyhtiön kokonaisvakuutusmaksutulosta;

2) 2 400 000 markkaa, jos jokin vakuutetuista

riskeistä kuuluu vahinkovakuutusluokkaan 10—15, jollei 1 kohdasta muuta johdu;

3) 1 800 000 markkaa, jos jokin vakuutetuista riskeistä kuuluu vahinkovakuutusluokkaan 1—8, 16 tai 18;

4) 1 200 000 markkaa, jos jokin vakuutetuista riskeistä kuuluu vahinkovakuutusluokkaan 9 tai 17.

Jälleenvakuutustoiminta rinnastetaan vahinkovakuutusluokkaan 13. Jos vahinkovakuutusyhtiön vakuutustoiminta kattaa useita erilaisia riskejä tai vakuutusluokkia, otetaan huomioon vain korkeinta vähimmäismäärää edellyttävä riski tai vakuutusluokka.

4 §

Henkivakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärään luettava osuus määräytyy henkivakuutusluokkaan 1 ja 2 kuuluvien vakuutusten osalta, henkivakuutusluokan 1 alakohtassa c tarkoitettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta, laskemalla yhteen 1 ja 2 kohtien mukaiset määrät:

1) Lasketaan 4 prosenttia vakuutusmaksuvastuun ja alkaneiden eläkkeiden korvausvastuun summasta viimeksi kuluneen tilikauden lopussa. Näin saatu tulos kerrotaan luvulla, joka saadaan vertaamalla viimeksi kuluneen tilikauden omalla vastuulla olevaa vakuutusmaksuvastuun ja alkaneiden eläkkeiden korvausvastuun summaa vastaavaan summaan ennen jälleenvakuutuksenantajien osuuden vähentämistä. Käytettävä suhdeluku ei saa olla pienempi kuin 0,85.

2) Lasketaan 0,3 prosenttia niiden vakuutusten, joiden riskisumma on nollaa suurempi, riskisummasta viimeksi kuluneen tilikauden lopussa. Korkeintaan kolmeksi vuodeksi otetussa kuolemanvaravakuutuksessa osuus on edellä mainitun 0,3 prosentin sijasta kuitenkin 0,1 prosenttia ja, jos vakuutus on otettu useammaksi kuin kolmeksi, mutta enintään viideksi vuodeksi, osuus on 0,15 prosenttia. Näin saatu tulos kerrotaan luvulla, joka saadaan vertaamalla viimeksi kuluneen tilikauden kyseessä olevien vakuutusten omalla vastuulla olevaa riskisummaa vastaavaan riskisummaan ennen jälleenvakuutuksenantajien osuuden vähentämistä. Käytettävä suhdeluku ei saa olla pienempi kuin 0,5.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset 1 momentin soveltamisesta.

Muiden kuin 1 momentissa mainittuihin henkivakuutusluokkiin kuuluvien vakuutusten se-

kä 1 momentissa mainittujen lisävakuutusten osalta henkivakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärään luettava osuus määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisesti.

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä lasketaan 1 momentissa säädetyllä tavalla. Työntekijäin eläkelain (395/61) vähimmäisehtojen mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkevakuutusliikkeen osalta noudatetaan kuitenkin 1 momentin 2 kohdan sijasta 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa. Toimintapääoman vähimmäismäärää laskettaessa yrittäjien eläkelain (468/69) mukainen vakuutusliike jätetään kokonaan ottamatta huomioon, ja työntekijäin eläkelain mukaisesta liikkeestä otetaan huomioon 10 prosenttia.

Henkivakuutusyhtiön toimintapääoman on aina oltava vähintään 5 §:n 2 momentin mukaisen takuumäärän vähimmäismäärän suuruinen.

5 §

Henkivakuutusyhtiön takuumäärän muodostaa yksi kolmasosa 4 §:n 1, 3 ja 4 momentin mukaisesta toimintapääoman vähimmäismäärästä.

Takuumäärän vähimmäismäärä on 4 800 000 markkaa.

6 §

Vakuutusyhtiön oman pääoman on oltava vähintään puolet 3 ja 5 §:n mukaisesta vakuutusyhtiön takuumäärästä.

Henkivakuutusyhtiön toimintapääomasta vähintään 5 §:n 2 momentin mukaista takuumäärän vähimmäismäärää vastaavan osan on muodostuttava asetuksella säädettävistä eristä.

7 §

Vakuutusyhtiön toimintapääoma, jälleenvakuutus ja muut yhtiön vakavaraisuuteen vaikuttavat seikat on järjestettävä vakuutetut edut turvaavalla tavalla, ottaen huomioon tuottojen ja kulujen todennäköinen vaihtelu sekä arvioitavissa olevat muut epävarmuustekijät.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemat määräykset 1 momentin soveltamisesta.

8 §

Tässä luvussa säädettyjä markkamääriä voidaan asetuksella muuttaa yleisessä hintatasossa tai valuuttakursseissa tapahtunutta kehitystä vastaavaksi.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

4 §

Yhtiökokous voi kuitenkin päätöksellä, jota ovat kannattaneet osakkaat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustettua äänimäärästä, antaa voitosta käytettäväksi yleishyödylliseen tai siihen verrattavaan tarkoitukseen määriä, joilla 11 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun omaan pääomaan verrattuna ei ole sanottavaa merkitystä.

5 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle taikka toimitusjohtajalle samoin kuin vakuuden antaminen heidän velvoitteistaan on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa ja edellyttäen, että velalliselta saadaan 10 luvun 3 §:n 2 momentin 1—4, 6 ja 7 kohdassa mainitun sijoituksen veroinen vakuus. Sama koskee lainan tai vakuuden antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevässä sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

6 §

Vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvalla yhtiöllä annettavaa luottoa ja tällaiseen yhtiöön sijoittamista koskevat merkittävät tai periaatteelliset päätökset on tehtävä vakuutusyhtiön hallituksessa.

13 luku

Henkivakuutus ja muu pitkäaikainen vakuutus

2 §

Henkivakuutuksessa, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi annettavia lisävakuutuksia lukuun ottamatta, on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia perusteita, joissa määrätään:

7 §

Vastuuvelan laskemisesta ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi annettavasta vahinkovakuutuksesta on vastaavasti voimassa, mitä 2 — 6 §:ssä säädetään henkivakuutuksesta.

8 §

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset siitä, millaiseen omaisuuteen sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonnekehitys voidaan sitoa.

Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa on noudatettava ministeriön vahvistamaa perustetta, jossa määrätään, millaisin ehdoin vakuutukseen liittyvää sijoituskohdetta voidaan vakuutuksenottajan vaatimuksesta muuttaa. Tämä peruste samoin kuin sijoitussidonnaisen vakuutuksen takaisinostoa koskeva peruste on laadittava silmällä pitäen vakuutettujen etujen turvaamista ja perusteen kohtuullisuutta.

Ministeriö voi sijoitussidonnaisen vakuutuksen osalta myöntää poikkeuksia 2—5 §:n säännöksistä.

14 luku.

Vakuutusyhtiöiden valvonta

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus milloin tahansa tarkastaa vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja muuta toimintaa sekä osallistua niihin kokouksiin, joissa päätösvaltaa vakuutusyhtiöasioissa käytetään, ei kuitenkaan päätöksen tekoon. Tarkastusta varten ministeriössä voi olla erityisiä asiantuntijoita. Näiden palkkaedut vahvistaa ministeriö ja ne suoritetaan asianomaisten yhtiöiden varoista ministeriön määräämällä tavalla.

5 §

Ministeriöllä on oikeus kieltää yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen 1 momentissa mainittua asiaa koskevan päätöksen toimeenpano. Jos päätös on jo pantu täytäntöön, ministeriö voi velvoittaa yhtiön ryhtymään toimenpiteisiin oikaisun aikaansaamiseksi.

Edellä tässä pykälässä mainitun kehotuksen tai kiellon tehosteeksi ministeriö voi asettaa uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

Jollei edellä tässä pykälässä tarkoitettua ke-

hotusta tai kieltoa noudateta, ministeriö voi kieltää yhtiötä antamasta uusia vakuutuksia, kunnes asia on korjattu, ja jos velvoitteiden laiminlyönti on törkeä, valtioneuvosto voi rajoittaa yhtiön toimilupaa tai peruuttaa sen.

Jos yhtiö ei aloita toimiluvan mukaista toimintaansa 12 kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä tai jos yhtiö lopettaa toimintansa vähintään kuuden kuukauden ajaksi toimiluvan myöntämisen jälkeen, valtioneuvosto voi rajoittaa toimilupaa tai peruuttaa sen.

Jos niissä olosuhteissa, joiden vallitessa toimilupa on annettu, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei toimilupaa enää annettaisi, tai jos toiminnan aloittamisen edellytykset eivät enää täyty, valtioneuvosto voi rajoittaa toimilupaa tai peruuttaa sen.

5 a §

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 2 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 4 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi yhtiön taloudellisen aseman tervehtyttämissuunnitelma.

8 §

Asiantuntijoiden on annettava lausunto esityksestä vakuutusyhtiölainsäädännön muuttamiseksi tai kehittämiseksi sekä tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella valtioneuvoston tai sosiaali- ja terveysministeriön ratkaistavaksi tulevasta asiasta, joka koskee:

1) toimiluvan antamista, muuttamista tai peruuttamista;

2) toimenpidettä, joka valituksesta huolimatta voidaan panna täytäntöön;

3) vakuutusyhtiöiden sulautumista, vakuutuskannan siirtoa tai vakuutusyhtiön yhtiömuodon muuttamista;

4) ministeriön antamia yleisiä määräyksiä;

5) 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettujen erityisten asiantuntijoiden toimeenottamisessa noudatettavia periaatteita; sekä jos asialla on yleistä merkitystä;

6) yhtiöjärjestystä;

7) vakuutuksen perusteita; ja

8) 11 luvun 1 §:n mukaista pääomaa.

Edellä 1 momentissa mainituista asioista on 1—5 kohdassa mainittu käsiteltävä asiantunti-

joiden kokouksessa ja muut neuvottelussa. Ministeriö voi kuitenkin saattaa kokouksessa käsiteltäväksi asian, joka muuten olisi käsiteltävä neuvottelussa. Niin ikään on neuvotteluun osallistuneella asiantuntijalla oikeus saada kokouksessa käsiteltäväksi sellainen asia, josta mainitun momentin mukaan on hankittava asiantuntijoiden lausunto. Vastaavasti voi kokoukseen osallistuneiden asiantuntijoiden enemmistö vaatia, että valtioneuvoston päätettäväksi saatetaan asia, jonka ratkaisemisesta se on eri mieltä kuin ministeriö.

15 luku

Selvitystila ja purkaminen

1 §

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, taikka vakuutusyhtiön, jonka oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n vähimmäisvaatimusta, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma. Vakuutusyhtiö on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei edellä mainittuja 11 luvussa asetettuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhtiökokoukselle. Ministeriöllä on kuitenkin oikeus pidentää määräaika enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

2 §

Jos on syytä otaksua, että vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 § mukainen takuumäärä tai että henkivakuutusyhtiön toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä taikka että vakuutusyhtiön oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n mukaista vähimmäisvaatimusta, hallituksen ja toimitusjohtajan on viivytyksettä laadittava tilinpäätös siltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa, sekä annettava se tilintarkastajille tarkastettavaksi. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä edellä säädetään tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Jos tilinpäätöksen aika käsittää myös edellisen tilikauden, on tältä tilikaudelta annettava erillinen tilinpäätös.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tilinpäätös osoittaa, ettei vakuutusyhtiö täytä 1 momentissa mainittuja, toimintapääomalle tai omalle pääomalle 11 luvussa asetettuja vaatimuksia, on pidettävä yhtiökokous kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tilintarkastajat ovat antaneet lausuntonsa. Kutsusta yhtiökokoukseen on hallituksen annettava tieto sosiaali- ja terveysministeriölle.

Jollei yhtiö 1 §:n 2 momentin mukaisen määräajan tai siihen myönnetyn pidennyksen päätyessä täytä 1 momentissa mainittuja, toimintapääomalle tai omalle pääomalle 11 luvussa asetettuja vaatimuksia, yhtiökokouksen on päätettävä yhtiön asettamisesta selvitystilaan ja sen purkamisesta. Jollei yhtiökokous tee tätä päätöstä, ministeriön on määrättävä yhtiö selvitystilaan ja purettavaksi.

10 §

Kun vakuutusyhtiö on selvitystilassa, on henkivakuutuksen, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta, ja kymmentä vuotta pidemmäksi ajaksi otetun vahinkovakuutuksen ottajilla osuudestaan vakuutusmaksuvastuuseen yhteisesti samanlainen etuoikeus yhtiön omaisuuteen kuin irtaimen pantin haltijalla. Sama etuoikeus on muusta vakuutussopimuksesta kuin jälleenvakuutus sopimuksesta johtuneen sellaisen saamisen haltijoilla, josta aiheutuva vastuu on kirjattava korvausvastuuksi edellyttäen, että saaminen, jollei se perustu henkivakuutukseen, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta, tai kymmentä vuotta pidemmäksi ajaksi otettuun muuhun henkilövakuutukseen, on syntynyt kahden kuukauden kuluessa selvitystilan alkamispäivästä. Tässä momentissa säädetty etuoikeus ei huononna käteispannin eikä omaisuuteen myönnetyn kiinnityksen haltijan etuoikeutta.

Edellä 10 luvun 3 §:n 2 momentissa ja 3 a §:ssä tarkoitettu omaisuus kuuluu erityiseen selvityspesään. Siihen on viipymättä siirrettävä niin suuri määrä yhtiön muuta omaisuutta, että erityisen selvityspesän omaisuus vastaa 1 momentissa tarkoitettua vastuuvelfkaa ja arvioituja selvityskustannuksia. Erityiselle selvityspesälle siirtyvät henkivakuutuksista, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkein-

taan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuu-
tuksia lukuun ottamatta, ja kymmentä vuotta
pidemmäksi ajaksi myönnetyistä vahinkova-
kuutuksista vakuutuksenantajalle johtuvat oi-
keudet ja velvollisuudet, kunnes vakuutusten
osalta on menetelty niin kuin 12—14 §:ssä
säädetään. Jollei omaisuus tähän riitä, on
henkilövakuutukseen ja henkilövahinkoon pe-
rustuvilla saamisilla etuoikeus muiden edellä.

14 §

Henkivakuutusyhtiön erityisen selvityspesän
omaisuus on ennen 1 momentissa tarkoitettua
omaisuuden jakoa ensin ositettava sijoitus-
donnaisten vakuutusten kannan ja muun va-
kuutuskannan kesken. Ositus on toimitettava
silmiä pitäen myös sen kohtuullisuutta.

20 §

Mitä 1 momentissa säädetään, on vastaavasti
noudatettava, jos yhtiö, joka on asetettu selvi-
tystilaan sen johdosta, ettei se enää täytä 11
luvun 3, 5 tai 6 §:n mukaisia vaatimuksia,
jälleen täyttää sanotut vaatimukset.

16 luku

Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen

5 a §

Asetuksella säädettyissä tapauksissa vakuu-
tusyhtiö saa sosiaali- ja terveysministeriön
suostumuksella ja ministeriön määräämin eh-
doin luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä
ulkomaiselle vakuutusyhtiölle taikka vastaan-
ottaa ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä sen vakuu-
tuskannan tai osan siitä. Tällöin on soveltuvin
osin noudatettava, mitä 1, 3 ja 5 §:ssä sääde-
tään vakuutuskannan tai sen osan luovuttami-
sesta, jollei ministeriö myönnä tästä poikkeus-
ta. Luovuttavaa ulkomaista vakuutusyhtiötä ei
kuitenkaan ole velvoitettava antamaan yhtiön
osakkaille tietoa 3 §:n 2 momentissa tarkoite-
tusta kuulutuksesta.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 §

Joka

1) harjoittaa vakuutusliikettä ilman toimilu-

paa tai 1 luvun 3 §:n 1 ja 2 momentin sään-
nösten vastaisesti; tai

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen,
vakuutusliikkeen luvottomasta harjoittamisesta
sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuo-
deksi.

5 §

Joka

6) laiminlyö 1 luvun 3 §:n 4 momentissa
tarkoitettua tapauksessa hakea sosiaali- ja
terveysministeriön lupaa taikka hankkii osak-
keita tai takuusuoksia 3 luvun 2 a §:n 1
momentin vastaisesti;

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai
siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa
rangaistusta, *vakuutusyhtiörikkomuksesta* sak-
koon.

6 a §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, sosi-
aali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa
vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja
syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen sel-
vittämiseksi, muualla laissa edellä mainittujen
tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle se-
kä, jos annettavat tiedot toisessa valtiossa
kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin, toi-
sen valtion vakuustustoimintaa valvovalle viran-
omaiselle.

6 b §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, va-
kuutusyhtiön on ennen liiketoimen loppuun
suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen teke-
minen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, vii-
pymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen il-
moitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos
sillä on syytä epäillä siltä pyydettyihin palve-
luihin käytettävien varojen laillista alkuperää.
Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituk-
sen kohteelle.

Vakuutusyhtiön on lisäksi säilytettävä ja
annettava ministeriölle sen pyynnöstä kaikki
käytettävissään olevat tiedot ja asiakirjat, joilla
saattaa olla merkitystä asian selvittämisessä.

Ministeriön on ilmoitettava asiasta edelleen
asianomaiselle esitutkintaviranomaiselle, jos
ministeriöllä on vakuutusyhtiön ilmoituksen tai
tarkastustoiminnassaan saamiensa tietojen no-

jalla perusteltua aihetta epäillä, että vakuutusyhtiön palveluja käytetään tai aiotaan käyttää rikollisesta toiminnasta peräisin olevien varojen todellisen luonteen, alkuperän tai sijainnin taikka niihin kohdistuvien määräämistointen tai oikeuksien peittämiseen tai häivyttämiseen.

Ministeriöllä on oikeus 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa antaa vakuutusyhtiölle määräys pidättyä suorittamasta liiketoimintaa enintään seitsemän päivän ajaksi, jos tällainen pidätyminen on tarpeen esitutkintatoimenpiteitä varten.

Ministeriölle, vakuutusyhtiölle sekä niiden puolesta vilpittömässä mielessä toimineille henkilöille ei aiheudu vastuuta tämän pykälän mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

Rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivin (91/308/ETY) täytäntöönpanon edellyttämät tarkemmat määräykset antaa ministeriö.

8 a §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus määrätä, että vakuutusyhtiön on pidettävä rekisteriä asiamiehistään ja näiden puolesta toimivista henkilöistä. Asiamiehiä ja näiden puolesta toimivia henkilöitä koskevien todistusten antaminen voidaan ministeriön päätöksellä kokonaan tai osaksi määrätä vakuutusyhtiöiden keskusjärjestön tehtäväksi keskusjärjestön annettua siihen suostumuksensa.

9 §

Jälleenvakuutuksen, rinnakkaisvakuutuksen, oikeusturvavakuutuksen, matkailijoille annetun avun ja ulkomaisen ensivakuutuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa Euroopan talousalueesta tehdystä sopimuksesta johtuvia tarkempia määräyksiä sekä myöntää sellaisen vakuutusliikkeen luonteesta tai edellä mainitusta sopimuksesta johtuvia poikkeuksia tämän lain säännöksiin.

10 §

Tämän lain säännöksistä voidaan asetuksella säätää sellaisia poikkeuksia, jotka johtuvat kansainvälisen sopimuksen määräyksistä tai vieraan valtion kanssa tehdystä vastavuoroisesta sopimuksesta.

1. Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2. Vakuutusyhtiöihin, joille on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty lupa harjoittaa vakuutusliikettä, sovelletaan mainitun ajankohdan jälkeen tätä lakia, jollei jäljempänä annetuista säännöksistä muuta johdu.

3. Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

4. Vakuutusyhtiöllä, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on sosiaali- ja terveysministeriön pitämään toimiluparekisteriin merkityn toimiluvan mukainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen. Ministeriön on kuitenkin kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta merkittävä pitämänsä toimiluparekisteriin vakuutusyhtiön nykyisen toiminnan perusteella ja vakuutusyhtiötä kuultuaan ne vakuutusluokat ja luokkaryhmät, joiden mukaista toimintaa vakuutusyhtiö saa tästä merkinnästä tiedon saatuaan harjoittaa. Jos toimiluvan sisällöstä syntyy erimielisyyttä, asian ratkaisee valtioneuvosto.

5. Yhtiön on 4 momentissa tarkoitetun rekisterimerkinnän perusteella kahden vuoden kuluessa merkinnän tekemisestä haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus tämän lain vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle ja ilmoitettava muutos rekisteröimistä varten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta yhtiöjärjestyksen vahvistuspäätöksestä. Ministeriöllä on oikeus erityisestä syystä pidentää tässä momentissa mainittuja määräaikoja enintään kuudella kuukaudella.

6. Sellainen vakuutusyhtiö, jolla tämän lain voimaan tullessa on toimilupa henkivakuutusliikkeen harjoittamiseen, saa tämän toimiluvan perusteella kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta aloittaa sijoitussidonnaisen vakuutusliikkeen harjoittamisen edellyttäen, että sosiaali- ja terveysministeriö on hyväksynyt yhtiön toimittaman toimintasuunnitelman, että ministeriö on hakemuksesta vahvistanut vakuutusta koskevat perusteet ja että yhtiön hakemuksesta ministeriön vahvistama yhtiöjärjestyksen muutos on rekisteröity.

7. Sen estämättä, mitä 1 luvun 3 §:n 4 momentissa säädetään, vakuutusyhtiö, vakuutusyhtiöt tai vakuutusyhtiöt ja vakuutusyhdistykset yhdessä saavat edelleen omistaa ne osakkeet tai osuudet, jotka ne saivat laillisesti omistaa ennen tämän lain voimaantuloa. Jos vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiöiden tai vakuu-

tusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten yhdessä omistamien osakkeiden tai osuuksien määrä tai laissa tarkoitettu määräysvalta ylittää lain voimaan tullessa laissa säädetyn enimmäismäärän, vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten yhteinen osuus omistettavan yhteisön osakkeista, osuuksista tai määräamisvallasta ei saa nousta lain voimaan tullessa olleesta määrästä. Jos vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten yhteinen osuus on lain voimaantulon jälkeen alentunut, mutta edelleen ylittää tässä laissa säädetyn enimmäismäärän, tämä osuus ei enää saa nousta näin alentuneesta määrästä. Sosiaali- ja terveysministeriö voi hakemuksesta antaa luvan poiketa siitä, mitä tässä momentissa säädetään.

8. Tämän lain 2 luvun 5 §:n 1 momentin säännöstä peruspääoman vähimmäismäärästä ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröityyn vakuutusyhtiöön. Peruspääomaa ei kuitenkaan saa yhtiökokouksen päätöksellä alentaa sanottua määrää pienemmäksi.

9. Jos ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykseen sisältyy tämän lain vastaisia määräyksiä, on niiden sijasta noudatettava tämän lain säännöksiä.

Jos ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn vakuutusyhtiön yhtiöjärjestys on tämän lain mukaan puutteellinen tai sisältää tämän lain vastaisia määräyksiä, on yhtiön hallituksen tehtävä yhtiökokoukselle ehdotus yhtiöjärjestyksen muuttamisesta tämän lain mukaiseksi. Yhtiöjärjestyksen muutoksille on viimeistään

kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus sekä ilmoitettava ne rekisteröimistä varten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta päätöksestä.

10. Tämän lain voimaantulon jälkeen hallituksen jäsentä ja toimitusjohtajaa valittaessa on noudatettava tätä lakia. Ennen tämän lain voimaantuloa määräämättömäksi ajaksi valittu hallituksen jäsen voi jäädä toimeensa uuden vaalin toimittamiseen saakka, kuitenkin enintään neljän vuoden ajaksi lain voimaantulosta.

11. Ennen tämän lain voimaantuloa nimetty tilintarkastaja voi siitä huolimatta, ettei hän tämän lain mukaan saisi toimia kyseisessä tehtävässä, jäädä toimeensa uuden vaalin toimittamiseen saakka, kuitenkin enintään tammi-kuun 1 päivään 1997.

12. Vaikka vakuutukselle tämän lain nojalla ei enää voitaisi vahvistaa perusteita, jäävät ennen tämän lain voimaantuloa vahvistetut perusteet edelleen voimaan ja niitä muutettaessa on noudatettava tässä laissa perusteiden muuttamisesta annettuja säännöksiä.

13. Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykseen sisältyvät määräykset samoin kuin osake- ja takuuosuusluetteloissa, osakas- ja takuuosuuden omistajista pidettävissä luetteloissa, osake- ja takuuosuuskirjoissa, väliaikaistodistuksissa, osakkeeseen tai takuuosuuteen kuuluvissa talongeissa sekä odotusluetteloissa ja liikkeeseenlaskutileillä olevat ulkomaalaisomistuksen sallivat merkinnät, jotka perustuvat tällä lailla kumottuun 3 a lukuun, tulevat mitättömiksi tämän lain tullessa voimaan.

2.

Laki**työntekijäin eläkelain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 3 §:n 2 momentti seuraavasti:

3 §

Tämän lain mukaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä, eläkekassoja ja eläkesäätiöitä kutsutaan jäljempänä eläkelaitoksiksi. Vakuutusyhtiöllä on tätä toimintaa varten oltava valtioneuvoston antama erityinen toimilupa. Tällainen vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin tämän lain ja yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa ja siihen suoraan liittyvää jälleenvakuutusta. Eläkelaitosten yhteisiä asioita hoitaa eläketurvakeskus, siten kuin jäljempänä säädetään.

toimintansa tämän lain mukaiseksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Yhtiön on sanotun määräajan loppuun mennessä haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus tämän lain vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle ja ilmoitettava muutos rekisteröimistä varten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta päätöksestä. Ministeriöllä on oikeus erityisestä syystä pidentää tässä momentissa mainittuja määräaikoja enintään kuudella kuukaudella.

Jollei yhtiö ole noudattanut 2 momentin säännöksiä, yhtiölle annettu tämän lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityinen toimilupa on rauennut.

Vakuutusyhtiöiden toimiluparekisteriin on 2 momentissa tarkoitettujen vakuutusyhtiöiden kohdalle tehtävä merkintä tämän lain 3 §:n 2 momentissa säädetystä toiminnan rajoituksesta tai erityisen toimiluvan raukeamisesta.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Sellaisen tämän lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettun vakuutusyhtiön, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on saatettava

3.

L a k i**potilasvahinkolain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun potilasvahinkolain (585/86) 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §

Vakuutuksenantaja

Tämän lain mukaisen vakuutuksen voi myöntää sellainen vakuutusyhtiölaissa (1062/79) tai ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetussa laissa (635/89)

tarkoitettu vakuutusyhtiö, jolla on toimilupa vastuuvakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 18 päivänä joulukuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki**vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/79) 2 luvun 5 §:n 3 momentti, 3 a luku, 9 luvun 2 § ja 4 §:n 1 momentin 1 kohta, 10 luvun 6 §, 13 luvun 1 § sekä 18 luvun 4 §:n 6 kohta ja 5 §:n 9 kohta,

sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 5 §:n 3 momentti 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa (318/89), 3 a luku muutettuna 30 päivänä kesäkuuta 1989 ja 17 päivänä toukokuuta 1991 annetuilla laeilla (632/89 ja 837/91), 18 luvun 4 §:n 6 kohta mainitussa 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa ja luvun 5 §:n 9 kohta 24 päivänä elokuuta 1990 annetussa laissa (812/90),

muutetaan 1 luvun 3 §, 2 luvun 1 §, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 4 §:n 1 momentin 3 kohta ja 5 §:n 1 momentti, 3 luvun 2 a ja 2 b §, 7 luvun 1 §:n 2 ja 3 momentti, 2 §, 3 §:n 1 ja 2 momentti, 4 §:n 3 ja 4 momentti ja 7 §:n 2 momentti, 8 luvun 2 § ja 12 §:n 1 momentti, 9 luvun 1 §:n 4 momentti, 3 §, 4 §:n 1 momentin 2 kohta ja 6 §:n 3 momentti, 10 luvun 3 ja 5 § ja 7 §:n 1 momentti, 11 luku, 12 luvun 4 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti, 13 luvun 2 §:n 1 momentin johdantokappale ja 7 §, 14 luvun 4 §:n 1 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti ja 8 §:n 1 ja 3 momentti, 15 luvun 1 §:n 2 momentti, 2 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 10 §:n 1 ja 2 momentti ja 20 §:n 2 momentti sekä 18 luvun 3 §:n 1 momentin 1 kohta, 5 §:n 6 kohta ja 9 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 § osittain muutettuna 27 päivänä maaliskuuta 1987 annetulla lailla (328/87), 2 luvun 1 § ja 8 luvun 2 § mainitussa 30 päivänä kesäkuuta 1989 annetussa laissa, 2 luvun 2 §:n 1 ja 3 momentti ja 5 §:n 1 momentti mainitussa 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetussa laissa sekä 3 luvun 2 a ja 2 b §, 14 luvun 5 §:n 3 momentti ja 18 luvun 5 §:n 6 kohta 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (632/91), sekä

lisätään 1 lukuun uusi 3 a §, 2 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 7 päivänä huhtikuuta 1989 annetulla lailla, uusi 5 momentti sekä lukuun uusi 5 a §, 3 lukuun uusi 2 c §, 7 luvun 1 §:ään uusi 4 momentti, lukuun uusi 3 a § sekä 4 §:ään uusi 4 momentti, jolloin muutettu 4 momentti siirtyy 5 momentiksi, 10 lukuun uusi 3 a §, 12 lukuun uusi 6 §, 13 lukuun uusi 8 §, 14 luvun 5 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 5 päivänä huhtikuuta 1991 annetulla lailla, uusi 4—6 momentti sekä lukuun uusi 5 a §, 15 luvun 14 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momenteiksi, 16 lukuun uusi 5 a § sekä 18 lukuun uusi 6 a, 6 b, 8 a ja 10 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 luku

Yleisiä säännöksiä

3 §

Vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä eikä henkivakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö muuta vakuutusliikettä kuin henkilövakuutusta ja sen jälleenvakuutusta.

3 §

Vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä.

Henkivakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö (*henkivakuutusyhtiö*) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin henkivakuutusta ja sen jälleenvakuutusta. *Vahinkovakuutusliikettä harjoittava vakuutusyhtiö* (*vahinkovakuutusyh-*

Voimassa oleva laki

Vakuutusyhtiö ei saa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa omistaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavan osakeyhtiön osakepääomasta enempää kuin määrän, joka vastaa 20 prosenttia yhtiön osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden äänimäärästä, jollei yhtiön toimintaa voida pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena taikka jollei yhtiö ole asunto- tai kiinteistöyhtiö. Mitä edellä on sanottu osakeyhtiön osakkeista ja niiden tuottamasta äänimäärästä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yrityksessä. Jos vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa osakeyhtiössä tai vastaava määräämisvalta sellaisessa muussa yrityksessä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tai yrityksestä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

Jos vakuutusyhtiö kuuluu vakuutusyhtiön konserniin, otetaan 2 momentissa säädettyä rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa huomioon myös konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistamat osakkeet ja määräämisvalta. Vastaavasti otetaan huomioon vakuutusyhtiön sivuyhtiölle sekä vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön ja vakuutusyhtiön sivuyhtiön perustamalle eläkesäätiölle

Ehdotus

tiö) ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin vahinkovakuutusta.

Henkivakuutuksella tarkoitetaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteessä IX mainitussa, henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa Euroopan yhteisöjen neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (79/267/ETY) tarkoitettuihin henkivakuutusluokkiin 1—4 kuuluvaa toimintaa. Vahinkovakuutuksella tarkoitetaan ETA-sopimuksen liitteessä IX mainitussa, muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetussa Euroopan yhteisöjen neuvoston ensimmäisessä direktiivissä (73/239/ETY) tarkoitettuihin vahinkovakuutusluokkiin kuuluvaa toimintaa sekä jälleenvakuutusta. Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset vakuutusluokista.

Vakuutusyhtiöllä ei saa yksin eikä yhdessä toisten vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhdistysten kanssa ilman sosiaali- ja terveysministeriön lupaa olla muuta liikettä kuin vakuutusliikettä harjoittavassa osakeyhtiössä osake-enemmistöä tai enemmistöä kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, jollei yhtiön toimintaa voida pitää vakuutusliikkeeseen liittyvänä ja tämän kannalta tarkoituksenmukaisena taikka jollei yhtiö ole asunto- tai kiinteistöyhtiö. Mitä edellä säädetään osake-enemmistöstä ja osakkeiden tuottamasta äänimäärästä osakeyhtiössä, sovelletaan myös vastaavaan määräämisvaltaan muussa yhteisössä. Jos vakuutusyhtiöllä on enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sellaisessa osakeyhtiössä tai vastaava määräämisvalta sellaisessa muussa yhteisössä, joka harjoittaa muuta liikettä kuin vakuutusliikettä, käytetään mainitusta osakeyhtiöstä tai yhteisöstä tässä laissa nimitystä sivuyhtiö.

Jos vakuutusyhtiö kuuluu vakuutusyhtiön konserniin, otetaan 4 momentissa säädettyä rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa huomioon myös konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistamat osakkeet ja määräämisvalta. Vastaavasti otetaan huomioon vakuutusyhtiön sivuyhtiölle sekä vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön ja vakuutusyhtiön sivuyhtiön perustamalle tai niiden yhtey-

Voimassa oleva laki

kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta. Jos vakuutusyhtiöllä on merkittävästi toisen vakuutusyhtiön kanssa yhteistä johtoa ja hallintoa ja jos lisäksi sen toimintaa on järjestetty yhteisesti toisen vakuutusyhtiön kanssa, sosiaali- ja terveysministeriö voi määrätä, että 2 momentin rajoitusta vakuutusyhtiöön sovellettaessa otetaan huomioon myös tällaisen muun vakuutusyhtiön omistamat osakkeet ja määräämisvalta muissa yrityksissä.

Ehdotus

dessä toimivalle eläkesäätiölle tai -kassalle kuuluvat osakkeet ja määräämisvalta.

3 a §

Mitä tässä laissa säädetään henkivakuutuksesta ja henkivakuutusliikettä harjoittavasta vakuutusyhtiöstä, koskee myös lakisääteistä eläkevakuutusta ja lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavaa vakuutusyhtiötä.

2 luku

Vakuutusyhtiön perustaminen

1 §

Vakuutusyhtiön perustajan tulee olla Suomessa asuva Suomen kansalainen taikka suomalainen yhteisö tai säätiö. Avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö voi olla perustajana edellyttäen, että yhtiön velvoitteista henkilökohtaisessa vastuussa olevat yhtiömiehet ovat Suomessa asuvia Suomen kansalaisia. Sosiaali- ja terveysministeriön luvalla voi muunkin henkilö, yhteisö tai säätiö olla perustajana.

Perustajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

2 §

Perustettavalle vakuutusyhtiölle on haettava valtioneuvostolta toimilupa. Hakemukseen on liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta (toimintasuunnitelma).

1 §

Vakuutusyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (perustaja).

Vähintään puolella perustajista on oltava asuinpaikka tai, jos perustaja on oikeushenkilö, kotipaikka Euroopan talousalueella, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä tästä poikkeusta.

Oikeushenkilöllä on kotipaikka Euroopan talousalueella, kun se on perustettu Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön mukaan ja kun sillä on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Perustajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

2 §

Perustettavalle vakuutusyhtiölle on haettava valtioneuvostolta toimilupa. Toimilupa annetaan vakuutusluokittain ja luokkaryhmittäin. Toimilupa voidaan hakijan pyynnöstä rajoittaa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Vakuutusyhtiön on haettava valtioneuvostolta toimiluvan laajentamista, jos yhtiö aikoo harjoittaa vakuutusliikettä, jota voimassa olevassa toimiluvassa ei ole mainittu. Hakemukseen on liitettävä toimintasuunnitelma.

koskemaan vakuutusluokan osaa tai osaa Suomen valtion alueesta. Hakemukseen on liitettävä suunnitelma aiotusta toiminnasta (toimintasuunnitelma). Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset toimintasuunnitelmasta.

Vakuutusyhtiön on haettava valtioneuvostolta toimiluvan laajentamista, jos yhtiö aikoo harjoittaa vakuutusliikettä, jota voimassa olevassa toimiluvassa ei ole mainittu. Hakemukseen on liitettävä 1 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

Jos vakuutusyhtiö aikoo harjoittaa vakuutuspalvelujen vapaata tarjontaa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa muussa valtiossa, on sen ennen toiminnan aloittamista ilmoitettava asiasta sosiaali- ja terveysministeriölle ja liitettävä ilmoitukseen 1 momentissa tarkoitettu toimintasuunnitelma.

4 §

Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä on mainittava:

3) yhtiön toiminta-alue ja ne vakuutuslajit, jotka toiminta on tarkoitettu käsittämään;

3) yhtiön toiminta-alue ja ne vakuutusluokat ja luokkaryhmät, jotka toiminta on tarkoitettu käsittämään;

5 §

Toimilupa on annettava, jos aiotun vakuutusliikkeen ei katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (peruspääoma) on vähintään seuraava:

1) henkivakuutusliikettä harjoitettaessa 12 000 000 markkaa;

2) luotto-, vastuu- tai keskeytysvakuutusliikettä harjoitettaessa 12 000 000 markkaa;

3) palo- tai merivakuutusliikettä harjoitettaessa 10 000 000 markkaa; ja

4) muuta vakuutusliikettä harjoitettaessa 6 000 000 markkaa.

Toimilupa voidaan erityisestä syystä rajoittaa koskemaan tiettyä vakuutuslajia, asiakasryhmää tai maantieteellistä aluetta. Asiaa harkittaessa

5 §

Toimilupa on annettava, jos aiotun vakuutusliikkeen ei katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä ja jos vakuutusyhtiön osakepääoma tai takuupääoma ja pohjarahasto yhteensä (peruspääoma) on vähintään seuraava:

1) lakisäädteistä eläkevakuutusliikettä harjoitettaessa 30 000 000 markkaa;

2) muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua henkivakuutusliikettä harjoitettaessa 14 000 000 markkaa;

3) vahinkovakuutusluokkiin 10—16 kuuluvaa vakuutusliikettä harjoitettaessa 14 000 000 markkaa; sekä

4) muuta vakuutusliikettä harjoitettaessa 7 000 000 markkaa.

(3 mom. kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

on otettava huomioon aiotun vakuutusliikkeen laatu ja laajuus sekä vaikutus vakuutustoiminnan kehitykseen.

5 a §

Valtioneuvoston on kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vireilletulosta ja asian ratkaisemiseksi tarvittavien asiakirjojen ja selvitysten toimittamisesta päätettävä toimiluvan myöntämisestä tai epäämisestä.

Jos päätöstä ei ole annettu 1 momentissa säädetyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakemuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes hakemukseen on annettu päätös. Valtioneuvoston on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle. Tässä momentissa tarkoitetun valituksen tekemisestä ja käsittelystä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

3 luku

Vakuutusyhtiön osakkuus

2 a §

Jokaisen, joka aikoo hankkia vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia, on ilmoitettava siitä sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hän omistaisi osakkeita tai takuuosuuksia yhteensä määrän, joka saannon johdosta ylittäisi yhden kymmenesosan, yhden viidesosan, yhden kolmasosan tai puolet vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä. Ilmoituksessa on annettava tarpeelliset tiedot ilmoituksen tekijästä ja aiotusta saannosta, ilmoituksen tekijän taloudellisesta asemasta ja aikaisemmasta omistuksesta kysymyksessä olevassa vakuutusyhtiössä sekä osakkeita tai takuuosuuksia koskevista sopimus- ja rahoitusjärjestelyistä. Ilmoituksen tekijän on ministeriön pyynnöstä annettava tämän vaatimat lisäselvitykset.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus ja tarvittavat selvitykset on annettu ministeriölle, kieltää osakkeiden tai takuuosuuksien hankinnan, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutustoiminnan ter-

2 a §

Jokaisen, joka aikoo suoraan tai välillisesti hankkia vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia, on ilmoitettava siitä sosiaali- ja terveysministeriölle, jos hän omistaisi osakkeita tai takuuosuuksia yhteensä määrän, joka saannon johdosta ylittäisi yhden kymmenesosan, yhden viidesosan, yhden kolmasosan tai puolet vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuuosuuksien tuottamasta äänimäärästä. Ilmoituksessa on annettava tarpeelliset tiedot ilmoituksen tekijästä ja aiotusta saannosta, ilmoituksen tekijän taloudellisesta asemasta ja aikaisemmasta omistuksesta kysymyksessä olevassa vakuutusyhtiössä sekä osakkeita tai takuuosuuksia koskevista sopimus- ja rahoitusjärjestelyistä. Ilmoituksen tekijän on ministeriön pyynnöstä annettava tämän vaatimat lisäselvitykset.

(Ks. 2 c §:n 1 mom.)

Voimassa oleva laki

vettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus asettaa omistukselle ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisina vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ilmoituksen tekijä on osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö taikka keskinäinen vakuutusyhtiö, otetaan 1 momentissa säädettyjä omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös tämän yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset samoin kuin näiden yhtiöiden perustaman tai niiden yhteydessä toimivan eläkesäätiön tai -kassan omistukset. Konserniin rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa ne, jotka ovat keskenään konserniin verrattavassa taloudellisessa riippuvuussuhteessa. Jos ilmoituksen tekijä on toinen vakuutusyhtiö ja tämä yhtiö kuuluu 1 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettuun sosiaali- ja terveystoiministeriön määräämään yhteistoimintaryhmään, otetaan omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös yhteistoimintaryhmään kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset.

2 b §

Sillä, joka on hankkinut osakkeita tai takuusuusuuksia 2 a §:n vastaisesti, ei ole vakuutusyhtiössä näihin osakkeisiin tai takuusuuksiin perustuvia muita oikeuksia kuin oikeus voittoon. Tällaista saantoa ei saa merkitä vakuutusyhtiön osake- tai takuusuusluetteloon eikä osakasluetteloon tai takuusuudenomistajista pidettävään luetteloon.

Ehdotus

asettaa omistukselle ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisina vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä myös, jos omistettujen vakuutusyhtiön osakkeiden tai takuusuusuuksien määrä laskee jonkin 1 momentissa säädetyn omistusrajan alapuolelle.

Jos 1 momentissa tarkoitettu ilmoituksen tekijä on osakeyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen yhtiö taikka keskinäinen vakuutusyhtiö, otetaan 1 momentissa säädettyjä omistusrajoja sovellettaessa huomioon myös tämän yhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvien muiden yhtiöiden omistukset samoin kuin näiden yhtiöiden perustaman tai niiden yhteydessä toimivan eläkesäätiön tai -kassan omistukset. Konserniin rinnastetaan tätä pykälää sovellettaessa ne, jotka ovat keskenään konserniin verrattavassa riippuvuussuhteessa.

2 b §

(Ks. 2 c §:n 3 mom.)

Sosiaali- ja terveystoiministeriöllä on oikeus saada jokaiselta, joka omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuusuusuuksia määrän, joka ylittää yhden kymmenesosan vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta taikka kaikkien osakkeiden tai takuusuusuuksien tuottamasta äänimäärästä, vakuutusyhtiön vakavaraisuuden valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

2 c §

Sosiaali- ja terveystoiministeriö voi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun 2 a §:n 1 mo-

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

mentissa tarkoitettu ilmoitus ja tarvittavat selvitykset on annettu ministeriölle, kieltää osakkeiden tai takuuosuuksien hankinnan, jos omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutus-toiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus asettaa omistukselle ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisina vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Jos osakkeiden tai takuuosuuksien hankinnan jälkeen jonkin 2 a §:n 1 momentissa säädetyn omistusrajan ylittävän omistuksen katsotaan vaarantavan vakuutetut edut, sosiaali- ja terveystoimi- ja terveysministeriö voi kieltää osakkeiden tai takuuosuuksien omistajalta oikeuden äänivallan käyttöön vakuutusyhtiössä.

Sillä, joka on vastoin 2 a §:n 1 momentin säännöstä jättänyt tekemättä siinä tarkoitettun ilmoituksen tai hankkinut vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia sosiaali- ja terveystoimi- ja terveysministeriön kiellosta huolimatta, ei ole vakuutusyhtiössä näihin osakkeisiin tai takuuosuuksiin perustuvia muita oikeuksia kuin oikeus voittoon. Tällaista saantoa ei saa merkitä vakuutusyhtiön osake- tai takuuosuusluetteloon eikä osakasluetteloon tai takuuosuuden omistajista pidettävään luetteloon.

3 a luku

Ulkomaalaisten oikeus omistaa vakuutusyhtiön osakkeita ja takuuosuuksia sekä käyttää päätösvaltaa vakuutusyhtiössä

1 §

Ulkomaalaisella tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka ei ole Suomen kansalainen, ulkomaista yhtiötä, osuuskuntaa, yhdistystä ja muuta yhteisöä, säätiötä ja laitosta ja ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetun lain 2 §:ssä mainittuja yhteisöjä.

2 §

Ulkomaalaisella on oikeus omistaa vakuutusyhtiön osakkeita tai takuuosuuksia vain, jos yhtiöjärjestykseen on otettu tällaisen omistuksen salliva määräys. Yhtiöjärjestyksessä on tällöin määrättävä, että ulkomaalainen saa omistaa ainoastaan sellaisia osakkeita tai takuuosuuksia, joihin on tehty merkintä siitä, että ne voidaan luovuttaa ulkomaalaiselle. Lisäksi on määrättävä, että ulkomaalaisten omistuksessa olevat

(3 a luku kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

osakkeet tai takuuosuudet eivät saa ylittää kahta viidesosaa vakuutusyhtiön osake- tai takuupääomasta. Merkityt osakkeet tai takuuosuudet saavat tuottaa enintään samat oikeudet kuin ilman merkintää olevat osakkeet tai takuuosuudet.

Ulkomaalaisten omistuksessa olevien osakkeiden tai takuuosuuksien nojalla saadaan äänestää yhtiökokouksessa enintään yhdellä neljäsosalla siitä äänimäärästä, jota muiden osakkeiden tai takuuosuuksien nojalla voidaan yhtiökokouksessa käyttää. Keskinäisessä vakuutusyhtiössä osakkaina olevat ulkomaalaiset vakuutuksenottajat saavat äänestää yhtiökokouksessa niin ikään enintään yhdellä neljäsosalla siitä äänimäärästä, jota suomalaiset vakuutuksenottajat voivat yhtiökokouksessa käyttää. Jos vakuutusosakeyhtiössä yhtiökokouksen päätöksen pätevyyden edellytyksenä on, että päätöstä ovat kannattaneet osakkeenomistajat, joilla on määräosa kokouksessa edustetuista osakkeista, otetaan ulkomaalaisten omistuksessa olevista osakkeista huomioon enintään neljäsosa kokouksessa edustettujen muiden osakkeiden lukumäärästä. Mitä tässä momentissa on säädetty, ei koske vakuutusyhtiötä, jonka osakkeiden tai takuuosuuksien luovuttamiseen valtioneuvosto on antanut 3 §:ssä tarkoitetun luvan.

3 §

Valtioneuvosto voi 2 §:n estämättä antaa vakuutusyhtiölle tai, jos vakuutusyhtiötä ei vielä ole perustettu, sen perustajille luvan, jonka mukaan ulkomaalaiselle voidaan luovuttaa vakuutusyhtiön ilman ulkomaalaiselle luovutuksen sallivaa merkintää oleva osake tai takuuosuus. Lupaa koskevasta hakemuksesta on pyydettävä Suomen Pankin lausunto. Valtioneuvostolla on oikeus liittää lupaan yleisen edun vuoksi tarpeelliseksi katsomansa ehdot.

Luvan saaneeseen vakuutusyhtiöön sovelletaan, mitä ulkomaalaisten sekä eräiden yhteisöjen oikeudesta omistaa ja hallita kiinteätä omaisuutta ja osakkeita annetussa laissa (219/39) on säädetty ulkomaisesta yhteisöstä. Tästä on tehtävä merkintä kaupparekisteriin.

4 §

Vakuutusyhtiön hallituksen on valvottava, ettei ulkomaalaiselle anneta osaketta, takuosuutta, väliaikaistodistusta tai talonkia, jota ulkomaalainen tämän lain mukaan ei saa omistaa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Edellä 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu merkintä on tehtävä osakeluetteloon, osakekirjaan, väliaikaistodistukseen ja osakkeeseen kuuluvaan talonkiin. Vastaava merkintä on tehtävä takuuosuuden osalta takuuosuusluetteloon, takuuosuuskirjaan, väliaikaistodistukseen ja talonkiin.

Jos osakkeet tai takuuosuudet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, on 1 momentissa tarkoitettu merkintä tehtävä arvo-osuusjärjestelmässä annetun lain (826/91) 27 §:ssä tarkoitetulle liikkeeseenlaskutilille.

6 §

Tämän lain vastainen osakkeen tai takuuosuuden, väliaikaistodistuksen tai talongin luovutus ulkomaalaiselle on mitätön.

7 §

Ulkomaalaisella on oikeus 2 §:n estämättä omistaa vakuutusyhtiön osakkeet tai takuuosuudet, jotka hän on saanut perinnön, testamentin tai aviooikeuden nojalla.

Suomen kansalaisuuden menettänyt henkilö saa edelleen omistaa ne ilman merkintää olevat vakuutusyhtiön osakkeet tai takuuosuudet, jotka hän omisti ennen kansalaisuuden menettämistä.

8 §

Ulkomaalaisella on vakuutusyhtiön osakepääomaa korotettaessa oikeus 2 §:n estämättä merkitä sellaisia uusia osakkeita, joihin ei ole tehty 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua merkintää, samassa suhteessa kuin hän ennestään omistaa vakuutusyhtiön vastaavia osakkeita.

Mitä 1 momentissa on säädetty osakepääoman korottamisesta, sovelletaan vastaavasti takuupääoman korottamiseen.

9 §

Ulkomaalaista ei saa merkitä vakuutusyhtiön osake- ja osakasluetteloon osakkeiden omistajaksi eikä hänellä ole oikeutta käyttää osakkeenomistajalle vakuutusyhtiössä kuuluvia oikeuksia, ellei hänen omistuksensa ole tämän lain mukainen.

Mitä 1 momentissa on säädetty osakkeista, sovelletaan vastaavasti takuuosuuksiin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 luku

Yhtiön johto

1 §

Hallituksen valitsee yhtiökokous. Hallituksen vaalista, milloin yhtiöllä on hallintoneuvosto, säädetään 7 §:n 3 momentissa.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että hallituksen jäsenet saadaan valita määräämättömäksi ajaksi.

2 §

Vakuutusyhtiöllä tulee olla toimitusjohtaja. Toimitusjohtajan nimittää hallitus tai, milloin yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty, hallintoneuvosto tai yhtiökokous.

3 §

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on oltava Suomessa asuvia Suomen kansalaisia. Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää hallituksen jäsenen asuinpaikan tai kansalaisuuden osalta poikkeuslupan. Poikkeuslupa voidaan myöntää koskemaan enintään yhtä kolmasosaa hallituksen jäsenistä.

Vajaavaltainen tai konkurssissa oleva ei voi olla hallituksen jäsenenä eikä toimitusjohtajana.

Hallituksen valitsee yhtiökokous. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että joku tai joitkut hallituksen jäsenistä, kuitenkin vähemmän kuin puolet, asetetaan muussa järjestyksessä. Hallituksen vaalista, milloin yhtiöllä on hallintoneuvosto, säädetään 7 §:n 3 momentissa.

Hallituksen jäsenen toimikausi on määrättävä yhtiöjärjestyksessä. Toimikauden tulee päättyä viimeistään neljäntenä vaalin jälkeisenä tilikautena, joko uuden vaalin toimittavan yhtiökokouksen tai tilikauden päättyessä.

Mitä tässä laissa säädetään hallituksen jäsenestä, sovelletaan vastaavasti varajäseneseen.

2 §

Vakuutusyhtiöllä on oltava toimitusjohtaja. Toimitusjohtajan nimittää hallitus tai, jos yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty, hallintoneuvosto.

Mitä tässä laissa säädetään toimitusjohtajasta, sovelletaan vastaavasti tämän varamiehen (varatoimitusjohtaja).

3 §

Vähintään puolella hallituksen jäsenistä ja toimitusjohtajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä tästä poikkeusta. Mitä tässä momentissa säädetään hallituksen jäsenestä, sovelletaan vastaavasti hallintoneuvoston jäseneseen.

Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan on oltava hyvämaineisia ja heillä on oltava sellainen yleinen vakuutustoiminnan tuntemus kuin yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen. Hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenenä tai toimitusjohtajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

3 a §

Vakuutusyhtiön toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja ei saa olla vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvan luottolaitoksen toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana.

Enemmistön vakuutusyhtiön hallituksen jäse-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nistä ja varajäsenistä on oltava henkilöitä, jotka eivät ole 1 momentissa tarkoitetun luottolaitoksen hallituksen jäsenenä taikka varajäsenenä tai toimitusjohtajana tai varatoimitusjohtajana, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä vakuutusyhtiön hallituksen jäsenten tai varajäsenten osalta poikkeusta.

4 §

Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, ministeriön tulee kutsua yhtiökokous tai, jos hallitus on hallintoneuvoston valittava, tämä valitsemaan hallitusta. Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä toimitusjohtajaa, ministeriön tulee kutsua hallitus tai jos toimitusjohtaja on hallintoneuvoston tai yhtiökokouksen valittava, tämä valitsemaan toimitusjohtaja. Jollei hallitusta tai toimitusjohtajaa valita taikka tätä viipymättä ilmoiteta kaupparekisteriin, ministeriön tulee määrätä yksi tai useampi toimitsija hoitamaan yhtiön asioita, kunnes hallitus tai toimitusjohtaja on valittu ja merkitty rekisteriin.

Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, ministeriön on kutsuttava yhtiökokous tai, jos hallitus on hallintoneuvoston valittava, tämä valitsemaan hallitusta. Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä toimitusjohtajaa, ministeriön on kutsuttava hallitus tai, jos toimitusjohtaja on hallintoneuvoston valittava, tämä valitsemaan toimitusjohtaja. Jollei hallitusta tai toimitusjohtajaa valita taikka tätä viipymättä ilmoiteta kaupparekisteriin, ministeriön on määrättävä yksi tai useampi toimitsija hoitamaan yhtiön asioita, kunnes hallitus tai toimitusjohtaja on valittu ja merkitty rekisteriin.

Jollei yhtiöllä ole kaupparekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta, koska hallituksen jäsentä, joka yhtiöjärjestyksen mukaan on asetettava muussa järjestyksessä kuin yhtiökokouksen tai hallintoneuvoston päätöksellä, ei ole asetettu, on sosiaali- ja terveysministeriön määrättävä yksi tai useampi toimitsija tämän sijaisena hoitamaan yhtiön asioita, kunnes hallituksen jäsen on valittu ja merkitty rekisteriin.

Hakemuksen 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa saa, jollei ministeriö jo ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin, ministeriölle tehdä hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, osakas, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus ja toimitusjohtaja.

Hakemuksen 3 tai 4 momentissa tarkoitetussa tapauksessa saa, jollei ministeriö jo ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin, ministeriölle tehdä hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, osakas, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua siitä, että yhtiöllä on toimikelpoinen hallitus ja toimitusjohtaja.

7 §

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston.

Yhtiökokous valitsee hallintoneuvoston. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä, että joku tai jotkut hallintoneuvoston jäsenistä, kuitenkin vähemmän kuin puolet, asetetaan muussa järjestyksessä. Mitä 1 §:n 3 ja 4 momentissa ja 4 §:ssä säädetään hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä, sovelletaan vastaavasti hallintoneuvoston jäseniin ja varajäseniin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 luku

Yhtiökokous

2 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että päättämisvaltaa yhtiökokouksessa käyttävät osakkaiden sijasta heidän keskuudestaan valitseman edustajat. *Vähintään neljän viidesosan edustajista tulee olla Suomen kansalaisia. Yhtiökokouksessa ulkomaalaiset saavat äänestää enintään yhdellä neljäsosalla siitä äänimäärästä, jota suomalaiset edustajat voivat kokouksessa käyttää.* Edustajasta on muutoin voimassa, mitä tässä laissa on säädetty osakkaasta. Edustajan osallistumisoikeutta ei kuitenkaan saa yhtiöjärjestyksessä rajoittaa siten kuin 1 §:n 3 momentissa on säädetty.

12 §

Jos osakkeenomistaja osallistumalla osakeyhtiölain 9 luvun 16 §:n vastaiseen yhtiökokouksen päätökseen tai muulla tavoin tahallisesti on väärinkäyttänyt vaikutusvaltaansa yhtiössä, tuomioistuिन voi milloin siihen on erittäin painavia syitä, toisen osakkeenomistajan kanteesta ja sosiaali- ja terveysministeriötä kuultuaan velvoittaa yhtiön määrääjän kulussa lunastamaan kantajan osakkeet. Lunastamiseen voidaan velvoittaa vain, jos yhtiö lunastamisen jälkeen täyttää 11 luvun 1 §:ssä asetetut vaatimukset.

2 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että päättämisvaltaa yhtiökokouksessa käyttävät osakkaiden sijasta heidän keskuudestaan valitseman edustajat. Edustajasta on muutoin voimassa, mitä tässä laissa säädetään osakkaasta. Edustajan osallistumisoikeutta ei kuitenkaan saa rajoittaa siten kuin 1 §:n 3 momentissa säädetään.

12 §

Jos osakkeenomistaja osallistumalla osakeyhtiölain 9 luvun 16 §:n vastaiseen yhtiökokouksen päätökseen tai muulla tavoin tahallisesti on väärinkäyttänyt vaikutusvaltaansa vakuutusyhtiössä, tuomioistuिन voi, jos siihen on erittäin painavia syitä, toisen osakkeenomistajan kanteesta ja sosiaali- ja terveysministeriötä kuultuaan velvoittaa yhtiön määrääjän kulussa lunastamaan kantajan osakkeet. Lunastamiseen voidaan velvoittaa vain, jos yhtiö lunastamisen jälkeen täyttää 11 luvussa asetetut vaatimukset.

9 luku

Tilintarkastus ja erityinen tarkastus

1 §

Yhtiökokouksen on nimettävä yksi tilintarkastaja valvontatilintarkastajana huolehtimaan yhtiön kirjanpidon ja hallinnon tehokkaasta valvonnasta tilikauden aikana. Valvontatilintarkastajalla tulee olla 3 §:ssä säädetty pätevyys.

Yhtiökokouksen on nimettävä yksi tilintarkastaja valvontatilintarkastajana huolehtimaan yhtiön kirjanpidon ja hallinnon tehokkaasta valvonnasta tilikauden aikana. Valvontatilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

2 §

Tilintarkastajan tulee olla Suomessa asuva Suomen kansalainen, jollei sosiaali- ja terveysministeriö myönnä poikkeusta, tai 3 momentissa tarkoitettu yhteisö. Tilintarkastajista enemmän

(2 § kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kuin puolet on oltava Suomessa asuvia Suomen kansalaisia. Vajaavaltainen tai konkurssissa oleva ei voi olla tilintarkastajana.

Tilintarkastajalla tulee olla sellainen yleisen laskentatoimen ja taloudellisten asiain tuntemus ja kokemus kuin yhtiön toiminnan laatuun ja laajuuteen katsoen on tarpeen tehtävän suorittamiseksi.

Tilintarkastajaksi voidaan valita Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Keskuskauppakamarin hyväksymään yhteisöön on vastaavasti sovellettava, mitä tässä luvussa on sanottu Keskuskauppakamarin hyväksymästä tilintarkastajasta. Tilintarkastajaksi valitun yhteisön on ilmoitettava asianomaisen vakuutusyhtiön hallitukselle, kenellä on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Tämän henkilön tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Häneen on sovellettava osakeyhtiölain 10 luvun 5 ja 12 §:n säännöksiä.

3 §

Vakuutusyhtiössä tulee vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisistä syistä hakemuksesta määrätä, että yhtiö saa Keskuskauppakamarin hyväksymän tilintarkastajan sijaan valita muun 2 §:n 2 momentissa mainitut kelpoisuusehdot täyttävän tilintarkastajan. Määräys on voimassa enintään viisi vuotta.

(Ks. 3 §:n 3 mom.)

3 §

Vakuutusyhtiön tilintarkastajana voi olla vain Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Vähintään yhden yhtiökokouksen valitseman tilintarkastajan on oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Vähintään yhdellä tilintarkastajalla on oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella tai tilintarkastajan on oltava 3 momentissa tarkoitettu yhteisö. Tilintarkastajana ei voi olla vajaavaltainen, konkurssissa oleva eikä henkilö, joka on määrätty liiketoimintakieltoon.

Tilintarkastajaksi voidaan valita Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Keskuskauppakamarin hyväksymään yhteisöön on vastaavasti sovellettava, mitä tässä luvussa säädetään Keskuskauppakamarin hyväksymästä tilintarkastajasta, ja kauppakamarin hyväksymään yhteisöön, mitä säädetään kauppakamarin hyväksymästä tilintarkastajasta. Tilintarkastajaksi valitun yhteisön on ilmoitettava asianomaisen vakuutusyhtiön hallitukselle, kenellä on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta. Tämän henkilön on Keskuskauppakamarin hyväksymässä yhteisössä oltava Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja ja kauppakamarin hyväksymässä yhteisössä Keskuskauppakamarin tai kauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja. Häneen on

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sovellettava osakeyhtiölain 10 luvun 5 ja 12 §:n säännöksiä.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriön on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja:

1) milloin tilintarkastajaa ei ole valittu 3 §:n mukaisesti;

2) milloin tilintarkastajalla ei ole 2 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua kelpoisuutta taikka hän on osakeyhtiölain 10 § luvun 5 §:n 1 tai 2 momentin mukaan esteellinen; tai

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriön on ilmoituksesta määrättävä vakuutusyhtiölle kelpoisuusehdot täyttävä tilintarkastaja,

(1 kohta kumotaan)

2) jos tilintarkastajalla ei ole 3 §:ssä tarkoitettua kelpoisuutta tai jos hän on osakeyhtiölain 10 luvun 5 §:n 1 tai 2 momentin mukaan esteellinen; tai

6 §

Mitä tilintarkastajasta on säädetty 2 §:n 1 ja 3 momentissa ja 17 luvun 2 §:ssä sekä osakeyhtiölain 10 luvun 5, 8, 12 ja 13 §:ssä, 15 luvun 2 ja 5—7 §:ssä sekä 16 luvun 4 §:ssä, on vastaavasti sovellettava tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

Mitä tilintarkastajasta säädetään 3 §:ssä ja 17 luvun 2 §:ssä sekä osakeyhtiölain 10 luvun 5, 8, 12 ja 13 §:ssä, 15 luvun 2 ja 5—7 §:ssä sekä 16 luvun 4 §:ssä, sovelletaan vastaavasti tässä pykälässä tarkoitettuun tarkastajaan.

10 luku

Tilinpäätös

3 §

Henkivakuutuksen ja kymmentä vuotta pitimmäksi ajaksi otetun muun vakuutuksen vakuutusmaksuvastuun sekä aika- ja elinkorkojen korvausvastuun katteesta on sosiaali- ja terveysministeriön antamien ohjeiden mukaisesti luetteloitava määrä, joka ministeriön määräämien perusteiden mukaan arvioituna on vähintään 85 prosenttia sanottujen vastuiden yhteismäärästä. Luetteloidun katteen tulee olla:

1) obligaatioita ja muita velkasitoumuksia, jotka on antanut tai taannut Suomen valtio, kunta tai kuntainliitto;

2) obligaatioita, jotka kuuluvat suomalaisen hypoteekkiyhdistyksen tai pankkilaitoksen ottamaan obligaatiolainaan;

3) saamistodistuksia, joista vastaa suomalainen pankkilaitos;

3 §

Vakuutusyhtiön on katettava 2 §:ssä tarkoitettu vastuuvélka.

Henkivakuutuksen, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta, ja kymmentä vuotta pitimmäksi ajaksi otetun vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvastuun sekä aika- ja elinkorkojen korvausvastuun katteesta on luetteloitava vähintään 85 prosenttia sanottujen vastuiden yhteismäärästä. Luetteloidun katteen on oltava:

1) obligaatioita ja muita velkasitoumuksia, jotka on antanut tai taannut Suomen valtio, kunta tai kuntainliitto;

2) obligaatioita, jotka kuuluvat suomalaisen hypoteekkiyhdistyksen tai talletuspankin ottamaan obligaatiolainaan;

3) saamistodistuksia, joista vastaa suomalainen talletuspankki;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4) velkasitoumuksia, joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys Suomessa olevaan kiinteään omaisuuteen tai toisen maalla olevaan laitokseen ja vuokraoikeuteen itse maahan, kuitenkin vain ehdolla, että yhtiön saaminen sekä ne saamiset, joilla on sama tai parempi etuoikeus, eivät yhteensä ole suuremmat kuin 70 prosenttia tai, jos on kysymys sellaisen yrityksen omaisuudesta, jossa yhtiöllä on ehdoton määräamisvalta, 85 prosenttia siitä arvosta, joka kiinnitettyllä omaisuudella pätevän ammattimiehen arvion perusteella voidaan katsoa olevan;

5) Suomessa olevaa kiinteää omaisuutta, kuitenkin niin, että luetteloon otettu omaisuuden arvo sekä ne saamiset, joiden vakuutena on kiinnitys tähän omaisuuteen, eivät yhteensä ole suuremmat kuin 85 prosenttia 4 kohdassa mainituin tavoin määrättävästä omaisuuden arvosta;

6) muita arvopapereita ja sitoumuksia, jotka niiden laatuun ja varmuuteen nähden voidaan rinnastaa 1—4 kohdassa mainittuihin tai joihin ministeriö sallii katteen sijoittamisen; taikka

7) velkasitoumuksia, joiden panttivakuutena on yhtiön antamia vakuutuskirjoja enintään niiden takaisinostoarvoon saakka.

Luetteloidun katteen veroisena on pidettävä suomalaisen jälleenvakuutuksenantajan vastuuta tämän pykälän mukaisesta vastuuvastuusta, jolle jälleenvakuutuksenantaja ole selvitystilassa tai 14 luvun 6 §:ssä tarkoitettussa asemassa, ja ulkomaisen jälleenvakuutuksenantajan vastuuta enintään ministeriön hyväksymään määrään sekä maksamattomien vakuutusmaksujen niitä osia, jotka vakuutusmaksuvastuuta laskettaessa on oletettu maksetuiksi.

Luetteloitua katetta koskevat arvopaperit ja sitoumukset on säilytettävä erillään yhtiön muusta omaisuudesta.

4) velkasitoumuksia, joiden vakuudeksi on voimassa kiinnitys Suomessa olevaan kiinteään omaisuuteen tai toisen maalla olevaan laitokseen ja vuokraoikeuteen itse maahan, kuitenkin vain ehdolla, että yhtiön saaminen sekä ne saamiset, joilla on sama tai parempi etuoikeus, eivät yhteensä ole suuremmat kuin 70 prosenttia tai, jos on kysymys sellaisen yhteisön omaisuudesta, jossa yhtiöllä on ehdoton määräamisvalta, 85 prosenttia siitä arvosta, joka kiinnitettyllä omaisuudella pätevän ammattimiehen arvion perusteella voidaan katsoa olevan;

5) Suomessa olevaa kiinteää omaisuutta; luetteloon otettu omaisuuden arvo sekä ne saamiset, joiden vakuutena on kiinnitys tähän omaisuuteen, eivät kuitenkaan yhteensä saa olla suuremmat kuin 85 prosenttia 4 kohdassa mainituin tavoin määrättävästä omaisuuden arvosta;

6) muita arvopapereita ja sitoumuksia, jotka niiden laatuun ja varmuuteen nähden voidaan rinnastaa 1—4 kohdassa mainittuihin tai joihin ministeriö sallii katteen sijoittamisen; tai

7) velkasitoumuksia, joiden panttivakuutena on yhtiön antamia vakuutuskirjoja enintään niiden takaisinostoarvoon saakka.

Luetteloidun katteen veroisena on pidettävä jälleenvakuutuksenantajan vastuuta tämän pykälän 2 momentin mukaisesta vastuuvastuusta enintään ministeriön hyväksymään määrään sekä maksamattomien vakuutusmaksujen niitä osia, jotka vakuutusmaksuvastuuta laskettaessa on oletettu maksetuiksi.

Luetteloitua katetta koskevat arvopaperit ja sitoumukset on säilytettävä erillään yhtiön muusta omaisuudesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset tämän pykälän soveltamisesta.

3 a §

Mitä vastuuvelan katteesta 3 §:n 2 momentissa säädetään, ei koske henkivakuutusluokassa 3 tarkoitettua tiettyjen sijoitusten kehitykseen sidottua vakuutusta (sijoitussidonnainen vakuutus). Näiden vakuutusten kannan vastuuvelan kate on eriytettävä muun vastuuvelan katteesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset sijoitussidonnaisten vakuutusten

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vastuuvelan ja sen katteena olevan omaisuuden vastaavuudesta sekä katteen luetteloinnista.

5 §

Vakuutusyhtiön oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat vakuutusosakeyhtiössä osakepääoma, vararahasto sekä arvonorotusrahasto, keskinäisessä vakuutusyhtiössä takuupääoma ja pohjarahasto. Muut oman pääoman rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

5 §

Vakuutusyhtiön oma pääoma on taseessa jaoteltava sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat vakuutusosakeyhtiössä osakepääoma, vararahasto ja arvonorotusrahasto sekä keskinäisessä vakuutusyhtiössä takuupääoma, pohjarahasto ja arvonorotusrahasto. Muut oman pääoman rahastot ovat vapaata omaa pääomaa. Tilikauden voitto ja voitto edellisiltä tilikausilta ilmoitetaan erikseen vapaan oman pääoman lisäyksenä, tilikauden tappio ja tappio edellisiltä tilikausilta sen vähennyksenä.

6 §

(6 § kumotaan)

Vakuutusyhtiön, jonka 11 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu oma pääoma lisättynä 11 luvun 1 §:n 3 momentin 2 kohdassa mainitulla varauksella yhteensä on pienempi kuin toimintapääoman kaksinkertainen vähimmäismäärä, tulee vuosittain kartuttaa oman pääoman rahastoja vähintään kymmenenosalla liikkeen tuottamasta voitosta. Henkivakuutusyhtiön voitoksi luetaan tällöin myös 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuihin etuihin käytetty määrä.

7 §

Keskinäisen vakuutusyhtiön osakkailta, jotka yhtiöjärjestyksen mukaan ovat vastuussa yhtiön sitoumuksista, on viipymättä taksoitettava lisämaksu, jos yhtiö syntyneen tappion tai muun syyn takia ei enää täytä 11 luvun 1 §:ssä asetettuja vaatimuksia taikka jos selvitys- tai konkurssitilassa olevan yhtiön omaisuus ei riitä velkojen maksamiseen, ja tällöin vähintään niin suuri määrä kuin näiden tarkoitusten saavuttamiseksi tarvitaan. Jos osakkaiden vastuu yhtiöjärjestyksessä on rajoitettu, taksoitus on kuitenkin sovittava sen mukaan. *Lisämaksua ei saa panna maksettavaksi, jos yhtiön oma pääoma on niin suuri, että yhtiöllä ei ole 6 §:ssä säädettyä kartuttamisvelvollisuutta.*

7 §

Sellaisen keskinäisen vakuutusyhtiön osakkailta, jotka yhtiöjärjestyksen mukaan ovat vastuussa yhtiön sitoumuksista, on viipymättä taksoitettava lisämaksu, jos syntyneen tappion tai muun syyn takia vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, jos henkivakuutusyhtiön toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, jos vakuutusyhtiön oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n mukaista vähimmäisvaatimusta tai, jos selvitys- tai konkurssitilassa olevan yhtiön omaisuus ei riitä velkojen maksamiseen, ja tällöin vähintään niin suuri määrä kuin näiden tarkoitusten saavuttamiseksi tarvitaan. Jos osakkaiden vastuu yhtiöjärjestyksessä on rajoitettu, taksoitus on kuitenkin sovittava sen mukaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

Toimintapääoma

1 §

Vakuutusyhtiön toimintapääoman tulee olla vähintään 200 000 markkaa lisättyä 20 prosentilla yhtiön vakuutustulon keskimäärästä kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana. Keskimäärän ollessa suurempi kuin 4 000 000 markkaa lisäsen ylittävältä osalta on kuitenkin 10 prosenttia.

Vakuutusyhtiön oman pääoman tulee olla vähintään kolmannes toimintapääoman vähimmäismäärästä.

Toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla yhtiön omaisuuden on sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti arvioituna katsottava ylittävän yhtiön velan. Toimintapääoman suuruutta määrittäessä:

1) toiminnassa olevan keskinäisen yhtiön omaisuudeksi luetaan, jos yhtiöjärjestyksessä määrätty 10 luvun 7 §:n mukaisesti taksoitettava lisämaksu on vähintään puolet yhden vuoden vakuutusmaksusta, puolet siitä, minkä on katsottava kertyvän mainitun pykälän mukaisesta taksoituksesta, ei kuitenkaan enempää kuin yhden vuoden vakuutusmaksujen viisinkertainen määrä;

2) henkivakuutusyhtiön velaksi ei lueta 10 luvun 2 §:n 2 momentin mukaista 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja etuja varten tehtyä varausta; tätä ei kuitenkaan lasketa 2 momentin mukaiseen omaan pääomaan; sekä

3) omaisuutena jätetään huomioon ottamatta yhtiön omistamat toisen vakuutusyhtiön osakkeet ja osuudet.

Vakuutustulolla tarkoitetaan tilinpäätöksen mukaista vakuutusmaksujen määrää lisättyä 13 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna etuna annetuilla maksualennuksilla, 5 prosentilla tilivuoden alussa olleesta vastuvelasta, tilivuoden alussa olleella vakuutusmaksuvastuulla ja henkivakuutusyhtiön alkaneista aika- ja elinkoroista tilivuoden alussa olleella vastuulla sekä vähennettynä vuoden lopussa olleella vakuutusmaksuvastuulla ja henkivakuutusyhtiön alkaneista aika- ja elinkoroista vuoden lopussa olleella vastuulla. Yrittäjien eläkelain (468/69) mukaista vakuutusliikettä, sikäli kuin se ei perustu sanotun lain 11 §:n 1 momenttiin, ei oteta huomioon vakuutustuloa laskettaessa, ja sanotussa lainkohdassa tarkoitettua vakuutusliikkeestä samoin kuin työntekijäin eläkelain (395/61) mukaisesta vakuutusliikkeestä ote-

1 §

Vakuutusyhtiön toimintapääomalla tarkoitetaan sitä määrää, jolla vakuutusyhtiön varojen on niiden luonne huomioon ottaen ja sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti arvioituna katsottava ylittävän vakuutusyhtiön velat.

Toimintapääomaan luettavista eristä säädetään tarkemmin asetuksella.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

taan huomioon vain kolmannes. Merivakuutusten ja myönnettyjen jälleenvakuutusten osalta otetaan vakuutustulosta laskettaessa huomioon vain yhtiön omalla vastuulla oleva liike, kuitenkin siten, että kummankin vakuutuslajin osuus vakuutusmaksutulosta on vähintään puolet siitä, mikä se olisi, jos kummankin vakuutuslajin koko liike otettaisiin perusteeksi.

2 §

Vakuutusyhtiön on jälleenvakuutuksella tai muulla tavoin järjestettävä toimintansa siten, että syntyy vakuutettuja etuja turvaava suhde vastuunomien todennäköisen vaihtelun ja toimintapääoman välillä.

2 §

(Ks. 7 §)

Vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä on suurempi 1 ja 2 kohtien mukaan lasketuista määristä:

1) Lasketaan 18 prosenttia viimeksi kuluneen tilikauden vakuutusmaksutulosta. Kun vakuutusmaksutulo on suurempi kuin 60 000 000 markkaa, lisäys sen ylittävältä osalta on kuitenkin 16 prosenttia. Näin saatu tulos kerrotaan luvulla, joka saadaan vertaamalla viimeksi kuluneen tilikauden omalle vastuulle jäävää korvauskulua vastaavaan korvauskuluun ennen jälleenvakuutuksenantajien osuuden vähentämistä. Käytettävä suhdeluku ei saa olla pienempi kuin 0,5.

2) Lasketaan 26 prosenttia kolmen viimeksi kuluneen tilikauden keskimääräisestä korvauskulusta. Kun keskimääräinen korvauskulu on suurempi kuin 42 000 000 markkaa, lisäys sen ylittävältä osalta on kuitenkin 23 prosenttia. Näin saatu tulos kerrotaan luvulla, joka saadaan kuten edellä 1 kohdan toisessa virkkeessä. Käytettävä suhdeluku ei saa olla pienempi kuin 0,5.

Jos vakuutukset ovat pääasiassa luotto-, myrsky-, raesade- tai hallavakuutuksia, edellä 1 momentin 2 kohdassa mainittu keskimääräinen korvauskulu lasketaan seitsemältä tilikaudelta.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset 1 ja 2 momentin soveltamisesta.

Vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoman on aina oltava vähintään 3 §:n 2 momentin mukaisen takuumäärän vähimmäismäärän suuruinen.

3 §

Vahinkovakuutusyhtiön takuumäärän muodostaa yksi kolmasosa 2 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesta toimintapääoman vähimmäismäärästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Takuumäärän vähimmäismäärä on:

1) 8 400 000 markkaa, jos jokin vakuutetuista riskeistä kuuluu vahinkovakuutusluokkaan 14 ja jos vakuutusyhtiön kolmen viimeksi kuluneen kunkin tilivuoden vakuutusmaksutulo tästä vakuutusluokasta on ollut enemmän kuin 15 000 000 markkaa tai enemmän kuin 4 prosenttia vakuutusyhtiön kokonaisvakuutusmaksutulosta;

2) 2 400 000 markkaa, jos jokin vakuutetuista riskeistä kuuluu vahinkovakuutusluokkaan 10—15, jollei 1 kohdasta muuta johdu;

3) 1 800 000 markkaa, jos jokin vakuutetuista riskeistä kuuluu vahinkovakuutusluokkaan 1—8, 16 tai 18;

4) 1 200 000 markkaa, jos jokin vakuutetuista riskeistä kuuluu vahinkovakuutusluokkaan 9 tai 17.

Jälleenvakuutustoiminta rinnastetaan vahinkovakuutusluokkaan 13. Jos vahinkovakuutusyhtiön vakuutustoiminta kattaa useita erilaisia riskejä tai vakuutusluokkia, otetaan huomioon vain korkeinta vähimmäismäärää edellyttävä riski tai vakuutusluokka.

4 §

Henkivakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärään luettava osuus määräytyy henkivakuutusluokkaan 1 ja 2 kuuluvien vakuutusten osalta, henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta, laskemalla yhteen 1 ja 2 kohtien mukaiset määrät:

1) Lasketaan 4 prosenttia vakuutusmaksuvastuun ja alkaneiden eläkkeiden korvausvastuun summasta viimeksi kuluneen tilikauden lopussa. Näin saatu tulos kerrotaan luvulla, joka saadaan vertaamalla viimeksi kuluneen tilikauden omalla vastuulla olevaa vakuutusmaksuvastuun ja alkaneiden eläkkeiden korvausvastuun summaa vastaavaan summaan ennen jälleenvakuutuksenantajien osuuden vähentämistä. Käytettävä suhdeluku ei saa olla pienempi kuin 0,85.

2) Lasketaan 0,3 prosenttia niiden vakuutusten, joiden riskisumma on nollaa suurempi, riskisummasta viimeksi kuluneen tilikauden lopussa. Korkeintaan kolmeksi vuodeksi otetussa kuolemanvaravakuutuksessa osuus on edellä mainitun 0,3 prosentin sijasta kuitenkin 0,1 prosenttia ja, jos vakuutus on otettu useammaksi kuin kolmeksi, mutta enintään viideksi vuodeksi, osuus on 0,15 prosenttia. Näin saatu tulos kerro-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

taan luvulla, joka saadaan vertaamalla viimeksi kuluneen tilikauden kyseessä olevien vakuutusten omalla vastuulla olevaa riskisummaa vastaavaan riskisummaan ennen jälleenvakuutuksenantajien osuuden vähentämistä. Käytettävä suhdeluku ei saa olla pienempi kuin 0,5.

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemmat määräykset 1 momentin soveltamisesta.

Muiden kuin 1 momentissa mainittuihin henkivakuutusluokkiin kuuluvien vakuutusten sekä 1 momentissa mainittujen lisävakuutusten osalta henkivakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärään luettava osuus määräytyy sosiaali- ja terveysministeriön antamien määräysten mukaisesti.

Lakisääteistä eläkevakuutusliikettä harjoittavan vakuutusyhtiön toimintapääoman vähimmäismäärä lasketaan 1 momentissa säädettyllä tavalla. Työntekijäin eläkelain (395/61) vähimmäisehtojen mukaisen työkyvyttömyys-, työttömyys- ja perhe-eläkevakuutusliikkeen osalta noudatetaan kuitenkin 1 momentin 2 kohdan sijasta 2 §:n 1 momentin 1 kohtaa. Toimintapääoman vähimmäismäärää laskettaessa yrittäjien eläkelain (468/69) mukainen vakuutusliike jätetään kokonaan ottamatta huomioon, ja työntekijäin eläkelain mukaisesta liikkeestä otetaan huomioon 10 prosenttia.

Henkivakuutusyhtiön toimintapääoman on aina oltava vähintään 5 §:n 2 momentin mukaisen takuumäärän vähimmäismäärän suuruinen.

5 §

Henkivakuutusyhtiön takuumäärän muodostaa yksi kolmasosa 4 §:n 1, 3 ja 4 momentin mukaisesta toimintapääoman vähimmäismäärästä.

Takuumäärän vähimmäismäärä on 4 800 000 markkaa.

6 §

Vakuutusyhtiön oman pääoman on oltava vähintään puolet 3 ja 5 §:n mukaisesta vakuutusyhtiön takuumäärästä.

Henkivakuutusyhtiön toimintapääomasta vähintään 5 §:n 2 momentin mukaista takuumäärän vähimmäismäärää vastaavan osan on muodostuttava asetuksella säädettävistä eristä.

7 §

Vakuutusyhtiön toimintapääoma, jälleenvakuutus ja muut yhtiön vakavaraisuuteen vaikuttavat seikat on järjestettävä vakuutetut edut turvaavalla tavalla, ottaen huomioon tuottojen ja

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

kulujen todennäköinen vaihtelu sekä arvioitavissa olevat muut epävarmuustekijät.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö antaa tarkemmat määräykset 1 momentin soveltamisesta.

8 §

Tässä luvussa säädettyjä markkamääriä voidaan asetuksella muuttaa yleisessä hintatasossa tai valuuttakursseissa tapahtunutta kehitystä vastaavaksi.

12 luku

Voitonjako ja yhtiön varojen muu käyttö

4 §

Yhtiökokous voi kuitenkin päätöksellä, jota ovat kannattaneet osakkaat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetusta äänimäärästä, antaa voitosta käytettäväksi yleishyödylliseen tai siihen verrattavaan tarkoitukseen määriä, joilla 11 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettuun omaan pääomaan verrattuna ei ole sanottavaa merkitystä.

5 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle tai toimitusjohtajalle samoin kuin vakuuden antaminen heidän velvoitteistaan on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa ja edellyttäen, että velalliselta saadaan 10 luvun 3 §:n 1 momentin 1—4, 6 ja 7 kohdassa mainitun sijoituksen veroinen vakuus. Sama koskee lainan tai vakuuden antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

Yhtiökokous voi kuitenkin päätöksellä, jota ovat kannattaneet osakkaat, joilla on vähintään kaksi kolmasosaa kokouksessa edustetusta äänimäärästä, antaa voitosta käytettäväksi yleishyödylliseen tai siihen verrattavaan tarkoitukseen määriä, joilla 11 luvun 6 §:ssä tarkoitettuun omaan pääomaan verrattuna ei ole sanottavaa merkitystä.

5 §

Rahalainan antaminen vakuutusyhtiön tai vakuutusyhtiön konserniin kuuluvan yhtiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle taikka toimitusjohtajalle samoin kuin vakuuden antaminen heidän velvoitteistaan on sallittu vain viimeksi kuluneelta tilikaudelta vahvistetun taseen osoittaman vapaan oman pääoman puitteissa ja edellyttäen, että velalliselta saadaan 10 luvun 3 §:n 2 momentin 1—4, 6 ja 7 kohdassa mainitun sijoituksen veroinen vakuus. Sama koskee lainan tai vakuuden antamista edellä mainitun henkilön aviopuolisolle, veljelle tai sisarelle taikka sille, joka on tällaiseen henkilöön suoraan ylenevässä tai alenevassa sukulaisuus- tai lankoussuhteessa taikka sellaisessa lankoussuhteessa, että toinen heistä on naimisissa toisen veljen tai sisaren kanssa.

6 §

Vakuutusyhtiön kanssa samaan konserniin kuuluvalla yhtiöllä annettavaa luottoa ja tällaiseen yhtiöön sijoittamista koskevat merkittävät tai periaatteelliset päätökset on tehtävä vakuutusyhtiön hallituksessa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 luku

Henkivakuutus ja muu pitkäaikaan vakuutus

1 §

(1 § kumotaan)

Yhtiötä, joka harjoittaa henkivakuutusta, sanotaan tässä laissa henkivakuutusyhtiöksi.

Mitä tässä laissa on säädetty henkivakuutuksesta ja henkivakuutusta harjoittavasta yhtiöstä, koskee myös eläkevakuutusta ja eläkevakuutusta harjoittavaa yhtiötä.

2 §

Henkivakuutuksessa on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia perusteita, joissa määrätään:

2 §

Henkivakuutuksessa, *henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c* tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi annettavia lisävakuutuksia lukuun ottamatta, on noudatettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia perusteita, joissa määrätään:

7 §

Vastuuvelan laskemisesta ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi annetusta vakuutuksesta on vastaavasti voimassa, mitä 2—6 §:ssä on säädetty henkivakuutuksesta.

7 §

Vastuuvelan laskemisesta ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi annettavasta *vahinkovakuutuksesta* on vastaavasti voimassa, mitä 2—6 §:ssä *säädetään* henkivakuutuksesta.

8 §

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa tarkemat määräykset siitä, millaiseen omaisuuteen sijoitussidonnaisen vakuutuksen arvonkehitys voidaan sitoa.

Sijoitussidonnaisessa vakuutuksessa on noudatettava ministeriön vahvistamaa perustetta, jossa määrätään, millaisin ehdoin vakuutukseen liittyvää sijoituskohdetta voidaan vakuutuksenottajan vaatimuksesta muuttaa. Tämä peruste samoin kuin sijoitussidonnaisen vakuutuksen takaisinos-toa koskeva peruste on laadittava silmällä pitäen vakuutettujen etujen turvaamista ja perusteen kohtuullisuutta.

Ministeriö voi sijoitussidonnaisen vakuutuksen osalta myöntää poikkeuksia 2—5 §:n säännöksistä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 luku

Vakuutusyhtiöiden valvonta

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on valta milloin tahansa tarkastaa vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja muuta toimintaa sekä osallistua niihin kokouksiin, joissa päätösvaltaa vakuutusyhtiöasioissa käytetään, ei kuitenkaan päätöksen tekoon. Tarkastusta varten voi olla ministeriössä *kaksi* erityistä asiantuntijaa. Näiden palkkaedut vahvistaa ministeriö ja ne suoritetaan asianomaisten yhtiöiden varoista ministeriön määräämällä tavalla.

4 §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on *oikeus* milloin tahansa tarkastaa vakuutusyhtiön ja sen sivuyhtiön liikettä ja muuta toimintaa sekä osallistua niihin kokouksiin, joissa päätösvaltaa vakuutusyhtiöasioissa käytetään, ei kuitenkaan päätöksen tekoon. Tarkastusta varten ministeriössä voi olla *erityisiä asiantuntijoita*. Näiden palkkaedut vahvistaa ministeriö ja ne suoritetaan asianomaisten yhtiöiden varoista ministeriön määräämällä tavalla.

5 §

Jollei 1 momentissa mainittua kehotusta noudateta, ministeriö voi kieltää yhtiötä antamasta uusia vakuutuksia, kunnes asia on korjattu, ja valtioneuvosto voi rajoittaa tai peruuttaa sellaisen yhtiön toimiluvan.

Jos yhtiön harjoittama vakuutusliike on olennaisesti suppeampi, kuin mihin toimilupa oikeuttaisi, tai jos niissä olosuhteissa, joiden vallitessa toimilupa on annettu, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei toimilupaa enää annettaisi, valtioneuvosto voi rajoittaa toimilupaa tai peruuttaa sen.

Ministeriöllä on *oikeus* kieltää yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen 1 momentissa mainittua asiaa koskevan päätöksen toimeenpano. Jos päätös on jo pantu täytäntöön, ministeriö voi velvoittaa yhtiön ryhtymään toimenpiteisiin oikaisun aikaansaamiseksi.

Edellä tässä pykälässä mainitun kehotuksen tai kiellon tehosteeksi ministeriö voi asettaa uhkasakon. Uhkasakon tuomitsee maksettavaksi Uudenmaan lääninhallitus.

Jollei edellä tässä pykälässä tarkoitettua kehotusta tai kieltoa noudateta, ministeriö voi kieltää yhtiötä antamasta uusia vakuutuksia, kunnes asia on korjattu, ja jos velvoitteiden laiminlyönti on törkeä, valtioneuvosto voi rajoittaa yhtiön toimilupaa tai peruuttaa sen.

Jos yhtiö ei aloita toimiluvan mukaista toimintaansa 12 kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä tai jos yhtiö lopettaa toimintansa vähintään kuuden kuukauden ajaksi toimiluvan myöntämisen jälkeen, valtioneuvosto voi rajoittaa toimilupaa tai peruuttaa sen.

Jos niissä olosuhteissa, joiden vallitessa toimilupa on annettu, on tapahtunut sellaisia muutoksia, ettei toimilupaa enää annettaisi, tai jos toiminnan aloittamisen edellytykset eivät enää täyty, valtioneuvosto voi rajoittaa toimilupaa tai peruuttaa sen.

5 a §

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapäätöksen oma on pienempi kuin 11 luvun 2 §:n mukainen toimintapäätöksen vähimmäismäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapäätöksen oma on pienem-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Asiantuntijain on annettava lausunto esityksestä vakuutusyhtiölainsäädännön muuttamiseksi tai kehittämiseksi sekä tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella valtioneuvoston tai sosiaali- ja terveysministeriön ratkaistavaksi tulevasta asiasta, joka koskee:

- 1) toimiluvan antamista, muuttamista tai peruuttamista;
- 2) toimenpidettä, joka valituksesta huolimatta voidaan panna täytäntöön;
- 3) vakuutusyhtiöiden sulautumista, vakuutuskannan siirtoa tai vakuutusosakeyhtiön muuttamista keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi tai päinvastoin;
- 4) ministeriön antamia yleisiä ohjeita; sekä jos asialla on yleistä merkitystä;
- 5) yhtiöjärjestyä;

- 6) vakuutuksen perusteita; ja
- 7) 11 luvun 1 §:n mukaista pääomaa.

Edellä 1 momentissa mainituista asioista on 1—4 kohdassa mainitut käsiteltävä asiantuntijain kokouksessa ja muut neuvottelussa. Ministeriö voi kuitenkin saattaa kokouksessa käsiteltäväksi asian, joka muuten olisi käsiteltävä neuvottelussa. Niin ikään on neuvotteluun osallistuneella asiantuntijalla oikeus saattaa kokouksessa käsiteltäväksi sellainen asia, josta mainitun momentin mukaan on hankittava asiantuntijain lausunto. Vastaavasti voi kokoukseen osallistuneiden asiantuntijain enemmistö vaatia, että valtioneuvoston päätettäväksi saatetaan asia, jonka ratkaisemisesta se on eri mieltä kuin ministeriö.

8 §

pi kuin 11 luvun 4 §:n mukainen toimintapääoman vähimmäismäärä, on välittömästi toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi yhtiön taloudellisen aseman tervehdyttämissuunnitelma.

Asiantuntijoiden on annettava lausunto esityksestä vakuutusyhtiölainsäädännön muuttamiseksi tai kehittämiseksi sekä tämän lain ja sen nojalla annetun asetuksen perusteella valtioneuvoston tai sosiaali- ja terveysministeriön ratkaistavaksi tulevasta asiasta, joka koskee:

- 1) toimiluvan antamista, muuttamista tai peruuttamista;
- 2) toimenpidettä, joka valituksesta huolimatta voidaan panna täytäntöön;
- 3) vakuutusyhtiöiden sulautumista, vakuutuskannan siirtoa tai vakuutusyhtiön yhtiömuodon muuttamista;

- 4) ministeriön antamia yleisiä määräyksiä;

5) 14 luvun 4 §:ssä tarkoitettujen erityisten asiantuntijoiden toimeenottamisessa noudatettavia periaatteita; sekä jos asialla on yleistä merkitystä;

- 6) yhtiöjärjestyä;
- 7) vakuutuksen perusteita; ja
- 8) 11 luvun 1 §:n mukaista pääomaa.

Edellä 1 momentissa mainituista asioista on 1—5 kohdassa mainitut käsiteltävä asiantuntijoiden kokouksessa ja muut neuvottelussa. Ministeriö voi kuitenkin saattaa kokouksessa käsiteltäväksi asian, joka muuten olisi käsiteltävä neuvottelussa. Niin ikään on neuvotteluun osallistuneella asiantuntijalla oikeus saada kokouksessa käsiteltäväksi sellainen asia, josta mainitun momentin mukaan on hankittava asiantuntijoiden lausunto. Vastaavasti voi kokoukseen osallistuneiden asiantuntijoiden enemmistö vaatia, että valtioneuvoston päätettäväksi saatetaan asia, jonka ratkaisemisesta se on eri mieltä kuin ministeriö.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 luku

Selvitystila ja purkaminen

1 §

Vakuutusyhtiö, joka ei enää täytä 11 luvun 1 §:ssä asetettuja vaatimuksia, on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei sanottuja vaatimuksia ole täytetty kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhtiökokoukselle. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on kuitenkin valta pidentää määräaika enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

Vahinkovakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 §:n mukainen takuumäärä, tai henkivakuutusyhtiön, jonka toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, taikka vakuutusyhtiön, jonka oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n vähimmäisvaatimusta, on viipymättä toimitettava sosiaali- ja terveysministeriön hyväksyttäväksi lyhyen aikavälin rahoitussuunnitelma. Vakuutusyhtiö on asetettava selvitystilaan ja purettava, jollei edellä mainittuja 11 luvussa asetettuja vaatimuksia ole täytetty kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia ilmoitettiin yhtiökokoukselle. Ministeriöllä on kuitenkin oikeus pidentää määräaika enintään vuodeksi, jollei vakuutettuja etuja näin vaaranneta.

2 §

Jos on syytä otaksua, että vakuutusyhtiö ei täytä 11 luvun 1 §:ssä asetettuja vaatimuksia, hallituksen ja toimitusjohtajan on viivytyksettä laadittava tilinpäätös siltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa, sekä annettava se tilintarkastajille tarkastettavaksi. Soveltuvin osin on noudatettava, mitä edellä on säädetty tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Jos tilinpäätöksen aika käsittää myös edellisen tilikauden, on tältä tilikaudelta annettava erillinen tilinpäätös.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tilinpäätös osoittaa, ettei yhtiö täytä 11 luvun 1 §:ssä asetettuja vaatimuksia, on pidettävä yhtiökokous kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tilintarkastajat ovat antaneet lausuntonsa. Kutsusta yhtiökokoukseen on hallituksen annettava tieto sosiaali- ja terveysministeriölle.

Jollei yhtiö 1 §:n 2 momentin mukaisen määräajan tai siihen myönnetyn pidennyksen

2 §

Jos on syytä otaksua, että vahinkovakuutusyhtiön toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 3 § mukainen takuumäärä tai että henkivakuutusyhtiön toimintapääoma on pienempi kuin 11 luvun 5 §:n mukainen takuumäärä, taikka että vakuutusyhtiön oma pääoma ei täytä 11 luvun 6 §:n mukaista vähimmäisvaatimusta, hallituksen ja toimitusjohtajan on viivytyksettä laadittava tilinpäätös siltä ajalta, jolta tilinpäätöstä ei vielä ole esitetty yhtiökokouksessa, sekä annettava se tilintarkastajille tarkastettavaksi. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä edellä säädetään tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta. Jos tilinpäätöksen aika käsittää myös edellisen tilikauden, on tältä tilikaudelta annettava erillinen tilinpäätös.

Jos 1 momentissa tarkoitettu tilinpäätös osoittaa, ettei vakuutusyhtiö täytä 1 momentissa mainittuja, toimintapääomalle tai omalle pääomalle 11 luvussa asetettuja vaatimuksia, on pidettävä yhtiökokous kahden kuukauden kuluessa siitä, kun tilintarkastajat ovat antaneet lausuntonsa. Kutsusta yhtiökokoukseen on hallituksen annettava tieto sosiaali- ja terveysministeriölle.

Jollei yhtiö 1 §:n 2 momentin mukaisen määräajan tai siihen myönnetyn pidennyksen

Voimassa oleva laki

päätyessä täytä 11 luvun 1 §:ssä asetettuja vaatimuksia, yhtiökokouksen on päätettävä yhtiön asettamisesta selvitystilaan ja sen purkamisesta. Jollei yhtiökokous tee tätä päätöstä, ministeriön tulee määrätä yhtiö selvitystilaan ja purettavaksi.

10 §

Kun vakuutusyhtiö on selvitystilassa, on henkivakuutuksen ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi otetun muun vakuutuksen ottajilla osuudestaan vakuutusmaksuvastuuseen yhteisesti samanlainen etuoikeus yhtiön omaisuuteen kuin irtaimen pantin haltijalla. Sama etuoikeus on muusta vakuutus sopimuksesta kuin jälleenvakuutus sopimuksesta johtuneen sellaisen saamisen haltijoilla, josta aiheutuva vastuu on kirjattava korvausvastuuksi, edellyttäen, että saaminen, jollei se perustu henkivakuutukseen tai kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi otettuun muuhun henkilövakuutukseen, on syntynyt kahden kuukauden kuluessa selvitystilan alkamis päivästä kello 24. Tässä momentissa säädetty etuoikeus ei huononna käteispantti eikä omaisuuteen myönnetyn kiinnityksen haltijan oikeutta.

Edellä 10 luvun 3 §:ssä tarkoitettu omaisuus kuuluu erityiseen selvityspesään. Siihen on myös viipymättä siirrettävä niin suuri määrä yhtiön muuta omaisuutta, että erityisen selvityspesän omaisuus vastaa 1 momentissa tarkoitettua vastuuvelkaa ja arvioituja selvityskustannuksia. Erityiselle selvityspesälle siirtyvät henkivakuutuksista ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi myönnettyistä muista vakuutuksista vakuutuksenantajalle johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, kunnes vakuutusten osalta on menetelty niin kuin 12—14 §:ssä säädetään. Jollei omaisuus tähän riitä, on henkilövakuutukseen ja henkilövahinkoon perustuvilla saamisilla etuoikeus muiden edellä.

Ehdotus

päätyessä täytä 1 §:n 2 momentissa mainittuja, toimintapääomalle tai omalle pääomalle 11 luvussa asetettuja vaatimuksia, yhtiökokouksen on päätettävä yhtiön asettamisesta selvitystilaan ja sen purkamisesta. Jollei yhtiökokous tee tätä päätöstä, ministeriön on määrättävä yhtiö selvitystilaan ja purettavaksi.

10 §

Kun vakuutusyhtiö on selvitystilassa, on henkivakuutuksen, *henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta*, ja kymmentä vuotta pidemmäksi ajaksi otetun *vahinkovakuutuksen* ottajilla osuudestaan vakuutusmaksuvastuuseen yhteisesti samanlainen etuoikeus yhtiön omaisuuteen kuin irtaimen pantin haltijalla. Sama etuoikeus on muusta vakuutus sopimuksesta kuin jälleenvakuutus sopimuksesta johtuneen sellaisen saamisen haltijoilla, josta aiheutuva vastuu on kirjattava korvausvastuuksi edellyttäen, että saaminen, jollei se perustu henkivakuutukseen, *henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta*, tai kymmentä vuotta pidemmäksi ajaksi otettuun muuhun henkilövakuutukseen, on syntynyt kahden kuukauden kuluessa selvitystilan alkamis päivästä. Tässä momentissa säädetty etuoikeus ei huononna käteispantti eikä omaisuuteen myönnetyn kiinnityksen haltijan etuoikeutta.

Edellä 10 luvun 3 §:n 2 momentissa ja 3 a §:ssä tarkoitettu omaisuus kuuluu erityiseen selvityspesään. Siihen on viipymättä siirrettävä niin suuri määrä yhtiön muuta omaisuutta, että erityisen selvityspesän omaisuus vastaa 1 momentissa tarkoitettua vastuuvelkaa ja arvioituja selvityskustannuksia. Erityiselle selvityspesälle siirtyvät henkivakuutuksista, *henkivakuutusluokan 1 alakohdassa c tarkoitettuja korkeintaan kymmeneksi vuodeksi otettuja lisävakuutuksia lukuun ottamatta*, ja kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi myönnettyistä *vahinkovakuutuksista* vakuutuksenantajalle johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, kunnes vakuutusten osalta on menetelty niin kuin 12—14 §:ssä säädetään. Jollei omaisuus tähän riitä, on henkilövakuutukseen ja henkilövahinkoon perustuvilla saamisilla etuoikeus muiden edellä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 §

Henkivakuutusyhtiön erityisen selvityspesän omaisuus on ennen 1 momentissa tarkoitettua omaisuuden jakoa ensin ositettava sijoitussidonnaisten vakuutusten kannan ja muun vakuutuskannan kesken. Ositus on toimitettava silmällä pitäen myös sen kohtuullisuutta.

20 §

Mitä 1 momentissa on säädetty, on vastaavasti noudatettava, jos yhtiö, joka on asetettu selvitystilaan sen johdosta, ettei se enää täytä 11 luvun 1 §:n mukaisia vaatimuksia, jälleen täyttää sanotut vaatimukset.

Mitä 1 momentissa *säädetään*, on vastaavasti noudatettava, jos yhtiö, joka on asetettu selvitystilaan sen johdosta, ettei se enää täytä 11 luvun 3, 5 tai 6 §:n mukaisia vaatimuksia, jälleen täyttää sanotut vaatimukset.

16 luku

Sulautuminen ja vakuutuskannan luovuttaminen

5 a §

Asetuksella säädettyissä tapauksissa vakuutusyhtiö saa sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella ja ministeriön määräämin ehdoin luovuttaa vakuutuskantansa tai osan siitä ulkomaiselle vakuutusyhtiölle taikka vastaanottaa ulkomaiselta vakuutusyhtiöltä sen vakuutuskannan tai osan siitä. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 1, 3 ja 5 §:ssä säädetään vakuutuskannan tai sen osan luovuttamisesta, jollei ministeriö myönnä tästä poikkeusta. Luovuttavaa ulkomaista vakuutusyhtiötä ei kuitenkaan ole velvoitettava antamaan yhtiön osakkaille tietoa 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua kuulutuksesta.

18 luku

Erinäisiä säännöksiä

3 §

Joka

1) harjoittaa vakuutusliikettä ilman toimilupaa tai 1 luvun 3 §:n 1 momentin säännösten vastaisesti; tai

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen, vakuutusliikkeen luvattomasta harjoittamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Joka

1) harjoittaa vakuutusliikettä ilman toimilupaa tai 1 luvun 3 §:n 1 ja 2 momentin säännösten vastaisesti; tai

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen, vakuutusliikkeen luvattomasta harjoittamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §
Joka

6) vakuutusyhtiön hallituksen jäsenenä jättää täyttämättä, mitä 3 a luvun 4 ja 5 §:ssä on säädetty.

(6 kohta kumotaan)

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutusyhtiörikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutusyhtiörikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

5 §
Joka

6) laiminlyö 1 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa hakea sosiaali- ja terveysministeriön lupaa taikka hankkii osakkeita tai takuuosuuksia 3 luvun 2 a §:n vastaisesti;

6) laiminlyö 1 luvun 3 §:n 4 momentissa tarkoitetussa tapauksessa hakea sosiaali- ja terveysministeriön lupaa taikka hankkii osakkeita tai takuuosuuksia 3 luvun 2 a §:n 1 momentin vastaisesti;

9) luovuttaa ulkomaalaiselle osakkeen tai takuuosuuden, väliaikaistodistuksen tai talongin tietäen, ettei luovutuksen saaja saa sitä omistaa; tai

(9 kohta kumotaan)

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutusyhtiörikkomuksesta sakkoon.

on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, vakuutusyhtiörikkomuksesta sakkoon.

6 a §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus luovuttaa vakuutussalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen selvittämiseksi, muualla laissa edellä mainittujen tietojen saantiin oikeutetulle viranomaiselle sekä, jos annettavat tiedot toisessa valtiossa kuuluvat salassapitovelvollisuuden piiriin, toisen valtion vakuustointia valvovalle viranomaiselle.

6 b §

Sen estämättä, mitä 6 §:ssä säädetään, vakuutusyhtiön on ennen liiketoimen loppuun suorittamista tai, jos ennakkoilmoituksen tekeminen tuottaisi kohtuutonta hankaluutta, viipymättä liiketoimen suorittamisen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, jos sillä on syytä epäillä siltä pyydettyihin palveluihin käytettävien varojen laillista alkuperää. Tehdystä ilmoituksesta ei saa kertoa ilmoituksen kohteelle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Vakuutusyhtiön on lisäksi säilytettävä ja annettava ministeriölle sen pyynnöstä kaikki käytävissään olevat tiedot ja asiakirjat, joilla saattaa olla merkitystä asian selvittämisessä.

Ministeriön on ilmoitettava asiasta edelleen asianomaiselle esitutkintaviranomaiselle, jos ministeriöllä on vakuutusyhtiön ilmoituksen tai tarkastustoiminnassaan saamiensa tietojen nojalla perusteltua aihetta epäillä, että vakuutusyhtiön palveluja käytetään tai aiotaan käyttää rikollisesta toiminnasta peräisin olevien varojen todellisen luonteen, alkuperän tai sijainnin taikka niihin kohdistuvien määräämistointen tai oikeuksien peittämiseen tai häivyttämiseen.

Ministeriöllä on oikeus 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa antaa vakuutusyhtiölle määräys pidättäytyä suorittamasta liiketoimintaa enintään seitsemän päivän ajaksi, jos tällainen pidättäytyminen on tarpeen esitutkintatoimenpiteitä varten.

Ministeriölle, vakuutusyhtiölle sekä niiden puolesta vilpittömässä mielessä toimineille henkilöille ei aiheudu vastuuta tämän pykälän mukaisista toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta.

Rahoitusjärjestelmän rahanpesutarkoituksiin käyttämisen estämisestä annetun neuvoston direktiivin (91/308/ETY) täytäntöönpanon edellyttämät tarkemmat määräykset antaa ministeriö.

8 a §

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus määrätä, että vakuutusyhtiön on pidettävä rekisteriä asiamiehistään ja näiden puolesta toimivista henkilöistä. Asiamiehiä ja näiden puolesta toimivia henkilöitä koskevien todistusten antaminen voidaan ministeriön päätöksellä kokonaan tai osaksi määrätä vakuutusyhtiöiden keskusjärjestön tehtäväksi keskusjärjestön annettua siihen suostumuksensa.

9 §

Jälleenvakuutuksen ja ulkomaisen ensivakuutuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää sellaisen liikkeen luonteesta johtuvia poikkeuksia tämän lain säännöksiin.

Jälleenvakuutuksen, rinnakkaisvakuutuksen, oikeusturvavakuutuksen, matkailijoille annetun avun ja ulkomaisen ensivakuutuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa Euroopan talousalueesta tehdystä sopimuksesta johtuvia tarkempia määräyksiä sekä myöntää sellaisen vakuutusliikkeen luonteesta tai edellä mainitusta sopimuksesta johtuvia poikkeuksia tämän lain säännöksiin.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 §

Tämän lain säännöksistä voidaan asetuksella säätää sellaisia poikkeuksia, jotka johtuvat kansainvälisen sopimuksen määräyksistä tai vieraan valtion kanssa tehdystä vastavuoroisesta sopimuksesta.

1. Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

2. Vakuutusyhtiöihin, joille on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty lupa harjoittaa vakuutusliikettä, sovelletaan mainitun ajankohdan jälkeen tätä lakia, jollei jäljempänä annetuista säännöksistä muuta johdu.

3. Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva toimilupahakemus on täydennettävä tämän lain vaatimusten mukaiseksi.

4. Vakuutusyhtiöllä, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön pitämässä toimiluparekisteriin merkityn toimiluvan mukainen oikeus vakuutusliikkeen harjoittamiseen. Ministeriön on kuitenkin kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta merkittävä pitämäänsä toimiluparekisteriin vakuutusyhtiön nykyisen toiminnan perusteella ja vakuutusyhtiötä kuultuaan ne vakuutusluokat ja luokkaryhmät, joiden mukaista toimintaa vakuutusyhtiö saa tästä merkinnästä tiedon saatuaan harjoittaa. Jos toimiluvan sisällöstä syntyy erimielisyyttä, asian ratkaisee valtioneuvosto.

5. Yhtiön on 4 momentissa tarkoitetun rekisterimerkinnän perusteella kahden vuoden kuluessa merkinnän tekemisestä haettava sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistus tämän lain vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle ja ilmoitettava muutos rekisteröimistä varten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta yhtiöjärjestyksen vahvistuspäätöksestä. Ministeriöllä on oikeus erityisestä syystä pidentää tässä momentissa mainittuja määräaikoja enintään kuudella kuukaudella.

6. Sellainen vakuutusyhtiö, jolla tämän lain voimaan tullessa on toimilupa henkivakuutusliikkeen harjoittamiseen, saa tämän toimiluvan perusteella kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta aloittaa sijoitussidonnaisen vakuutusliikkeen harjoittamisen edellyttäen, että sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on hyväksynyt yhtiön toimittaman toimintasuunnitelman, että ministeriö on hakemuksesta vahvistanut vakuutusta koskevat perusteet ja että yhtiön hakemuksesta ministeriön vahvistama yhtiöjärjestyksen muutos on rekisteröity.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7. Sen estämättä, mitä 1 luvun 3 §:n 4 momentissa säädetään, vakuutusyhtiö, vakuutusyhtiöt tai vakuutusyhtiöt ja vakuutusyhdistykset yhdessä saavat edelleen omistaa ne osakkeet tai osuudet, jotka ne saivat laillisesti omistaa ennen tämän lain voimaantuloa. Jos vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten yhdessä omistamien osakkeiden tai osuuksien määrä tai laissa tarkoitettu määräysvalta ylittää lain voimaan tullessa laissa säädetyn enimmäismäärän, vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten yhteinen osuus omistettavan yhteisön osakkeista, osuuksista tai määräämisvalasta ei saa nousta lain voimaan tullessa olleesta määrästä. Jos vakuutusyhtiön, vakuutusyhtiöiden tai vakuutusyhtiöiden ja vakuutusyhdistysten yhteinen osuus on lain voimaantulon jälkeen alentunut, mutta edelleen ylittää tässä laissa säädetyn enimmäismäärän, tämä osuus ei enää saa nousta näin alentuneesta määrästä. Sosiaali- ja terveysministeriö voi hakemuksesta antaa luvan poiketa siitä, mitä tässä momentissa säädetään.

8. Tämän lain 2 luvun 5 §:n 1 momentin säännöstä peruspääoman vähimmäismäärästä ei sovelleta ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröityyn vakuutusyhtiöön. Peruspääomaa ei kuitenkaan saa yhtiökokouksen päätöksellä alentaa sanottua määrää pienemmäksi.

9. Jos ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykseen sisältyy tämän lain vastaisia määräyksiä, on niiden sijasta noudatettava tämän lain säännöksiä.

Jos ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn vakuutusyhtiön yhtiöjärjestys on tämän lain mukaan puutteellinen tai sisältää tämän lain vastaisia määräyksiä, on yhtiön hallituksen tehtävä yhtiökokoukselle ehdotus yhtiöjärjestyksen muuttamisesta tämän lain mukaiseksi. Yhtiöjärjestyksen muutoksille on viimeistään kahden vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus sekä ilmoitettava ne rekisteröimistä varten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta päätöksestä.

10. Tämän lain voimaantulon jälkeen hallituksen jäsentä ja toimitusjohtajaa valittaessa on noudatettava tätä lakia. Ennen tämän lain voimaantuloa määräämättömäksi ajaksi valittu hallituksen jäsen voi jäädä toimeensa uuden vaalin toimittamiseen saakka, kuitenkin enintään neljän vuoden ajaksi lain voimaantulosta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11. Ennen tämän lain voimaantuloa nimitetty tilintarkastaja voi siitä huolimatta, ettei hän tämän lain mukaan saisi toimia kyseisessä tehtävässä, jäädä toimeensa uuden vaalin toimittamiseen saakka, kuitenkin enintään tammikuun 1 päivään 1997.

12. Vaikka vakuutukselle tämän lain nojalla ei enää voitaisi vahvistaa perusteita, jäävät ennen tämän lain voimaantuloa vahvistetut perusteet edelleen voimaan ja niitä muutettaessa on noudatettava tässä laissa perusteiden muuttamisesta annettuja säännöksiä.

13. Vakuutusyhtiön yhtiöjärjestykseen sisältyvät määräykset samoin kuin osake- ja takuuosuusluetteloissa, osakas- ja takuuosuuden omistajista pidettävissä luetteloissa, osake- ja takuuosuskirjoissa, väliaikaistodistuksissa sekä osakeeseen tai takuuosuuteen kuuluvissa talongeissa sekä odotusluetteloissa ja liikkeeseenlaskutileillä olevat ulkomaalaisomistuksen sallivat merkinnät, jotka perustuvat tällä lailla kumottuun 3 a lukuun, tulevat mitättömiksi tämän lain tullessa voimaan.

2.

Laki

työntekijäin eläkelain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 3 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Tämän lain mukaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä, eläkekassoja ja eläkesäätiöitä kutsutaan jäljempänä eläkelaitoksiksi. Vakuutusyhtiöllä tulee tätä toimintaa varten olla valtioneuvoston antama erityinen toimilupa. Eläkelaitosten yhteisiä asioita hoitaa, siten kuin jäljempänä säädetään, eläketurvakeskus.

Tämän lain mukaista toimintaa harjoittavia vakuutusyhtiöitä, eläkekassoja ja eläkesäätiöitä kutsutaan jäljempänä eläkelaitoksiksi. Vakuutusyhtiöllä on tätä toimintaa varten oltava valtioneuvoston antama erityinen toimilupa. Tällainen vakuutusyhtiö ei saa harjoittaa muuta vakuutusliikettä kuin tämän lain ja yrittäjien eläkelain mukaista toimintaa ja siihen suoranaisesti liittyvää jälleenvakuutusta. Eläkelaitosten yhteisiä asioita hoitaa eläketurvakeskus, siten kuin jäljempänä säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Sellaisen tämän lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun vakuutusyhtiön, joka on toiminnassa tämän lain tullessa voimaan, on saatettava toimintansa tämän lain mukaiseksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Yhtiön on sanotun määräajan loppuun mennessä haettava sosiaali- ja terveysministeriön vahvistus tämän lain vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle ja ilmoitettava muutos rekisteröimistä varten kolmen kuukauden kuluessa ministeriön antamasta päätöksestä. Ministeriöllä on oikeus erityisestä syystä pidentää tässä momentissa mainittuja määräaikoja enintään kuudella kuukaudella.

Jollei yhtiö ole noudattanut 2 momentin säännöksiä, yhtiölle annettu tämän lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu erityinen toimilupa on rauennut.

Vakuutusyhtiöiden toimiluparekisteriin on 2 momentissa tarkoitettujen vakuutusyhtiöiden kohdalle tehtävä merkintä tämän lain 3 §:n 2 momentissa säädetyistä toiminnan rajoituksesta tai erityisen toimiluvan raukeamisesta.

3.

Laki

potilasvahinkolain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 25 päivänä heinäkuuta 1986 annetun potilasvahinkolain (585/86) 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Vakuutuksenantaja. Tämän lain mukaisen vakuutuksen voi myöntää sellainen kotimainen vakuutusyhtiö, jolla on toimilupa vastuuvakuutusliikkeen harjoittamiseen.

5 §

Vakuutuksenantaja. Tämän lain mukaisen vakuutuksen voi myöntää sellainen vakuutusyhtiölaissa (1062/79) tai ulkomaisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta Suomessa annetussa laissa (635/89) tarkoitettu vakuutusyhtiö, jolla on toimilupa vastuuvakuutusliikkeen harjoittamiseen Suomessa.

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Luonnos asetukseksi

vakuutusyhtiön toimintapääomaan luettavista eristä

1 §

Vakuutusyhtiölain (1062/79) 11 luvun 1 §:ssä tarkoitettuun toimintapääomaan luetaan sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisesti:

1) maksettu osakepääoma tai keskinäisen vakuutusyhtiön osalta takuupääoma ja pohjarahasto;

2) kun 25 prosenttia osakepääomasta tai keskinäisen yhtiön osalta takuupääoman ja pohjarahaston yhteismäärästä on maksettu, puolet vastaavan pääoman maksamatta olevasta määrästä;

3) sidotun ja vapaan oman pääoman rahastot tilikauden ja edellisten tilikausien tappiolla vähennettynä sekä tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyttä erotusta lukuun ottamatta ne varaukset, jotka eivät vastaa vakuutettuja vastuita;

4) siirtyvät voittovarot;

5) omaisuuden käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen erotus siltä osin kun sitä ei voida pitää luonteeltaan poikkeuksellisenä;

6) vakuutusyhtiön hakemuksesta ja sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella täysin maksettu pääoma sellaisesta yhtiön ottamasta lainasta, jolla on sopimuksen perusteella huomoinnampi etuoikeus kuin kaikilla muilla veloilla ja maksettavilla korvauksilla, kuitenkin niin, että toimintapääomaan luettavaa määrää vähennetään tasaisesti kultakin alkavalta vuodelta, jos lainan jäljellä oleva juoksuaika on alle viisi vuotta. Huomioon otettu määrä voi olla enintään 25 prosenttia toimintapääomasta;

7) toiminnassa olevan keskinäisen vahinkovakuutusyhtiön yhtiöjärjestyksessä määrätty vakuutusyhtiölain 10 luvun 7 §:n mukainen kyseiseksi tilikaudeksi taksoitettavissa oleva lisämaksu, josta voidaan kuitenkin ottaa huomioon korkeintaan puolet enimmäismaksujen ja perittyjen maksujen erotuksesta. Huomioon

otettu määrä voi olla enintään 50 prosenttia toimintapääomasta;

8) henkivakuutusyhtiön taseeseen sisältyvät voitonjakoa varten tarkoitetut rahastot tai varaukset, joita voidaan käyttää minkä tahansa mahdollisen tappion peittämiseen ja joita ei ole varattu jo päätettyjen lisätujen antamiseen vakuutuksenottajille;

9) henkivakuutusyhtiön hakemuksesta ja sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella enintään 50 prosenttia yhtiön tulevasta ylijäämästä, joksi arvioidaan yhtiön viiden viimeisen vuoden aikana muodostuneen ylijäämän aritmeettisen keskiarvon korkeintaan kymmenkertainen, vakuutusten jäljellä olevasta keskimääräisestä voimassaoloajasta riippuva määrä;

10) henkivakuutusyhtiön hakemuksesta ja sosiaali- ja terveysministeriön suostumuksella hankintamenojen jaksotusta vastaava erä siltä osin kuin jaksotusta ei yhtiön noudattamat liikekustannusperusteet huomioon ottaen ole vakuutusmaksuvastuuta määrättäessä katsottava tehdyn täysimääräisesti. Erää määrättäessä on otettava huomioon ne siirtyvät hankintamenot, jotka sen sijaan, että olisi otettu huomioon vakuutusmaksuvastuussa, on aktivoitu taseeseen.

Toimintapääomaa vähentävänä eränä otetaan huomioon taseeseen aktivoitujen muun kuin edellä 10 kohdassa jo huomioon otetun hankintamenon sekä muusta kuin omaisuuden hankinnasta johtuvien pitkävaikutteisten menojen poistamaton osuus.

2 §

Toimintapääoman erät, joista henkivakuutusyhtiön takuumäärän vähimmäismäärän tulee vakuutusyhtiölain 11 luvun 6 §:n mukaan muodostua, ovat 1 §:n 1—4 ja 8 kohdassa mainitut erät.

EUROOPAN YHTEISÖJEN VAHVISTAMAT VAKUUTUSLUOKAT**Vahinkovakuutusluokat**

1. **Tapaturmat** (mukaan lukien työtapaturmat ja ammattitaudit)
 - kiinteät rahalliset etuudet
 - vahingonkorvauksen luonteiset etuudet
 - kahden edellisen yhdistelmät
 - matkustajille aiheutuneet vammat
2. **Sairaus**
 - kiinteät rahalliset etuudet
 - vahingonkorvauksen luonteiset etuudet
 - kahden edellisen yhdistelmät
3. **Maa-ajoneuvot** (paitsi rautateiden liikkuva kalusto)
 - Kaikki vahingot, jotka aiheutuvat
 - maalla käytettäville moottoriajoneuvoille
 - muille maa-ajoneuvoille kuin moottoriajoneuvoille
4. **Rautateiden liikkuva kalusto**
Kaikki rautateiden liikkuvalle kalustolle aiheutuvat vahingot.
5. **Ilma-alukset**
Kaikki ilma-aluksille aiheutuvat vahingot.
6. **Alukset** (meri-, järvi-, joki- ja kanava-alukset)
Kaikki vahingot, jotka aiheutuvat
 - joki- ja kanava-aluksille
 - järivialuksille
 - merialuksille
7. **Kuljetettavat tavarat** (mukaan lukien kauppa- ja matkatavarat sekä kaikki muut tavarat)
Kaikki kuljetettaville tavaroille tai matkatavaroille aiheutuneet vahingot kuljetustavasta riippumatta.
8. **Tulipalo ja luonnonvoimat**
Kaikki omaisuudelle (paitsi 3, 4, 5, 6, 7 luokkaan sisältyvälle) aiheutuneet vahingot, joiden syynä on:
 - tulipalo
 - räjähdys
 - myrsky
 - muut luonnonvoimat kuin myrsky
 - ydinvoima
 - maan vajoaminen
9. **Muut omaisuudelle aiheutuneet vahingot**
Kaikki omaisuudelle (paitsi 3, 4, 5, 6 ja 7 luokkaan sisältyvälle) aiheutuneet vahingot, joiden syynä on raesade tai halla tai jokin muu kuin 8 kohdassa mainittu tapahtuma, kuten varkaus.

10. Moottoriajoneuvovastuu

Kaikki vastuut, jotka aiheutuvat maalla (mukaan lukien rahdinkuljettajan vastuu) käytettävien moottoriajoneuvojen käytöstä.

11. Ilmakuljetusvastuu

Kaikki ilma-alusten käytöstä (mukaan lukien rahdinkuljettajan vastuu) aiheutuvat vastuut.

12. Vastuu aluksista (meri-, järvi-, joki- ja kanava-aluksista)

Kaikki laivojen, alusten tai veneiden käytöstä merellä, järvillä, joilla tai kanavilla aiheutuneet vastuut (mukaan lukien rahdinkuljettajan vastuu).

13. Yleinen vastuu

Kaikki muut kuin 10, 11 ja 12 kohdassa mainitut vastuut

14. Luotto

- maksukyvyttömyys (yleinen)
- vientiluotot
- osamaksuluotot
- kiinnitysluotot
- maatalousluotot

15. Takaus

- takaus (välitön)
- takaus (välillinen)

16. Muut varallisuusvahingot

- työttömyysriskit
- tulojen riittämättömyys (yleinen)
- huono sää
- etuuksien menetys
- jatkuvat yleiskulut
- ennakoimattomat liikekulut
- markkina-arvon lasku
- vuokran tai tulojen menetys
- muut kuin yllä mainitut välilliset kaupalliset tappiot
- muut kuin kaupalliset taloudelliset tappiot
- muunlaiset taloudelliset tappiot

17. Oikeusturva

Asianajo- ja oikeudenkäyntikulut

18. Matka-apu

Niille henkilöille annettava apu, jotka joutuvat vaikeuksiin ollessaan matkoilla, poissa kotoaan tai poissa vakinaisesta asuinpaikastaan.

Henkivakuutusluokat 1—4

1. Seuraavat vakuutusliikkeen lajit, milloin niitä harjoitetaan sopimusperusteisesti:

(a) Henkivakuutukset eli erityisesti seuraavat vakuutukset: vakuutus elämisen varalta, vakuutus kuoleman varalta, vakuutus tietyn eliniän saavuttamisen tai sitä aikaisemman kuoleman varalta, henkivakuutus vakuutusmaksujen palautuksin.

(b) Eläkevakuutukset.

(c) Henkivakuutusyhtiön henki- ja eläkevakuutusliikkeen harjoittamisen ohella myöntämät muut henkilövakuutukset eli erityisesti seuraavat vakuutukset: henkilövahingon, työkyvyttömyys mukaan lukien, varalta otettu vakuutus, vakuutus tapaturman aiheuttaman kuoleman varalta, vakuutus tapaturman tai sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden tai invaliditeetin varalta.

2. Vakuutus avioliiton varalta, vakuutus syntymän varalta.

3. Vakuutukset, joita tarkoitetaan edellä 1 luokan a ja b alakohdissa ja joissa vakuutuksiin liittyvät edut on vakuutussopimuksessa sidottu tiettyjen sijoitusten kehitykseen.

4. Pysyvä sairausvakuutus
